

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İSTANBUL-TAKSİM MEYDANI ÖRNEĞİNDE ALGI-PRATİK
İLİŞKİSİNİN İRDELENMESİ**

HAZIRLAYAN

HAYRİYE KÜBRA BOLAT

DANIŞMAN

DOÇ. DR. SEVGİ GÖRMÜŞ CENGİZ

BARTIN-2019

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**İSTANBUL-TAKSİM MEYDANI ÖRNEĞİNDE ALGI-PRATİK İLİŞKİSİNİN
İRDELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Hayriye Kübra BOLAT

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman	: Doç. Dr. Sevgi GÖRMÜŞ CENGİZ	- İnönü Üniversitesi
Üye	: Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAY	- Üniversite Adı
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Serhat CENGİZ	- Üniversite Adı

BARTIN-2019

KABUL VE ONAY

Hayriye Kübra BOLAT tarafından hazırlanan “İSTANBUL-TAKSİM MEYDANI ÖRNEĞİNDE ALGI-PRATİK İLİŞKİSİNİN İRDELENMESİ” başlıklı bu çalışma, 20.09.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Sevgi GÖRMÜŞ CENGİZ
(Danışman)

Üye : Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAY
.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Serhat CENGİZ
.....

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Sevgi GÖRMÜŞ CENGİZ danışmanlığında hazırlamış olduğum “İSTANBUL-TAKSİM MEYDANI ÖRNEĞİNDE ALGI-PRATİK İLİŞKİSİNİN İRDELENMESİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

20.09.2019

Hayriye Kübra BOLAT

ÖNSÖZ

Üniversite hayatımın lisans döneminde olduğu gibi yüksek lisans döneminde de başından sonuna dek yaptığım çalışmalarda yardımlarını, yönlendirmelerini, değerlendirmelerini, engin bilgilerini ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen saygıdeğer ve değerli hocam Doç. Dr. Sevgi GÖRMÜŞ CENGİZ'e minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Tez savunma sınavına jüri üyesi olarak katılan değerli hocalarım Prof. Dr. H. Selma ÇELİKİYAY ve Dr. Öğr. Üyesi Serhat CENGİZ'e değerli fikir ve önerileri ile sağladıkları katkıları için teşekkür ve şükranlarımı sunarım. Çalışma kapsamındaki bilgi, evrak, dokümanların teminini sağlayan, Beyoğlu Belediyesi şehir bölge plancısı Gizem DOĞAN, On Tasarım kurucusu Dr. Oktan NALBANTOĞLU, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir Bölge Planlama öğretim görevlisi Tayfun KAHRAMAN, Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi genel sekreteri Mücella YAPICI ve İstanbul Üniversitesi Sosyal Antropoloji Yardımcı doçent Güldem BAYKAL BÜYÜKSARAÇ'a teşekkür ederim. Görüşme taleplerimi geri çevirmeyen, çalışma alanı ile ilgili değerli görüşlerini benimle paylaşan gazeteci Naci ÖNCEL'e, İstanbul Üniversitesi Dr.Öğr.Üyesi Hande Sanem ÇINAR'a ve görüşmelere katılan alan kullanıcılarına, gösterdikleri ilgi ve sabırdan dolayı ayrıca teşekkür ederim.

Hayatımın her safhasında olduğu gibi tez çalışmam süresince de verdikleri moral ve destek ile beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan, kıymetli annem Nurdane BOLAT, babam Ömer BOLAT, kardeşlerim Ahmet Sefa BOLAT ve Melike BOLAT' a sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Hayriye Kübra BOLAT

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İSTANBUL-TAKSİM MEYDANI ÖRNEĞİNDE ALGI-PRATİK İLİŞKİSİNİN İRDELENMESİ

Hayriye Kübra BOLAT

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sevgi GÖRMÜŞ CENGİZ

Bartın- 2019, sayfa: 87

Mekân kimliği; bir alandaki coğrafi, mimari, iklimsel ve sosyokültürel değerlerin bellekte kodlanmış şeklidir. Mekân kullanım pratikleri de yine coğrafi, mimari, iklimsel ve sosyokültürel etkenlerle şekillenmektedir. Dolayısıyla mekân kimliği ve kullanım pratikleri arasında birbirini tanımlayan bir ilişki vardır. Mekân kimliği, toplum zihninde bir mekâna dair kodlanan tarihsel, kültürel, sosyal ve siyasal etkenler gibi değerlerin bütünleşmesi ve zihinde şekillenmesidir. Yani kamusal bir alanın kimliğini, toplumsal bir olgu olarak kabul etmekteyiz. Ayrıca son dönemlerde toplumu bir araya getiren kamusal mekânların kimliğinin oluşmasındaki etkisinin de tartışma konusu olduğunu görmekteyiz.

Bu çalışma, toplum için kamusal mekânlardan anahtar mekân olarak kabul edilen kent meydanlarının kimliğinin oluşmasında, algı ve kullanım pratiklerinin ilişkisini araştırmaktadır. Araştırma alanı olarak mekân-kullanım ilişkisi sürekli tartışmalara konu olan, Taksim Meydanı seçilmiştir. Taksim Meydanı, kamusal alan olarak belirlendiğinden bu yana birçok kültürel, tarihi ve siyasal yaşanmışlıklara ev sahipliği yapmıştır. Meydan kimliği de bu çerçevede bir anlam kazanmıştır.

İlk olarak Taksim Meydanı'nın kimlik algısı üzerinde durulmuştur. Meydan kimliği oluşmasında ise alan kullanıcıları ile yapılan sözlü görüşmeler etken olmuştur. Kimlik üzerindeki algı ve kullanım pratiklerinin etkisini anlamak için, görüşmelerde öncelik olarak bireylerin belleklerinde kaydedilen kullanım tipleri hakkındaki görüşleri alınmıştır. Daha

sonra meydan kimliği ile ilgili görüşleri aktarılması istenirken, belleklerinde kodlanan bu kullanım tiplerinin etkisi irdelenmiştir. Görüşmeler neticesinde kamusal mekân kimliği ve kullanım pratikleri arasındaki ilişkinin önemi ortaya çıkmıştır. Günümüz Taksim Meydanı'nda yaşanan kamusal mekân ve meydan kullanım pratikleri çerçevesinde şekillenen kent kimliği sorunları temelinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamusal alan; Kent meydanları; Meydanlarda algı-kullanım pratikleri; Meydan Kimliği.

Bilim Kodu: 120604

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

INVESTIGATION OF PERCEPTION-PRACTICAL RELATIONSHIP IN ISTANBUL-TAKSIM SQUARE CASE

Hayriye Kübra BOLAT

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Landscape Architecture

Thesis Advisor: Assoc. Prof Sevgi GÖRMÜŞ CENGİZ

Bartın- 2019, pp: 87

Space identity; Geographic, architectural, climatic and sociocultural values in an area. Space usage practices are also shaped by geographical, architectural, climatic and sociocultural factors. Therefore, there is a defining relationship between space identity and usage practices. Space identity is the integration and shaping of the values such as historical, cultural, social and political factors coded about a space in the mind of society. In other words, we accept the identity of a public sphere as a social phenomenon. In addition, we see that the effect of the identity of the public spaces that have brought society together in recent years is a matter of debate.

This study investigates the relationship between perception and usage practices in the formation of the identity of urban squares which are accepted as key spaces from public spaces for the society. As the research area, Taksim Square has been chosen as the subject of the space-use relationship. Taksim Square has been home to many cultural, historical and political experiences since it was designated as a public space. The identity of the square has also gained a meaning within this framework.

First, the perception of identity of Taksim Square is emphasized. Verbal interviews with the users of the field were effective in the formation of the square identity. In order to understand the impact of perception and use practices on identity, the views of individuals on the types of use recorded in their memory were taken as a priority in the interviews. Afterwards, the

opinions about the identity of the square were asked to be conveyed and the effect of these usage types encoded in their memories was examined. As a result of the interviews, the importance of the relationship between public space identity and usage practices emerged. It is discussed on the basis of urban identity problems shaped within the framework of public space and square usage practices in today's Taksim Square.

Keywords: Public space; City squares; Perception and usage practices in squares; Identity of the town square.

Science Code: 120604

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xv
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1 Konu ve Kapsam.....	2
1.2 Çalışmanın Amacı	2
BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER.....	4
2.1 Kent Meydanları ve Temel Nitelikleri.....	4
2.1.1 Kent Meydanlarının Tarihsel Gelişimi.....	8
2.1.2 Kent Meydanları ve Kimlik	11
2.2 Geçmişten Günümüze Kamusal Alanları Kullanım Sorunsalı	14
2.2.1 Toplumun Kent Meydanı Algısının Kullanım Pratikleri İle İlişkisi	19
2.3 Kent Meydanlarındaki Sosyokültürel ve Psikolojik İhtiyaçların Kullanım Pratikleri ile İlişkisi.....	22
MATERYAL VE METOT.....	26
3.1 Materyal.....	26
3.2 Metot.....	29
BÖLÜM 4.....	31
BULGULAR VE TARTIŞMA.....	31

4.1 Taksim Kent Meydanının Tarihsel Değişimi	31
4.2 Taksim Meydanı Görüşme Bulguları	38
4.3 Taksim Meydanı Fotoğraf ve Gözlem Bulguları	41
4.4 Taksim Meydanı Analiz Bulguları	54
 BÖLÜM 5	 62
 SONUÇ VE ÖNERİLER	 62
 KAYNAKLAR	 64
BİBLİYOGRAFYA	69
EKLER	71
ÖZGEÇMİŞ	88

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
1. 1: Brüksel Grand Place Meydanı.	12
1. 2: İstiklal Caddesi.	12
1. 3: Hojbro Meydanı..	13
1. 4: New York Times Meydanı.	24
1. 5: Moskova Kızıl Meydan.	24
1. 6: Melborune Federasyon Meydanı.....	25
3. 1: Taksim Meydanı'nın Türkiye üzerindeki konumu.....	28
3. 2: Aşama şeması.	30
4. 1: 1700 Taksim Su Maksemi ve Topçu Kışlası (URL-15, 2019).	31
4. 2: 1925 Tramvay durakları ile sınırlı Taksim Meydanı (URL-15, 2019).	32
4. 3: 1921 Taksim Stadı girişi (URL-15, 2019).	32
4. 4: 8 Ağustos 1928'de Cumhuriyet Anıtının açılışı (URL-15, 2019).....	33
4. 5: Anıtın etrafındaki iş yerleri (URL-15, 2019).	34
4.6: Henry Prost tarafından hazırlanan İstanbul Nazım İmar Planındaki Taksim Meydanı – Referans Planı 1937	34
4. 7: Park Alanı Düzenleme Planı.	35
4. 8: Pervititch Tarafından Çizilen Plan	35
4. 9: Gezi Parkı.....	36
4. 10:Taksim Meydanı'nın kronolojik değişim şeması.	37
4. 11:Taksim Meydanı Anıt Caddesi (03.02.2018).	42
4. 12: Taksim Meydanı Tak-1 Zafer Caddesi (15.04.2018).....	42
4. 13:Taksim Meydanı Anıt Caddesi (15.04.2018).	43
4. 14:Taksim Meydanı Anıt Caddesi (15.04.2018).	43
4. 15:Taksim Meydanı Cumhuriyet Caddesi (28.12.2018).	44
4. 16:Cumhuriyet Anıtı Çevresi (14.06.2019).....	44
4. 17:Taksim Meydanı Cumhuriyet Caddesi (14.06.2019).	45
4. 18:Taksim Meydanı rekreasyon alanı (14.06.2019).....	45
4. 19:Taksim Meydanı Tarlabası Bulvarı ve Anıt Caddesi arasında kalan dinlenme alanı (13.06.2019)	46

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil	Sayfa
-------	-------

No	No
4. 20:	Taksim Meydanı Sıraselviler Caddesi (14.06.2019)..... 46
4. 21:	Cami inşaatı önündeki açık alan (14.06.2019)..... 47
4. 22:	Taksim Meydanı tarihi su maksemi önü (28.06.2019)..... 47
4. 23:	Taksim Meydanı Cumhuriyet Anıtı (30.06.2019)..... 48
4. 24:	Taksim Meydanı Anıt Caddesi Metro Çıkışı (30.06.2019)..... 48
4. 25:	Taksim Meydanı Metro Çıkışı (30.06.2019)..... 49
4. 26:	Taksim Meydanı Anıt Caddesi (30.06.2019)..... 49
4. 27:	Taksim Meydanı Cumhuriyet Anıtı Çevresi (13.07.2019). 50
4. 28:	Taksim Meydanı Mete Caddesi Önü (13.07.2019)..... 50
4. 29:	İstiklal Caddesi (14.07.2019). 51
4. 30:	Taksim Meydanı metro çıkışı (25.07.2019)..... 51
4. 31:	Taksim Meydanı İstiklal Caddesi'ne giriş (25.07.2019)..... 52
4. 32:	Cumhuriyet Caddesi'nden Taksim Meydanı'na giriş (03.08.2019)..... 52
4. 33:	Cumhuriyet Caddesi (03.08.2019). 53
4. 34:	Gezi Parkı girişi (03.08.2019)..... 54
4. 35:	Şemsiye satıcısı noktası..... 55
4. 36:	Ayakkabı boyacısı noktası. 55
4. 37:	Simitçi noktaları. 56
4. 38:	Su satıcı noktaları. 56
4. 39:	Kestaneci noktaları. 57
4. 40:	Tesbih satıcısı noktası. 57
4. 41:	Yoğunluk analizi. 58
4. 42:	Yaya akış analizi. 58
4. 43:	Güvenlik noktaları..... 59
4. 44:	Zabıta noktaları. 59
4. 45:	Landmark analizi..... 60
4. 46:	Taksim Meydanı alan kullanım haritası. 61

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
4. 1: Çevresel etkenlerden kaynaklı kullanım tipleri.....	39
4. 2: Sosyokültürel etkenlerden kaynaklı kullanım tipleri.	40
4. 3: Psikolojik Etkenlerden Kaynaklı Kullanım Tipleri.....	41

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1.Kullanıcılar ile yapılan görüşmeler.....	73

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

ha : hektar

yy : yüzyıl

KISALTMALAR

AKM : Atatürk Kültür Merkezi

PMO : Peyzaj Mimarları Odası

TMMOB : Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Meydanlar, sosyal ve kültürel karşılaşmaların olduğu kentin simgesi haline gelmiş mekânlardır. Kentin simgesi haline gelmiş bu alanların kendine özgü nitelikleri bulunmaktadır. Bu nitelikler meydan ile ilişkilendirilmiş coğrafi öğeler, mimari öğeler, iklimsel öğeler veya sosyokültürel öğelerdir (Tandoğan, 2018). Bir meydanı diğer meydanlardan ayıran ve meydan ile bütünleşmiş bu nitelikler de meydan kimliğini oluşturmaktadır. Son yıllarda meydan ile ilişkilendirilmiş bu niteliklerden sosyokültürel ve farklı simgeleri temsil eden kent meydanları dikkat çekmektedir. Bu meydanlarının kimliğinin oluşumunda, kullanım pratiklerinin etkisinin olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada, bir meydan kimliği oluşmasında toplumun alan kullanım pratiklerinin rolü Taksim Meydanı örneği üzerinden incelenmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde çalışma hakkında genel bir bilgi verilmiştir. Çalışmanın konusu ve amacı belirtilmiştir.

Amacımız doğrultusunda birinci bölümde genel bir giriş yapılan kent meydanları ikinci bölümde detaylı açıklanarak, temel nitelikleri, tarihsel gelişimi ve kent meydanları kimliği hakkında açıklamalar verilmiştir.

Daha sonra çalışmanın ana amacına yönelik, kent meydanlarının meydan kimliğindeki rolünü incelemek adına, meydan kimliğinin kullanım pratikleri açısından ilişkisini anlamak için, ilk şehirleşmeden bu yana kamusal alanlarda kullanım sorunlarının oluşmasındaki etkenler, eleştirel bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Daha sonra kullanım pratiklerinin, kent meydanını kullanan toplumun, kent meydanı algısı ile ilişkisi ele alınmıştır. Bu bölümün sonunda ise toplumun kent meydanlarındaki sosyokültürel ve psikolojik ihtiyaçlarının kullanım pratikleri ile ilişkisi ele alınmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde çalışma kapsamında kullanılan materyal ve yöntemler aktarılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde ise çalışılan alan hakkında detaylı bilgi aktarımı yapılmış ve alan ile ilişkili görüşmeler, fotoğraflama ve yazılı kaynak bulguları aktararak yorumlanmıştır.

Son olarak çalışma sonucunda sonuç ve önerilere yer verilerek çalışma bitirilmiştir.

1.1 Konu ve Kapsam

Araştırmanın konusu Taksim Meydanı'nın kullanım pratiklerinin, meydan kimliğine etkisinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu kapsamda Taksim Meydanı'nın tarihsel gelişimindeki kullanım pratiklerinin incelenmesinin yanı sıra, meydanın kullanıcılarının mekân algısı, meydandaki sosyokültürel ihtiyaçları ve alanı ne amaçla kullanıldığı incelenerek, Taksim Meydanı kimliği hakkında da ipuçları elde edilmiştir. Taksim Meydanının tarihten günümüze kadar siyasi olayların gerçekleştiği birçok simgesel kimliğinin olması, yoğun güvenlik güçlerinin odak noktasının olması, Taksim Meydanının dönüşümü sonrası geçiş alanı olarak ve suç bölgesi olarak simgelenmesinin, kullanıcıların alan kullanım pratiğinden kaynaklandığı saptanmaya çalışılmıştır.

1.2 Çalışmanın Amacı

Kent meydanlarında, coğrafi, mimari ve sosyokültürel amaçlardan kaynaklı farklı alan kullanım pratiklerinin, meydanlarda farklı simgesel kimliklerle anılmasına neden olduğu görülmüştür.

Çalışmada Taksim Meydanı'nın çalışma konusu kapsamında, sürekli kullanıcıları, ilk defa gelen kullanıcıları ve bu alanın nadir kullanıcıları ile görüşülmüştür. Görüşmelerde meydanın kullanım pratiği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda Taksim Meydanı'nın kullanım haritasının şekillenmesi için; Taksim Meydanı için çalışmalar yürüten mimarlar odası, şehir plancıları odası, İstanbul Büyük Şehir Belediyesindeki mimar ve planlamacılar, Beyoğlu Belediyesindeki mimar ve planlamacılar, üniversitede araştırma yapan öğretim üyeleri, gazeteciler, bu alana ilişkin çalışmaları olan sosyologlar, mimarlar ve peyzaj mimarları ile görüşülmüştür. Mimari ve sosyokültürel kullanımı açısından değerlendirilmeleri ve önerileri alınmıştır. Aynı zamanda çalışma alanının tarihsel değişimindeki kullanım pratiklerinin de etkileşimini incelemek adına, yılın farklı aylarında Taksim Meydanı için fotoğraf çekimleri yapılmıştır. Sahada çekilen fotoğraflar ve gözlemler

sonucunda, İstanbul Mimarlar Odası ve sanal kütüphanelerden bulunan kaynaklar ile mekân kullanımının dönemsel karşılaştırmaları yapılmıştır. Bu şekilde alan kullanım pratiklerinin, kullanıcıları için meydan kimliği algısındaki ilişki saptanmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER

Bu bölümde, çalışmada irdelenen ilk kısımda kent meydanları, temel nitelikleri, kent meydanlarının tarihsel gelişimi, kent meydan kimliği hakkında kavramsal bilgilere yer verilmiştir. İkinci kısımda ise, kent meydanlarının kullanım pratiklerinin geçmişten günümüze kadar gelen süreçteki sorunsalları, kullanım pratiklerinin meydan algısı ile ilişkisi ve kullanım pratiklerinin kullanıcıların sosyokültürel ihtiyaçları ile ilişkisi ile ilgili kavramsal genel bilgilere yer verilmiştir.

2.1 Kent Meydanları ve Temel Nitelikleri

Kent meydanları kamusal alanlardır. Kamusal sözcüğünün anlamı ise beraberlik içindeki insanları ve bir topluluğa ait olan her şey demektir. Pubs sözcüğünden türemiş ve Latince'de “*publicus*” olarak geçmektedir. İlk olarak “Kamusal alan” sözcüğü 1970’li yılların başında kullanılmıştır. 1970’ den önce ise kamusal alanların ilk oluşumuna başlamasıyla “ortak” alanlar veya “yurttaşlara” ait alanlar olarak nitelendirilmiştir (Gökgür, 2008).

Kamusal alan oluşum ve gelişme sürecinin sonunda, bireylerin ortak sorunlarla ilgili akıl yürüttükleri ve sonunda ortak bir kanaat oluşturdıkları yaşam alanı haline gelmiştir. Feodal dönemden kapitalist döneme geçiş sürecinde kamusal alan yapısal alanlara dönüşmüştür (Karadağ, 1994).

Kamusal alanı, ev dışındaki alanların bütünü, halkın karşılaştığı alanlar, ortak ekonominin merkezi, ortak bir dünyanın arabulucusu, demokrasinin meşrulaştığı alanlar olarak tanımlamak mümkündür (Gökgür, 2017).

Max Weber (2000) kamusal alanları, sosyal sınıflardan, ırklardan, etnik yapıdan farklı insanların karşılaştığı, toplum ilişkilerinin geliştiği, zıtlıkların ve müzakerelerin olduğu bir alan olarak tanımlamıştır (Donat ve Yavuzçehre, 2016).

Wolton (1998) da; kamusal alanı başlangıçta bir fiziksel mekân olarak tanımlamaktadır. 16.-17. Yüzyıllarda ise sembolik alana dönüştüğünü düşünmektedir. Yani kamusal alanları tartışma ve müzakere alanı olarak görmektedir (Gökgür, 2008).

Kamusal alan kategorisinde yer alan kent meydanları da toplumsal yaşamda önemli bir role sahiptir. Meydanlar her zaman kentlerin fiziksel, ekonomik, sosyal, politik ve kültürel dönüşümlerine konu olmaktadır. Aynı zamanda kentte kamu iletişimini, katılımını canlı tutmakta, sosyal etkileşim için gereken ortamı sağlamakta ve kentin işleyiş mekanizmasında önemli bir yer tutmaktadırlar. İnsanlar bir araya gelmek, buluşmak, günlük problemlerini tartışmak, alışveriş yapmak için her zaman meydanlara ihtiyaç duymuşlardır (Jabbariagh, 2015).

Kent meydanı, sözlük anlamı olarak insanların toplandığı, etrafı binalarla çevrili, geniş ve düz alan olarak tanımlanmaktadır. Kullanım ve bireylerin algısı açısından ve tanımlama açısından geniş bir yelpazesi olan meydanların, birbirine paralel birçok tanımlaması yapılmıştır.

Kevin Lynch (1960) kent meydanlarını, kentsel mekânlarda oluşturulan yoğun aktivite odakları olarak tanımlamıştır. Marcus ve Francis (1998) ise; tipik olarak meydanlar döşenmiş, yüksek yoğunlukta yapılar ve caddelerle çevrelenmiş alanlar olarak tanımlamıştır. İnsan gruplarını etkileyecek ve buluşmaları kolaylaştıracak özellikte olması gerektiğini savunmaktadır (Jabbariagh, 2015).

Suher (1998); kent meydanı, doğal çevre ve/veya yapılaşmış çevre öğeleri ile çevrelenmiş sınırlı bir mekân olarak görmektedir. Akdoğan (1962) da; toplumun sosyal, dini ve ticari amaçlarla toplandığı, askeri ve siyasi gösteriler amacıyla kullanılan açık alanlar olarak ifade etmiştir (Altınçekiç ve Kart, 2000).

Küçükerbaş ve Özkan (1994) ise; kentsel sirkülasyonu başlatma ve yönlendirme ile kent insanına toplanma mekânı olarak hizmet veren geniş açık alanlar olup, bu mekânlar her türlü yerleşim biriminin odak noktası olarak tanımlanmaktadır. Meydan, insana sürekli ve yönlendirilmiş bir hareket düzeninden ziyade, durma olanağı da veren ve hareketliliği zorlamayan mekân olarak görmektedirler (Öksüz, 1999).

Kent meydanlarını diğer kamusal alanlardan ayıran özelliği, insanların siyasi ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamadan yanı sıra aynı zamanda fiziksel ve zihinsel ihtiyaçları da karşılayan alanlar olmasıdır. Dolayısıyla kent meydanların toplumun günlük yaşamları üzerinde etkisi büyüktür. Meydanlar, bireylerin sosyalleşmesine, farklı duyguları hissetmelerine neden olmakta, farklı kültürel birikimlere sahip bireyleri buluşturmada ve toplanma mekânları olarak da hizmet vermektedir. Kent meydanları doğrudan bireylerin algısına hitap etmekte ve onların psikolojik olarak iyi hissetmesini sağlamaktadır. Gündelik hayatta yoğun stres ve trafik karmaşası ile dolu olan büyük şehirlerde, bireylerin talepleri doğrultusunda tasarlanan kent meydanlarının bulunması toplumun hakkıdır (Jabbariagh, 2015).

Bu tanımlamalardan yola çıkarak kent meydanları için, tarihten günümüze, şehir halkının veya ziyaretçilerinin buluşma yeri, şehrin karmaşasından kopup soluklandıkları, rahatlama ve dinlenme imkânı buldukları, insanların birbirini izledikleri ve kentteki olup biten olayları paylaştıkları, kısaca çok amaçlı kullanım mekânları diyebilmekteyiz (İnceoğlu, 2007). Yönetim, ticaret, hizmet işlerinin yer aldığı toplumsal ve kültürel örgütlenmenin gerçekleştiği yerleşim alanlarıdır. Bir kentin içerisinde hareketsiz ve hareketli öğeler vardır ve bu öğelerin her birisinin kent imgesi için önemi büyüktür (Yahyagil, 2011). Bu imgeler; yaşam kalitesi, sosyalleşme hareket etme, kolektif yaşam ve kültürel politik sosyal yaşamdır. Sonuç olarak bu tanıma uyan kent meydanlarının ortak temel bir takım nitelikleri bulunmaktadır (Gökgür, 2008).

Kent meydanlarına nitelik kazandıran imgelerden ilki meydanları çevreleyen elemanlardır. Meydanlar, birer kentsel mekân olmalarının yanı sıra kendilerini çevreleyen yapıların ifade edilmesi açısından da önemli birer mimari elemandır. Bu elemanlar meydanlara, yumuşak mekân ve sert mekân olmak üzere iki ayrı nitelik kazandırmaktadır. Yumuşak meydan algısına örnek olarak; kent meydanının doğaya yakın olması, meydan ile bir bütünlük oluşturması, mevsimi algılama açısından açık ve ferah olması bir meydana temel bir nitelik kazandırmaktadır. Sert meydan algısı olarak ise; korunaklı, gizlenme olanağı sağlayabilen, bir disiplin çerçevesi içerisinde ve etkinlik yapılabilecek bir potansiyeli olan meydanlardır (Özer ve Ayten, 2005). Sonuç olarak kent meydanları, çevresindeki yapıların açıklık etrafında gruplanması ile oluşturulduğundan içeride kontrol sahibi olmayı ve dışarıdan gelecek tehlikelere karşı savunmayı sağlayan, çoğu zaman sembolik anlamlarla yüklenmiş mekânlar olmak zorundadır (Uzun, 2006).

Kent meydanları aynı zamanda erişimin kolay olduğu alanlar olmak zorundadır. Donatılara erişimin sağlanması, yönlendirme, alışveriş, bekleme, toplanma, dağılma gibi eylemlerini gerçekleştirdiği ortak noktalar olduğundan dolayı ulaşım meydanları için önemli bir unsurdur. Hareketliliğin çok olmasından kaynaklı hem yayaların hem de araçların erişiminin ve ulaşım bağlantılarının olması gerekmektedir (Gökgür, 2008).

Kent meydanları bireylerin ve toplumların bir arada bulundukları ve sosyalleşebildikleri alanların olmasının yanı sıra her türlü sosyal ve kültürel sınıftan, farklı etnik gruplardan, birbirlerinden çok farklı özelliklere sahip insanları bir araya getiren ve kaynaştıran bir buluşma noktası niteliğinde olmalıdır. Toplum sosyo-kültürel yaşantısını yaşadığı kentin meydanlarındaki yaşantı ve aktiviteler ile sürdürmektedir. Bu anlamda, toplumun sağlıklı bir şekilde yapılanması, bireyler ve toplum arasındaki ilişkinin fiziksel çevre tarafından desteklendiği yerler olan kent meydanlarında meydana gelmektedir (Erdönmez ve Akı, 2005).

Kent meydanları kültürel faaliyetlerin, sosyal etkinliklerin, mitinglerin, politik ve sendikal eylemlerin yapıldığı, sportif etkinliklerin, gerçekleştirilebildiği ticaret işlevlerin yapıldığı alanlardır (Gökgür, 2008). Meydanlar; siyasi iktidarın topluma, toplumun da siyasi iktidara mesaj ilettiği bir iletişim alanı olduğunda doğal olarak, politik bir yapıya ve ruha sahiptir (Özgece, 2015).

Kent meydanları sosyal ve mekânsal formların karşılaştığı alanlardır. Mekânsal ilişkiler, sosyal ilişkiler ve peyzaj ile estetik anlamdaki biçimler tamamlayıcı unsurlardır (Gökgür, 2008). Kentsel çevre niteliği söz konusu olduğunda kent meydanlarının insanlar için var olduğunu kabul etmekteyiz. İnsanların iletişim ve etkinliklerine zemin oluşturma bağlamında, açık kent meydanları bu işlevlerin gerçekleşmesini sağlayan en önemli araçlardır. Kentin toplumsal bütünlüğü ve kent yaşamının canlanması, kısmen, yapısal biçimin dış mekânlarla ilişkisine ve bu mekânların hiyerarşisine, çeşitliliğine ve özelliklerine bağlıdır (Oktay, 2007).

Tüm temel niteliklerinin birleşimi ile aynı zamanda kent meydanı kapsamında işlevsel çeşitlilik desteklenmelidir. Meydanlar buluşların yapılabildiği, haftanın tüm günlerinde ve gece-gündüz canlı kalmalı ve tüm yaş grupları, farklılaşan ilgi gruplarına yönelik kullanım olanağı sağlamalıdır (Oktay, 2007).

2.1.1 Kent Meydanlarının Tarihsel Gelişimi

İlk olarak kentlerden bahsedecek olursak; kentler için genel olarak belirli bir nüfusa sahip tarım dışı ekonomik faaliyetlerin yapıldığı bölgeler diyebilmekteyiz. Kentler ekonomi ile ilişkisinin olması nedeniyle pazar ve ticaret merkezlerinin olduğu yerlerde kurulduğu tarihsel süreç içerisinde görülmektedir. Kent olgusu ilk olarak antik Yunan’da baş göstermiştir fakat gerçek anlamda kentleşme bilinci, endüstri devrimi ile birlikte şekillenmiştir (Ektiren, 2017).

Kent meydanları ise ilk olarak Antik Yunan kentlerinde “*Akropolis*” adıyla tanımlanmıştır (Demirel, 2008). “*Agora*” sözcüğü “*ageirein*” sözcüğünden gelmekte ve “toplanmak” anlamını taşımaktadır. Agoralar farklı insan topluluklarının müzakere alanı olarak toplanmak için kullandıkları alanlardır. Aynı zamanda yönetim ve siyasal bağımsızlığın göstergesidir (Gökgür, 2008). M.Ö. 6000 yıllarını belirleyen kazılarda saptanan, Çatalhöyük’te, konutlar arasında kalan açık avlular, ortak bir açık mekânın ilk örnekleridir (Suher, 1997). Bu meydanlar törensel uygulamalar için kullanılmıştır ve kentten uzak olmasından dolayı ve kent dokusuyla bütünleşememiştir. İlk kurulan bu kentleri tarım kentleri olarak tanımlanabilmektedir. Bu tarım kentlerinde cadde, sokak ve kamusal alanın olmadığı ve yalnızca tapınakların dikkat çektiği görülmektedir. Tapınaklar ve yerleşim alanları yüksek duvarlarla birbirinden ayrılmaktadır. Bu nedenle agoraların ilk oluşumu fiziksel kullanımdan doğan mekânsal bir algı olarak görülse de aynı zamanda soyut bir mekân konumundadır. Kent gelişimine bağlı olarak yavaş yavaş caddelerin oluşumu gözlenmektedir (Gökgür, 2008).

7. yy islamiyet döneminden sonra ise daha içe kapanık ve dinsel anlayışın benimsenmesinden dolayı cami ve külliye girişindeki avlular açık meydanlar haline gelmiştir (Suher, 1997). Bu alanlar toplanma, çarşı, pazar işlevi görmekte ve işlevsel olarak gelişimini durgun bir sürece bırakmıştır (Ersagdıç, 1998)

Daha sonra kentin merkezine taşınarak dönüşüme uğramıştır ve işlevlerinde de değişiklikler olmuştur. Kentin önemli akslarının bağlantısını yapması, pazar ve toplanma mekânı olarak kullanılması gibi günlük yaşamın önemli bir bölümü için işlevsel olması nedeniyle siyasi yaşamında burada şekillenmesine neden olmuştur. Bu nedenle agora çevresinde yapılar inşa edilmiştir. Helenistik döneme denk gelen süreçte de, ticari fonksiyonlara ev sahipliği

yapması nedeniyle bir büyük kent meydanı ve buna bağlı olan küçük meydanlar oluşumu başlamıştır (Demirel, 2008). Agoranın içinde üstü kapalı şekilde ticaretin yapıldığı, idari binalar ve tapınakların bulunduğu “*stoa*” adı verilen mekânlar oluşmuştur. Yönetim, özgürlük, eğlence ve “öteki” olma mekânı olarak genişleyen agoralar caddelerin oluşmasını sağlamıştır (Gökgür, 2008).

Antik Çağ’ da Roma döneminde Agora çok işlevli meydan yapısından az işlevli meydan yapısına dönüşmüştür “Politik prestij” meydanına dönüşen bu alanlar toplanma, ticaret, yasal faaliyetlerin yapıldığı alanlar olarak kullanılmış ve “*forum*” ismini almıştır (Yıldız, 2007). Forumlar müzakere yapılan alan formundan çıkmıştır. Pazar yeri, resmi yapıların olduğu ve din alanlarına dönüşmüştür. İnsanlar tapınaklarla çevrili olan forumları, sirk ve tiyatro gibi eğlence için kullanarak kamusal alanın demokratik gücünü zayıflatarak zamanla kaybolmasına neden olmuştur. Roma’ da 18 Temmuz 64’ te oluşan büyük yangından sonra yeniden düzenlenen kentlerde caddeler genişletilmiştir (Gökgür, 2008).

Ortaçağ döneminde ise, kent meydanlara çevresindeki yapıların etkisi çok fazla olmuştur (Demirel, 2008). Bir büyük meydan, ona bağlı küçük meydanlar ve meydanları birbirine bağlayan caddelerin geometrisi Avrupa’ da ki meydanların geometrik yapısı hakkında bilgi vermektedir. Dinsel bir yapının önünde gelişen çarpık-çurpuk belirli bir düzen içerisinde oluşumu gelişmeyen bu kent meydanları her biri birbirinden farklı ve bağımsız şekilde biçimlenmiştir (Tümer, 2007).

Ortaçağ sonlarında ise Avrupa’da, halkın yaşadığı kentte ortak yaşama mekânları oluşturmaya başlamıştır ve buna bağlı olarak kent yaşamının hareketlenmiştir. Saray ve sarayın çevresinde bulunan kültürel ve sosyal etkinlikler halkın sarayın etrafındaki alanlarda olmasına ve saray etrafından meydanlar oluşmasına neden olmuştur (Cezar, 1985).

14. ve 15. yy’da Rönesans döneminde ise kentin sahne gibi kullanıldığı yeni bir meydan anlayışı ortaya çıkmıştır. Ortaçağ dönemindeki karmaşık düzenin tam aksine geometrik bir düzen içerisinde planlanan caddeler bir meydan alanına bağlanmıştır (Güngör, 2008). Kentler saray bahçeleri ile çevrilmiştir. Açık mekânlar saraylara bitişik şekilde, kralların saygınlık ve gücünü tanımlayan bir görevi vardır ve meydanı çevreleyen yapılar arasında otorite ile ilgili yapılar da yer almıştır. Buna bağlı olarak bu açık meydanlar ticaret, dini merasim ve yönetimle ilgili işlemlerle ilişkili olarak insanlar bir araya gelmek için

kullanılmıştır (Öztan, 1998). 16. ve 17. yy'da ise sosyalleşmek ve eğlenmek için kullanılan meydanlar, askeri güçlerin yetkinlik gösteri yaptığı alanlara dönüşmektedir. Büyük caddeler, geniş kaldırımlar ve kamusal parklar oluşturulmuştur (Gökgür, 2008).

19. yy'da kentlerin yayılma dönemi başlamıştır ve bunun yanı meydanların sadece askeri gösterilerin yapıldığı mekân algısından çıkmıştır. Buna dayalı olarak geniş meydanlar oluşmuştur. Geniş trotuarlar, tiyatro alanları, ağaçlar, sokak lambaları, kentsel mobilya ve peyzaj donatıları olan caddeler kentin yeni kimliğini oluşturmuştur. Kamusal alanlar ve yapılar kent kimliğini destekleyici şekilde planlanmıştır. Fakat 19. Yy ortalarında burjuvazi ve kapitalizm etkisiyle birlikte kamusal alan kullanımında çöküş başlamıştır. 1914-18 savaşından sonra kent meydanları insanların sadece karşılaşma yaşadığı kimliksiz bölgeler haline gelmiştir (Gökgür, 2008).

20. yy başında “Sanayi Kenti” kavramı ortaya çıkmış ve kamusal alan ve özel alan kavramları oluşarak kesin bir çizgi ile birbirinden ayrılmakta ve modernleştikçe tamamen kopuşa uğramaktadır (URL-1).

İlk olarak nesnel modernleşme süreci gelişmiştir. Bu süreçte kapitalizmin ortaya çıkardığı Pazar gücünün etkisiyle oluşan yeni sanayi hareketleriyle nüfusun kırsal alandan kente göç etmeye başlamıştır. Bu süreç modern kentleşme ile oluşan bir süreçtir. İkinci olarak kültürel vizyon içinde gelişen modernizmdir. Kırsal alandan insanların göç etmesi ile birlikte kendi kültürünü de kente aktarmasıyla heterojen bir kent yapısı oluşmaktadır (Aslanoğlu, 2000; URL-1, 2019).

Ülkemizde ise Osmanlı döneminde meydanların oluşumu ilk olarak çeşitli etkinlikler için kullanılan geniş açık alanlar olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlamda meydan olarak ifade edilen mekânlar, kentin içinde veya dışında, yapılarla sınırlı veya sınırlı olmayan alanlardır. Bu meydanlar, sahip oldukları özel işleve göre adlandırılmıştır. Örneğin Cirit oyunlarının oynandığı alanlar At Meydanı, okçuluk ile ilgili çalışmaların yarışmaların yapıldığı alanlar ise Ok Meydanı adını almıştır (Şahin, 2006). Bu mekânlar antik dönemden Cumhuriyetin ilk dönemlerine kadar kentin temel ögesi olarak kent kültürünün önemli bir parçası olmuştur. Ancak Türkiye'nin 1950'li yıllarda başlayarak hızlanan gelişme sürecinde yaşadığı hızlı kentleşme olgusuyla birlikte kentler sürekli büyümekte ve nitelik değiştirmektedir. Kentsel mekânlar; tasarımın ekonomik rasyonellik baskısı altında kalmakta ve geçmişteki Anadolu

kentlerinin kent imgesinin kenti tanımlayan öğeler olarak meydan, sokak, avlu, insan ölçeği ve kent kültürünün kentlilik, kentli olma bilinci ve kentte yaşanan değerler, gelenek, görenek, unutulmasıyla kimliksiz, niteliksiz ve benzer karakterde mekânlar ortaya çıkmaktadır (Yılmaz ve Çitçi, 2011).

Kent meydanlarının planlanarak uygulama süreci ise Cumhuriyet Dönemi ile başlamıştır ve ilk olarak ortaya çıkışı vilâyet konaklarının önünde oluşturulan ve ulusal törenlerin kutlandığı, çeşitli toplantı ve mitinglerin yapıldığı açık alanlar şeklindedir (Sayan, 2010).

2.1.2 Kent Meydanları ve Kimlik

Kimlik, bir kişinin ya da nesnenin diğerlerinden farklı kılınan karakteri veya özelliği olarak tanımlanmaktadır (Webster, 1983; Oktay, 2011). Mekân kimliği ise, bir yeri diğer yerlerden ayıran nitelikler bütününe denilmektedir (Lynch, 1981; Oktay, 2011). Kent meydan kimliği de o alan ile bütünleşmiş, meydanı diğer meydanlardan ayırmsayacak, kendine özgün coğrafi, mimari, iklimsel ve sosyokültürel öğelerin okunması, algılanması şeklindedir.

Meydanların geçmişten günümüze dek toplumların odak noktası ve merkezi, geleneksel olarak da, kent kimliğini biçimlendirmeye birebir katkısı olduğu için güçlü bir imaj vermesi gerekmektedir (Acarlı vd., 2018). Dolayısıyla meydanlar mimari yapısı ve kentsel formları ile kente kimlik vermektedir. Bu kimlik kentsel alanın kalitesine bağlıdır ve bir nevi kentler için karvizit görevindedir (Gökgür, 2008). Bir kent meydanının mimari kimliği, bir yandan kent kimliğinin önemli bir parçasını oluştururken, diğer yandan da o kentteki toplumsal ve kültürel yaşama ilişkin ipuçları vermektedir. Yapılı çevrenin kimliğini oluşturan değerlerin zenginliği, kentteki sosyal ve kültürel yaşantı zenginliği anlamına gelmektedir. Ayrıca, çevrenin kimliği ile toplumun sosyal ve kültürel kimliği karşılıklı olarak birbirini etkilemektedir. Bu nedenle, bir kentte tüm yaşamı organize eden kent meydanının kimliğini oluşturan değerler, büyük önem taşımaktadır (Biol, 2007).

Kent meydanları kimliğini oluşturan değerler, çevresel kimlik ve toplumsal kimlik olarak ikiye ayrılmaktadır. Bir kent meydanının kimlik kazanmasına etki sağlayan çevresel değerler de; meydanı çevreleyen binalar, meydana çıkan sokak veya caddeler, meydan ile bütünleşmiş donatı elemanları veya meydanda sembol olmuş elemanlar olarak incelemek mümkündür (Ünügür, 1996; Öçal, 2008).

Binaların etrafında oluşturdukları srekliplik ile oluşan meydanlarda, tarihi yapıların meydanın en belirgin bileşeni olarak meydana bir kimlik kazandırabilmektedir (Oktay, 2007). Belçika Brüksel’deki Grand Place meydanı etrafını çevreleyen 15. yy mimari yapıları ile bir kimlik kazanmıştır. Meydandaki yapılar günümüzdeki dönemde bile meydana ortaçağ dönemini yansıtabilmektedir. Gotik tarzdaki yapılar, özellikle meydanı çevreleyen belediye binası meydana kimlik kazandırmaktadır (URL-2, 2019).

şekil 1. 1: Brüksel Grand Place Meydanı (URL-3, 2019).

Meydan ile btnlemiş, meydan ile birlikte anılan sokak veya caddeler de kimliğın oluşmasında çevresel gelerdendir. Meydanlara ulaşmak için ilk adım attıkları, toplumsal bellekte değere sahip olan sokak veya caddeler aynı zamanda meydanın kimliğinin oluşmasında etkindir (Ayata ve Araz, 2016). Örneğın Taksim Meydanı için İstiklal Caddesi kimliğı belirleyen etkenlerden birisi olarak gösterilebilmektedir.

şekil 1. 2: İstiklal Caddesi (URL-4, 2019).

Bir meydanla bütünleşmiş donatı elemanları veya meydanda sembol olmuş elemanlar da meydana kimlik kazandıran çevresel öğeler olarak gösterilebilmektedir. Meydan ile bütünleşmiş tarihsel veya geleneksel herhangi bir obje meydanın kimliğini belirlemeye yetebilmektedir. Örneğin Kopenhag Hojbro Meydanındaki leylekli çeşme, meydana kimlik kazandırmaktadır.

Şekil 1. 3: Hojbro Meydanı (URL-5, 2019).

Kent meydanlarına kimlik kazandıran toplumsal etmenler ise; sosyokültürel kimlik ve psikolojik kimlik olarak tanımlanabilmektedir. Sosyokültürel kimliği belirleyen öğeler tarihsel, nüfus özelliği ve kültürel etkenler olarak nitelendirilmektedir (Ünügür, 1996; Öçal 2008).

Sosyokültürel kimlik, toplum ve mekân etkileşiminden doğan, alana özgün kimlik kazandıran değerlerdir. Dolayısıyla meydanların sosyokültürel kimliği fiziki bir öğeye bağlanabilecek oluşumlar değildir. Bir kent meydanının sosyokültürel kimliğinin oluşumu için belirli bir tarihsel sürecinin olması, semboller, belirleyiciler, fonksiyonel ve sosyal ilgi alanlarını barındırmaları gerekmektedir (Lim, 1984; Öçal, 2008). Aynı zamanda kent meydanlarında tarih ve kültürüyle ilişkili bir şekilde sergilediği siyasal imaj da bir kimlik kazandırabilmektedir (Öçal, 2008).

2.2 Geçmişten Günümüze Kamusal Alanları Kullanım Sorunsalı

Günümüzdeki kent meydanları sadece fizik-meta boyutu ile ele alınarak metalaştırılmıştır. Mekânların sosyal ve toplumsal içeriği göz ardı edilmiştir. Bu durum kent meydanlarının kalitesini doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla ihmal edilen bu açıklıktan dolayı toplumun mekân aktiviteleri kısıtlanmaktadır (Uzgören ve Erdönmez, 2016).

Kent meydanlarında insanlar sosyo-kültürel yaşantısını, bu mekândaki yaşantı ve aktiviteler ile sürdürmektedir. Bu anlamda, meydanların toplumun yapılanması, bireyler ve topluluk arasındaki ilişkiyi desteklemesi ve bireylerin bir arada kaynaşarak meydanları özgürce yaşayabileceği bir alan olarak kullanması gerekmektedir. Ancak günümüzde yapılar eksiklikler ve hatalar içerdiği gözlemlenmektedir. Bununla beraber insanların birlikte kullandığı meydanların iyi organize edilememesi ve resmi bir tören alanı olarak algılanmasının sonucunda farklı sosyal grupların arasındaki mekânsal sınırlar da gittikçe belirginleşmekte ve birbirlerinden ayrılmaktadır (Erdönmez ve Akı, 2005). Dolayısıyla ilk kent meydanları oluşumundan bu yana bireylerin kent meydanlarını kullanım sorunları dikkat çekici kavramlar olarak karşımızda çıkmaktadır.

Toplumun mekânları kullanım sorunlarının başlaması insanların toplum halinde yaşamasıyla yani ilk şehirleşme ile birlikte başlamıştır. Bireylerin toplum halinde bir arada yaşamaya başlamasından sonra bir otoriteyi kabul etmişlerdir ve doğrudan bazı haklarının kısıtlanması zorunluluğu doğmuştur. Dolayısıyla şehirleşme ile otorite ve birey arasında süre gelen bir mücadele ortaya çıkmıştır (Kızılyel, 2014).

Canatan (1998) da; kamusal alanların, devletin yani siyasal alanın karşılığı olarak algılandığını ve bu dar algının ilk şehirleşmede de bu şekilde kullanıldığını söylemektedir. Eski Yunan kent anlayışında da kamusal alan ve siyasal alan ile özdeş olduğunu söylemektedir. Aristoteles, kamusalılığı kendi kendine yeten en mükemmel toplum biçimidir şeklinde tanımlamıştır (Dağtaş, 1999).

İlk şehirleşmenin olduğu Eski Yunan da nüfus artışı ile birlikte insanlar birbirleriyle etkileşime geçmiştir ve bunun sonucunda topluluklar oluşmaya başlamıştır. Bir arada yaşayan insanlar aralarında ki mücadeleyi topluluklar halinde devam ettirmişlerdir. Toplulukların oluşması ile güç kavramı ortaya çıkmıştır. Güç kavramı altında topluluklar

çatışırken o dönemin şartları altında bu durumdan faydalanmayı da öğrenmişlerdir. Üstünlük kuran taraf, karşı tarafı öldürmek yerine ondan faydalanmayı seçmiştir ve Eski Yunanda şehirlerin kullanım hâkimiyeti güçlü olan taraftadır (Yılmazcan, 2017).

İlk şehirleşme küçük bölgelerden oluşmaktadır. Her bir bölgenin kendi lehçesi, kültürel özellikleri ve kimliği bulunmaktadır. Bölgecilik ve bölgesel çatışmalar antik Yunanistan'ın belirgin bir özelliğidir. Şehirler dağlar arasındaki vadilerde veya kıyı ovalarında bulunmaktadır. Şehirler etraflarındaki kırsal bölgelere hükmetmektedir. Yunan şehir devletlerinin doğuşu bu şekilde gerçekleşmiştir. Güçlü ve merkezi bir devlet yoktur. Siyasi düzeni daha küçük yönetim birimleri sağlamaktadır. Bu yönetim birimleri kentlerdir. Başlangıçta kentleri, güçlendirilmiş bölgeler veya savaş zamanlarında kaleleri korunmak için kullanılmaktadırlar. Bu yapıların güvenlik altında olmasından dolayı insanlar buralarda toplanıp topluluklar ve ticaret merkezleri kurmaya başlamıştır. Zamanla kentler şehir merkezleri haline gelmiştir ve kendilerine kaynak sağlayan ve vergi ödeyen komşu tarım bölgeleri üzerinde güç ve nüfuz sağlamıştır (URL-6, 2019). Bu şekilde kentlerin egemen olduğu kamusal alanlar oluşmuştur.

Habermas (1997); Yunan şehir devletinde vatandaşların kullanacağı kamusal alanın kente aitliğini ve bu kamu alanının tek tek insanlara ait kullanım alanından ayrıldığını görmüştür. Kamusal alan, agorada ve pazar yerinde sürmektedir. Özel alan ev ile sınırlandırılmıştır. Hayatın özel olarak devamı, kölelerin yönetimi, kadınların verdiği hizmet gibi hayati eylemler hatta doğum ve ölüm sadece evin içerisinde gerçekleşmektedir. Kamusal alan ise özel alandan çok farklı bir yerde her şeyin görünür olduğu bir mekândır. Eşitler arası çatışma kamusal alanlarda olmaktadır. Roma şehir döneminde de bu durum değişmemiştir. Sennet (1996) ise; günümüzdeki kamusal alan algısı ile Roma dönemindeki kamusal algıyı birbirine benzetmektedir. Romalıların kamusal alanı resmi bir zorunluluk şeklinde kullandığını vurgulamıştır. Kamusal alanların törenlerin, askeri gerekliliklerin aile mahremiyetinden uzak birer görev olarak gerçekleştiğini savunmaktadır. Zaman içerisinde kamusal hayat cansızlaşmaya başlamıştır. İnsanlar biriken iç enerjilerini harcamak için farklı alanlar arayışına girmiştir. Başka inançlar isteği oluşarak Hristiyanlığı benimsemişlerdir ve bu dönemin devamında da monarşik krallıkların baskısı altında kalarak kamusal alanlarda ve meydanlarda özgürleşmişlerdir.

Orta çağ boyunca kamusal alan- özel alan ayrımı devam etmiştir. Bu anlayışın değişmesi modern devlet anlayışının ve ondan ayrılan burjuva devlet anlayışının benimsenmesi ile ortaya çıkmıştır.18. Yüzyılda “Burjuva kamusal alan” kavramı oluşmuştur. Bu nedenle 19. Yüzyılda kamusal alanlar yapısal değişim yaşamıştır. “Kamusal alan - özel alan” ikileminden 19. Yüzyıldan itibaren irdelenmeye alınabilmektedir. Burjuva kamusal alanı, 19. yüzyıldan itibaren kapitalist ekonomik gelişimin neden olduğu dengesizliği düzeltmek üzere devlet müdahalesinin artmasıyla dönüşüme uğramıştır. Kamusal alan ve özel alan arasında bir sınır koyma bu dönemde zorlaşmıştır. Bu dönem “aydınlanma dönemi” ne denk gelmektedir ve bu dönemde kamuoyu kavramı oluşmuştur. Sosyal ve siyasal eşitlikten söz edilmeye başlanmıştır. Price (1992); kamuoyunun oluşması ile kamusal alanlarda özgürleşmeye bir adım daha yaklaşıldığını söylemektedir. Tartışmalar herkese açık ve herkes eşit haklara sahiptir. Kamuoyu oluşumundan sonra kamusal alanlar, bireysel çıkarılıktan ziyade herkesin kullandığı, tartışma konularının, siyasal olayların, tartışmanın lehine bir sonuç getirilecekse bunu topluma açık meydanlarda yapılması zorunluluğunu savunmuştur (Dağtaş, 1999).

Daha sonra 19. yüzyıldan sonra kapitalizmin gelmesiyle yeni yaşam tarzı benimsenmiştir. Toplumsallık anlayışı bireyselliğe dönüşmüştür. Bireylerin kamusal alanlardaki davranışları köklü bir biçimde değişmiştir. “Mahrem toplumu” diye bir olgu açığa çıkmış ve kamusal alanın canlılığını yitirmiştir. Kentler topluluklara ayrılarak insan yaşantısının bir boyutu olmaktan çıkmıştır (Bahçeci, 2018).

Günümüzde de bu durum geçmişe baktığımızda aynıdır. Kamusal yaşam resmi bir yükümlülüğe dönüşmüştür. Toplum kent meydanı kullanımının devlet ve siyasal baskının egemenliği altında kalmasına teslimiyetçi bir yaklaşım sergilemektedir. Bu tarz hiyerarşik ilişkide kamusal yaşam özel yaşamı belirlemektedir denilebilmektedir (Dağtaş, 1999). Habermes (1995)’e göre; kent meydanları fiziksel ve sembolik oluşum olarak iki ayrı konuda ele alınmalıdır. Fiziksel olarak; cadde, sokak ve meydanın kendisini kapsayan alanlar bireylerin yetkiye olan şikâyetlerini özgür bir şekilde muhalefet oluşturabilecekleri bir çağrı alanı olarak ifade etmektedir. Sembolik olarak ise; kamusal düşünce ve kamusal görüşlerin yer aldığı basın özgürlüğünün garanti altında olduğu alanlar olarak kabul etmektedir. Yani kent meydanları yurttaşların özgürlüğünü sağlamak için kullandığı bir alan olarak yorumlamaktadır. Arendt (1994) de kent meydanlarını özgürlüklerin alanı olarak ifade etmektedir. Çünkü ona göre özgür olmak yönetim ilişkisinde eşitsizliklerden izole olmak

demektir. Yani bireylerin kent meydanlarını yöneten ve yönetilen ilişkisi içerisinde sınırlanarak yurttaşlığını ve diğerleriyle eşitliğini yaşayabileceği alan olarak kullanması gerektiğini savunmaktadır (Bahçeci, 2018).

Kent meydanlarında tartışılan kullanım pratiklerinin iyi kavrayabilmek için kamusal ile özel alan arasındaki farka değinmek yararlı olacaktır. Kent meydanları ortak çıkarın ve gerçeğin konuşarak elde edildiği bir alandır. İnsanların doğası gereği zorunluluktan kurtulma hissi ile meydanları kullanma hakkı vardır ve bu alan özgürlüklerin alanıdır. Toplumun her kesiminin eşit haklarla kullanımına açık bir alandır. Özel alan ise ev ile sınırlıdır. Evler, yaşamın devamı için zorunlu eylemlerin yapıldığı özel alanlardır. Bu ayrımlar teorik olarak zıt görünse de günümüzde pratiğe baktığımızda böyle olmadığını, iç içe geçmiş kavramlar olduğunu görebilmekteyiz (Uzgören ve Erdönmez, 2016).

Kamusal ve özel alanlar arasındaki algı farklılığı git gide daha belirsiz bir hale gelmeye başlamıştır. Kent meydanlarının yalnızca belli sosyo-ekonomik gruplara hitap edecek şekilde kurgulanmaya başlandığı için hitap ettiği kullanıcılar ile sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla bu alanların kamusal olma özellikleri azalmıştır. Bu duruma örnek verecek olursak; kent meydanlarının sınırları içerisine alışveriş merkezleri konumlandırılarak toplumun belli sınıflarına kullanım olanağı sağlanmaktadır. Jacobs ve Madanipour kent meydanları insanların ücretsiz olarak erişebildiği alanlar olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla kent meydanları insanların özgürce dolaşımına ve aralarındaki doğal yaşama fırsat verecek alanlar olarak kalmalıdır. Kent meydanlarının politik işlevi ise; her kesimden insanı demokrasi, özgürlük ve eşitlik için bir arada tutmasıdır (Uzgören ve Erdönmez, 2016).

Kent meydanlarını kullanım amaçları geçmişten bugüne değişim ve dönüşüm süresi boyunca içerisinde tüm sosyal, ekonomik ve kültürel sistemleri barındırmalıdır. Bu iç içe geçme durumu sonucunda bireylerin de etkilenmesi söz konusudur. Dolayısıyla bireyler açısından değerlendirildiğinde ideal bir kent meydanı, insanların davranış ve ilişkilerini, bireylerin zihinlerindeki çağrışımları doğrudan etkileyebilmektedir. İnsanlar kent meydanlarında kendinden farklı olanla karşılaşma, tanışma ve etkileşime geçme fırsatı bulmalıdır. Kent meydanları kentlerdeki bu hareketlilik ile kolektif, kültürel ve sosyal yaşam ihtiyacının karşılanabileceği alanlar olarak dizayn edilmelidir (Uzgören ve Erdönmez, 2016).

Kent meydanı ve kullanım tipleri ilişkisini daha net ifade etmek için Walter Benjamin “*flâneur*” kavramını ortaya atmıştır. “*Flâneur*” kent meydanlarında bireylerin kendini evinde hissetmesi durumudur. Yani kent meydanlarında özgürce dolaşan kapitalizmin dayattığı, gasp ettiği bütün her şeyi ortadan kaldıran bireyleri ifade etmektedir. Bu şekilde kentler ve kent meydanları bir anlam kazanmaktadır (Buck-Morss, 2015; Bahçeci, 2018). Genelde bu kavram büyük kentlerde karşımıza çıkmaktadır. Çünkü genellikle bireylerin hareketlerini kısıtlayacak ve gözlemleri için yeterli bir alan sunabilecek alanlar büyük kentlerdedir. Böylece kent meydanları yeni sosyallikleri karşılayacak şekilde sunulmalıdır. Özellikle kent meydanlarında kafeler, sinemalar, kulüpler, salonlar gibi eğlence aktivitelerinin gerçekleştirilebileceği alanlar sunulmalıdır. Bu şekilde bireyler gezmek, dolaşmak, izlemek, paylaşmak ve kaynaşmak ihtiyaçlarını giderebileceği, serbest zamanını özgürleşerek değerlendirebileceği alan olarak kullanılmaktadır. Bir nevi kent meydanları bireyler için “yuva” haline gelmektedir (Wilson, 1992; Bahçeci, 2018). Bu şekilde kullanım sonucunda kent meydanları toplumsal değerlerin taşıyıcı haline gelmektedir. En büyük etken farklı kökenden gelen kullanıcıların toplumsal karşılaşma olanağı ve temastan kaynaklanmaktadır. Bu şekilde yurttaşlık duygusu, kolektif duygular ve özgürlük duygusunun yarattığı demokratik idealler ve “bir aradalık” durumu oluşmaktadır (Bahçeci, 2018).

Tekeli (2011)’e göre ise kamusal alan günlük yaşamın rutin işlerinin yanı sıra aynı zamanda bir siyasi alan olarak da kullanılabileceğini savunmaktadır. Kentlilerin protestolarını dile getirdiği, tarihsel devrimlerin bu alanda gerçekleştiğini, kitleselleşmenin meydanlarda mümkün olduğunu ve meydanların böyle simgeleştiğini görmektedir. Ancak belli dönemlerde toplumsal sınıflanma olmaksızın, bireylerin bir arada eğlendiği ve coşkun hareketlere geçtiği alanlar halini aldığını söylemektedir. Kısaca insan yaşamında gelişen politik ve sosyal olayların gerçekleşebileceği en uygun alanlar olarak kent meydanlarını işaret etmektedir (Bahçeci, 2018).

Sonuç olarak kent meydanlarının işlevlerini yerine getirirken toplum kullanım tiplerinin zedelememesi için bir takım koşullar gerekmektedir. Kent meydanı kullanıcı olan devlet, halk (tüketici) ve firmaların (üreticilerin) arasındaki uyumun sağlanması ile mümkündür. Kentte bir arada yaşayan halkın bireysel olarak projelerini geliştirirken onurlu bir yaşam sürdürmeleri, kentsel ekonomiyi sürdüren iş bölümünü ayakta tutabilmelidir. Kent meydanlarının özel alan ve kamusal alan ayrımını iyi bir şekilde yapabilmeli, kendisine

düşen hakların, sorumlulukların farkında olarak ve herkesin eşit haklara sahip olduğunu bilerek iddialarını bu alanlarda sergilemelidir (Tekeli 2011; Bahçeci, 2018). Yönetici ve üretici firmaların ise alan kullanım seçimlerini kent meydanlarında üç ayrı ekonomik güçlerin olduğunun bilincinde olarak yapmalıdır. Bir takım politika, proje ve isteklerin oluşumunda halkın alan kullanımını işgal etmeden ve bu güç kategorilerini düzene sokarak gerçekleştirmelidir (Gökgür, 2008). Dolayısıyla kent meydanının yalnızca coğrafi ya da topografik bir kavram değil; daha çok söylem ve eylem işlevleri ağır basan bir kavram olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Kent meydanının sadece siyasal alan ile de özdeş olmadığını görmek gerekmektedir. Son olarak toparlamak gerekirse kent meydanlarında önemli olan olgu “toplumsallık”tır (Keleş, 2012; Bahçeci, 2018).

2.2.1 Toplumun Kent Meydanı Algısının Kullanım Pratikleri İle İlişkisi

Kent meydanları toplumsal yaşam üzerinde son derece etkilidir. Üzerine eklenen anlamlar birey ve toplum arasındaki iletişimi etkileyen en önemli unsurlardır. Mekân ve insan etkileşimi doğrudan insanın mekândaki davranış ilişkilerinin boyutuna ve yaşam koşullarını belirlemesine, mekânı kullanım pratiklerine katkı sağlamaktadır. Mekân-insan etkileşimi kentleşme derecesini ortaya çıkarmaktadır (Erdönmez ve Akı, 2005).

Toplum üzerindeki mekânsal etkiyi anlamak için mekâna; özne, mekân, zaman ve yaşam boyutlarının arasındaki ilişkiler bağlamında, bütünsel yaklaşabilmek gerekmektedir. Yırtıcı’ ya (2005) göre 20. Yüzyılın ortasından itibaren toplumsal gelişme ve mekân ilişkisi önem kazanmaya başlamıştır. Özellikle coğrafya disipliniinde yaşanan değişimler nedeniyle zaman ve mekân anlayışı değişim göstermiştir. Kapitalist dünyanın doğasını anlamak önem kazanmaya başlamıştır. Coğrafya disiplini; kapitalist düzeni, politik, ekonomik, tarihsel ve kültürel coğrafya olarak kavramsallaştırmıştır. Bunların coğrafyasını üreten bir dönüşüm yaşanmıştır ve mekânsal farklılığın ayırdına ve bilincine varılmıştır. Bu süreçten sonra zamana yönelik tanımlamalar mekân üzerinden yapılmaya başlanmıştır. Dolayısıyla 20. Yüzyılın ikinci yarısı, mekânın kendisine ait özelliklerinin önem kazanmaya başladığı dönemdir. Mekânsal algının uğradığı bu dönüşüm sonucunda birbirinden ayrı düşünemediğimiz toplumun sosyal ilişkileri ve kültürel ilişkileri önem kazanmıştır ve mekân algısıyla ilişkili kullanım pratikleri ön plana çıkmıştır. Lefebvre (2001)’e göre doğal mekânın ayrılma eğilimi bulunurken, toplumsal mekânın ise birleşme eğilimi vardır. Kentsel meydanlar da toplumu birleştirme potansiyeli taşımaktadır (Çetin, 2008).

Mekânın kullanımdan ayrı düşünülmemesinin nedeni insanın “yer” ile kurduğu algısal ilişkisinden kaynaklanmaktadır. İlk kez algılanan bir mekân, hafızada birikmiş imajlar ve geçmiş deneyimler ile o andaki insana sunduğu fiziksel öğelerle birleşerek bir mekân algısı oluşturmakta ve o şekilde kullanım tipi geliştirmektedir. Kahvecioğlu (2008)’e göre; insanın mekân kullanımı zamana göre sürekli değişim göstermesinin yanı sıra kişiden kişiye de algısal ve kullanım farklılıkları oluştuğunu söylemektedir (Uluengin, 2011).

Mekân, içinde yaşayan toplulukların kültürlerini, değerlerini ve yaşam şekillerini doğrudan ileten bir ortamdır. Dolayısıyla kent meydanları da kendine yüklediği anlamları, kullanıldığı toplumun kullanım şeklinden, gelenek ve kültüründen almaktadır (Erdönmez ve Akı, 2005).

Özellikle makro kentlerde, özel yaşamda birbirinden farklı toplumsal sınıfların karşılaşabildiği ve eşit haklarla birlikte kullandığı alanlar kamusal alanlardır. Ancak farklılık, mekânsal olarak da kendini gösterebilmektedir. Farklı sosyal gruplar kent meydanlarında da kullanım sınırlarını oluşturabilmektedir (Ahsen ve Özgür, 2009).

Moughtin (1992)’ye göre her bireyin merkezi ve kendinin de yer aldığı bir çevresi vardır. Merkez kişiyle başlamakta, aile, semt, kent, ülke ya da ait hissedilen dini grup gibi başka adlarla çeşitlenebilmektedir. Dolayısıyla kent meydanları kültürel, sosyal ve ekonomik olarak değişik düzeydeki birçok insanı ve farklı merkezleri barındıran ve buluşturan alanlar haline gelmiştir ve bu şekilde iletişimi sağlamaktadır (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

Marcus ve Francis (1998); günümüzdeki meydanları genel olarak, toplum meydanı olarak tanımlamaktadır. Bu toplum meydanlarını genellikle sert zeminli ve arabaların dışlandığı halka açık mekânlar olarak betimlemektedir. Bu meydanların kullanım tiplerini ise gezinmek, oturmak, yemek yemek ve izlemek gibi eylemler olduğunu ifade etmektedir (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

Sandercock (2006)’ya göre ise, günümüzdeki kent meydanlarının aktörlerini; göçmenler, yerliler ve azınlıklardır (kadınlar, eşcinseller gibi farklı cinsel kimlikler, etnik kimlikler, vb.) olarak görmektedir. Günümüze kadar bastırılmış olan bu aktörler, kültürel çeşitliliği sağladığını söylemektedir. Kentlerin ve kent merkezlerinin toplumsal ve mekânsal kullanım pratiklerini değiştirdiklerini görmüştür. Kullanım pratiklerinin değiştiği meydanlar eskiye göre basit, durağan ve homojen bir kent kültür ve yaşamı sunmadığını öne sürmektedir. Örneğin kadınlar haklarını aramak için meydanları kullandığını söylemektedir. Aynı

zamanda yerliler, göçmenler, etnik kimlikler, farklı cinsel kimlikler kendi yaşamları, mekânları için kent meydanları aracılığı ile taleplerde bulunmaktadır. Farklılık ve çoğulluk sayesinde kent meydan normları, kullanım pratikleri ve değerleri bu değişimden etkilenmektedir (Çetin, 2008).

Moughtin (1992)'e göre de aktivitelerin, bir meydanın canlılığı ve görsel çekiciliği açısından önem kazandığını ve ayrıca kullanıcı sayısı ile meydanın büyüklüğü arasındaki oranın da önemli bir kriter olduğunu söylemektedir. Meydanlar farklı fonksiyonlar yüklenerek kent içinde bulundukları yere ve fonksiyona bağlı olarak özellikler taşımaktadır. Bu özelliklere göre meydan algısı şekillenmektedir. Bu meydanlar (Önder ve Aklanoğlu, 2002):

Cadde plaza olarak algılanan meydanlar; caddeye yakın ve yaya yolunun hemen yanında yer almaktadır. Marcus ve Francis (1998)'e göre bu meydanlar genellikle kısa süreli oturma, bekleme veya seyir amaçlı kullanılmaktadır (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

Fuaye meydanları; genellikle yüksek yapı komplekslerinin bir parçası olmakta ve önünde yer aldığı binaya hoş bir giriş sağlamaktır. Şahsa ait olmasına rağmen kamu kullanımına açık meydanlardır (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

Kent vahaları; caddelerden uzak tutulabilen, bitki yoğunluğu kullanılarak park veya bahçe imajı veren meydanlardır. Kentin gürültü ve karmaşasından uzaklaşılma amaçlı kullanılır. Genellikle öğle tatili yemekleri, okuma ve sohbet için kullanılmaktadır (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

Geçiş meydanları; yoğun kullanımı olan ve toplu taşıma araçlarının durakları arasındaki geçişi sağlayan bölgelerdir. Geçiş dışında hiçbir aktiviteyi teşvik etmeyebilmekte ve kullanıcılar tarafında zaman zaman alandaki sokak gösterileri için kullanılabilir. Aynı zamanda satıcılar da bulunabilmektedir. Örneğin metro girişleri ve otobüs durakları geçiş fuayesi olabilecek mekanlardır (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

Sokağın plaza olması; bir sokağın trafiğe kapatılması o yerin insanların gezindiği, oturduğu, yemek yediği ve etrafı izlediği bir plaza haline gelmektedir. Geleneksel kent merkezlerinde öncelikli olarak yayalara ayrılmıştır ve yaya bölgeleri kesintisiz bina bloklarından oluşan alışveriş sokaklarıdır. Bu yaya bölgeleri dayanıklı bir malzemeyle döşenmiş, büyük ölçüde bitki yoğunluğu olan ve kent donatıları bulunduran mekânlardır (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

Büyük toplumsal meydanlar; daha çok resmi kurumların ticaretin, geçişin ve konut birimlerinin yer aldığı yerlerdir. Eski yerleşim alanlarının meydanlarını çağrıştırmaktadır. Uzak bir mesafeden bile algılanabilen her türlü yaş, cinsiyet ve etnik özelliklere hitap eden ortak kullanımlı meydanlardır. Öğle tatili yapanları, açık kafeleri, gelip geçenleri, konserleri, sanatsal gösterileri, sergileri veya mitingleri ağırlayabilecek kadar büyük ve esnek kullanım sağlayan meydanlardır. Genellikle ziyaretçilere tanıtılan, kentin kalbi olarak tanımlanan kent meydanlarıdır (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

2.3 Kent Meydanlarındaki Sosyokültürel ve Psikolojik İhtiyaçların Kullanım Pratikleri ile İlişkisi

İnsan ve çevre ilişkisi insanlık var olduğundan bu yana süregelenmiştir. İnsan varlığını sürdürebilme kaynaklarını çevreden edinmektedir. İnsanın elde ettiği bu kaynaklar hayati temel ihtiyacını karşılamaktan ikincil kültürel ihtiyaçlara dönüşerek, artmış ve çeşitlenmiştir. Dolayısıyla ihtiyaçlarını kullanmada çevresinden yararlanan insan ihtiyaçları ve kullanım amaçları doğrultusunda çevresini şekillendirmiş ve böylece çevresinde olan her şey onun için bir değer haline gelmiştir. Bu da insan çevre etkileşiminden oluşan kültür dediğimiz olguyu meydana getirmiştir (URL-7, 2019). Çevre-insan etkileşimi doğrudan toplum-mekân-davranış ilişkilerini, insanların ve topluluğun kendi yaşam koşullarını belirlemesine katkı sağlamaktadır. Kent hayatının getirilerinden birisi de rastlantıların oluşmasını sağlamaktır. Toplumun bu şekilde rastlantısal veya istemsiz gelişen karşılaşmalar sonucunda sosyal aktiviteler meydana gelmektedir. Toplumu bir araya getiren bu alanlar; kent meydanları, kamusal iletişim meydanları, odak noktaları ve arenalardır. Bu alanlar insan etkileşimini mümkün kılan alanlardır. Bu doğrultuda kent meydanlarının, toplum için toplumsal bilincin güçlenmesini sağlaması açısından önemi büyüktür. Toplum-mekân etkileşiminde ele alınması gereken sosyokültürel ve psikolojik temel unsurlar vardır. Bunlar; insanların bu alanları nasıl seçtikleri, bu alanlarda neler yaptıkları ve ne tür etkileşimlere girdikleri ve bu alanlarda aktivitelerini nasıl gerçekleştirdikleri ele alınması gereken temel konulardır (Erdönmez ve Akı, 2005).

Toplumsal yaşam bireyin yaşamında kolaylık sağladığından dolayı insanoğlu yaşamını devam ettirmek için toplum içinde yaşamaya gerek duymuştur. Toplumsal yaşamın insan hayatına getirdiği kolaylıkların yanı sıra bir takım gereksinimler doğurmaktadır. Bir başka

önemli konu ise ne tür mekânsal özelliklerin bu etkileşime imkân verdiğidir (Erdönmez ve Akı, 2005).

Toplumsal yaşamda toplumu bir araya getiren, kişinin başkaları ile ilişki kurma fırsatını veren kent meydanlarının, insanların kişisel farklılıklarını gizlemeden ve kendi kişisel değerlerini başkasına dayatmadan başkalarıyla ilişki kurma fırsatı veren alanlar olması gerekmektedir. Toplumun gereksinimlerini karşılayan meydanların kentsel yaşama bir katkıda bulunduğu ortadadır (Bahçeci, 2018). Kentler günümüze kadar hep insan odaklı tasarlanmaktan ziyade, araç odaklı tasarlanmıştır. Dolayısıyla kent meydanları da tasarlanırken insan faktörü düşünülmeyip araçlara yönelik kolaylıklar sağlanmış olması kaçınılmaz bir durumdur. Oysaki kent meydanlarını araçlar değil insanlar kullandıkları için, insanların beklentilerini karşılayan meydanların dizayn edilmesi gerekmektedir. Araçları meydan içerisinden uzaklaştırılarak toplu taşıma alt yapısı oluşturulmalı, bisiklet yolları için alanlar ayrılmalı ve insana yönelik olanaklar sunulmalıdır. Bu şekilde kent meydanları daha keyifli hale gelmektedir. Toplumun psikolojik olarak meydanlardan rahatlık beklentilerine örnek olarak; yoga yapmak, protestolarını düzenleyebilmek, dans edebilmek gibi sosyalleşebilme ihtiyaçlarıdır. Kent meydanları insan odaklı olmalıdır. Çünkü insanların kentleri daha canlı, sürdürülebilir, sağlıklı bulmalıdırlar. Bu kentlere örnek olarak New York'taki Times Meydanı, Melborune caddelerini Moskova ve Kopenhag meydanları ele alınabilir. Bu alanın araçlardan arındıktan sonraki halinin insan psikolojisine iyi geldiği gözlemlenmiştir. İlk etapta trafiğiyle göze çarpan yerlere ağaçlar dikilmiştir ve insan kullanımı için donatılar, banklar yerleştirilmiştir (URL-8, 2019).

İnsan odaklı kent meydanları sırası ile irdeleyecek olursak; New York Times Meydanı dünyanın en ünlü meydanlarından birisidir. Araçların olduğu dönemde sevimsiz ve iç karartıcı bir alan iken araçlar çıkarıldığında yeniden hayat bulmuş, inşa yoğunluğu artmış, meydanlara masa sandalye atılarak Manhatta'nın en canlı ve en eğlence dolu bir alanı haline gelmiştir. Meydanda insanlar için tiyatro oyunları ve müzikal şöenler yapılmaktadır (URL-8).

Şekil 1. 4: New York Times Meydanı (URL-9, 2019).

Moskova'daki Kızıl Meydan ise eskiden toplum önünde devletin aldığı kararları duyurduğu hatta idam törenlerinin yapıldığı bir alan iken yönetimin elini üzerinden çekmesiyle insanların akın ettiği ve sosyalleştiği bir meydan halini almıştır. Meydan etrafında bulunan tapınak, alışveriş merkezleri, Pazar yeri gibi insanlar için ayrılan alanların mimarisi de meydan kimliği ile birbirini destekleyici tasarımıdır. Bu nedenle estetik açıdan göz yormayan ve geniş bir alanı bulunan Kızıl Meydan da insan beklentilerine cevap veren bir alandır diyebilmekteyiz (URL-10, 2019).

Şekil 1. 5: Moskova Kızıl Meydan (URL-10, 2019).

Melborune Federasyon Meydanı ise yeni bir meydandır. Dolayısıyla yeni kurulan meydanların artık daha çok insan odaklı ve modernizm ile kültürel değerlerin entegrasyonu sağlanarak tasarlandığını gözler önüne sermektedir. Her yıl 2000’ den fazla etkinliğin olduğu bu meydan hem turistik bir alan hem de kentliler için ideal bir buluşmak noktasıdır (URL-11, 2019).

Şekil 1. 6: Melborune Federasyon Meydanı (URL-11, 2019).

BÖLÜM 3

MATERYAL VE METOT

3.1 Materyal

Çalışma alanı çok yönlü politik, toplumsal alt yapıya ve simgesel bir kamusal alan özelliğine sahip olan, İstanbul’ un Beyoğlu ilçesinde yer alan Taksim Meydanıdır. Taksim Meydanı, İstanbul ilinde Beyoğlu İlçesi Gümüşsuyu Mahallesi sınırları içerisinde; İstiklal Caddesi, Sıraselviler Caddesi, Gümüşsuyu Caddesi ve Tarlabası Bulvarının kesişim noktasında bulunmakta olup, 72.410 m² lik bir yüzölçümüne sahiptir (Şekil 3.1). Taksim Meydanı aynı zamanda önemli ulaşım ağlarını birbirine bağlayan bir kavşak işlevindedir. Şekil 3.1’ de görüldüğü gibi Cumhuriyet Caddesi, Mete Caddesi, Harbiye-Şişli istikametine, Tarlabası, İstiklal Caddeleri, Galatasaray-Tepebaşı yönüne, Gümüşsuyu Caddesi-Dolmabahçe’ ye, Sıraselviler Caddesi-Galatasaray-Tophane yönlerine bağlantıyı sağlamaktadırlar (İşözen, 1987).

Taksim Meydanı Cumhuriyet devrinde kent meydanı olarak biçimlenmiş ve günümüze kadar İstanbul’ un tarihi ve kültürel prestiji açısından önem verilen bir meydan olarak nitelendirilmektedir. Beyoğlu ilçesinin en büyük açık alanı olarak dikkat çekmektedir. Taksim meydanı topoğrafik konumu, Cumhuriyet anıtını üzerinde bulundurmasıyla törenlerin yapıldığı, toplumun protestolar için tercih edildiği, aynı zamanda da protestoların, belirli günlerde sosyal aktivitelerin kısıtlanıldığı, öte yandan önemli caddelerin birleşimini sağlayan, yayalar için odak noktası haline gelmiş bir meydandır (İşözen, 1987). Siyasal simge haline gelmiş Taksim Meydanı’nı, “Kanlı 1 Mayıs”a, “Yayalaştırma Projesi” ardından sivil toplum örgütlerinin “İnsansızlaştırma” olarak tepki koyduğu protestolarına, “Topçu Kışlası Projesine” tepki olarak doğan “Gezi Parkı Olayları”na ve son olarak Atatürk Kültür Merkezinin yıkımına verilen tepkilerin içerdiği protestolara ev sahipliği yapmıştır. Önemli tarihsel olaylarla kırılma noktalarının yaşandığı bir meydan olarak toplumun belleğinde şekillenmiştir.

Taksim Meydanı oteller ve şirketlerin yoğunluk gösterdiği yerleşik bir alanda bulunmaktadır. Çalışma alanı ortasında, park alanının Topçu Kışlası ve alış veriş merkezi projesinin yapılmasının gerekçe gösterildiği, 2013 yılında gerçekleşen kitlesel protestoların

başladığı Gezi Parkı bulunmaktadır. Kuzey kısmında alan ile bütünleşen Cumhuriyet Caddesi birleşimi bulunmaktadır. Güney kısmında meydanın kimlik kazanmasında etkili, trafiğe kapalı olan İstiklal Caddesi bulunmaktadır. İstiklal Caddesindeki konutlar genellikle ticari amaçlı ve kullanıcılar için yeme-içme içerikli mekânlar barındırmaktadır. Meydan ile bütünleşmiş, işlek bir caddedir. Meydanın batı kısmında meydana ilk kimlik veren tarihi maksen bulunmaktadır (şekil 3.1).

Tarihi maksen arkasında ise cami inşaatı, 2017 yılında meydana konumlanmıştır (URL-12, 2019). Aynı zamanda güneydoğu bölgesinde ise 1969 yılında Devlet Opera ve Balesi ile Devlet Tiyatroları'nın eserlerini icra etmesi amacıyla açılan, opera-bale, tiyatro, resim, sinema, müzik (senfoni, klasik müzik, modern folk müziği) gibi sanat eserleri halka sunulmakla beraber, uluslararası festivaller, kongreler, konferansların da icra edildiği, Cumhuriyetin ve modernleşmenin simgesi olan Atatürk Kültür Merkezi şantiyesi bulunmaktadır (URL-13, 2019). 2018' de yıkılan Atatürk Kültür Merkezi yerinde, günümüzde ise yeni bir opera binasına dönüştürülecek şantiye alanı bulunmaktadır (şekil 3.1).

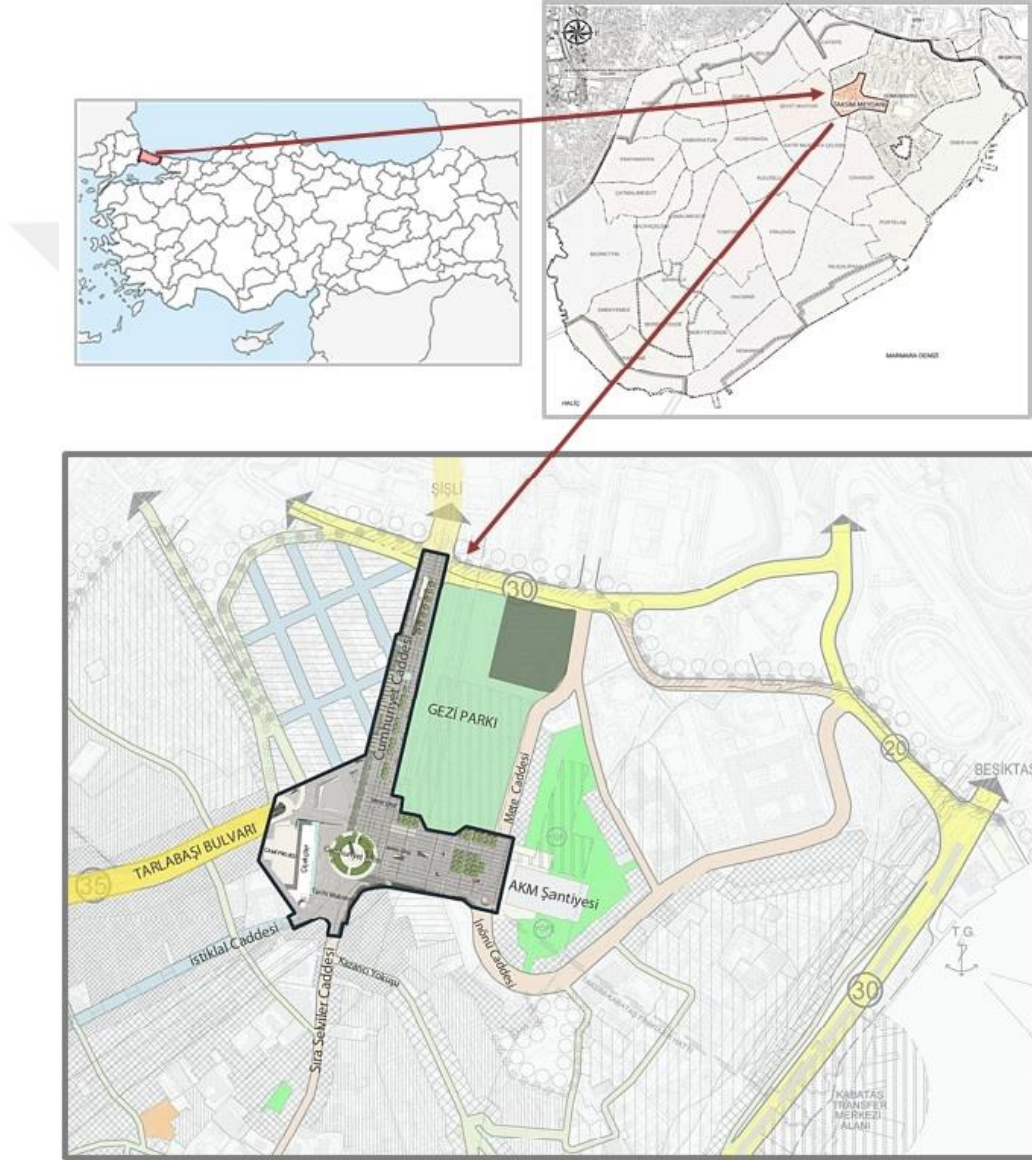
Taksim Meydanı, Cumhuriyet tarihinden bu yana toplumsal olarak tarihi anıt, geleneksel mimarı doku ile birçok simgeselliği barındırması, önemli ulaşım noktalarını üzerinde bulundurması, toplumun ideoloji merkezi olarak kullanması, meydan alan kullanımın yapılan fiziki müdahaleler ile kullanım pratiklerinin yönlenmesi ve şekillenmesi açısından İstanbul' un kentsel kimliğine önemli bir noktada etki etmektedir. Dolayısıyla kullanım pratiklerinin mekân kimliğine etkisinin verimli bir şekilde inceleneceği düşünülerek, çalışma alanı olarak Taksim Meydanı seçilmiştir.

Çalışmada materyal olarak; resmi kurum ve kuruluşlardan, önceki yapılan çalışmalardan, kütüphane taraması ve internet verilerinden yararlanılmıştır. Konuya ilişkin resmi kuruluşlardan elde edilen kaynaklar şunlardır;

Beyoğlu Belediyesinden, Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Raporu (2009) ve Analizleri (2009), On Tasarım Peyzaj Firmasından, Taksim Meydanı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Projesi Avan Projesi Raporu alınmıştır.

Çalışma süresince bilgisayar destekli programlardan da yararlanılmıştır. Araştırma alanının, alan kullanımlarının belirlenmesinde ve ilgili haritaların oluşturulmasında Google Earth programı, haritaların görselleştirilmesinde Photoshop CS4 programları kullanılmıştır.

Araştırma alanında konuya ilişkin veri olarak kullanılan diğer materyaller ise, kullanıcılar ile yapılan görüşmeler, alanda yapılan gözlem ve alanda çekilen fotoğraflardır.

Şekil 3. 1: Taksim Meydanı'nın Türkiye üzerindeki konumu (On Tasarım (2015) ve Beyoğlu Belediyesi (2009)' dan değiştirilerek).

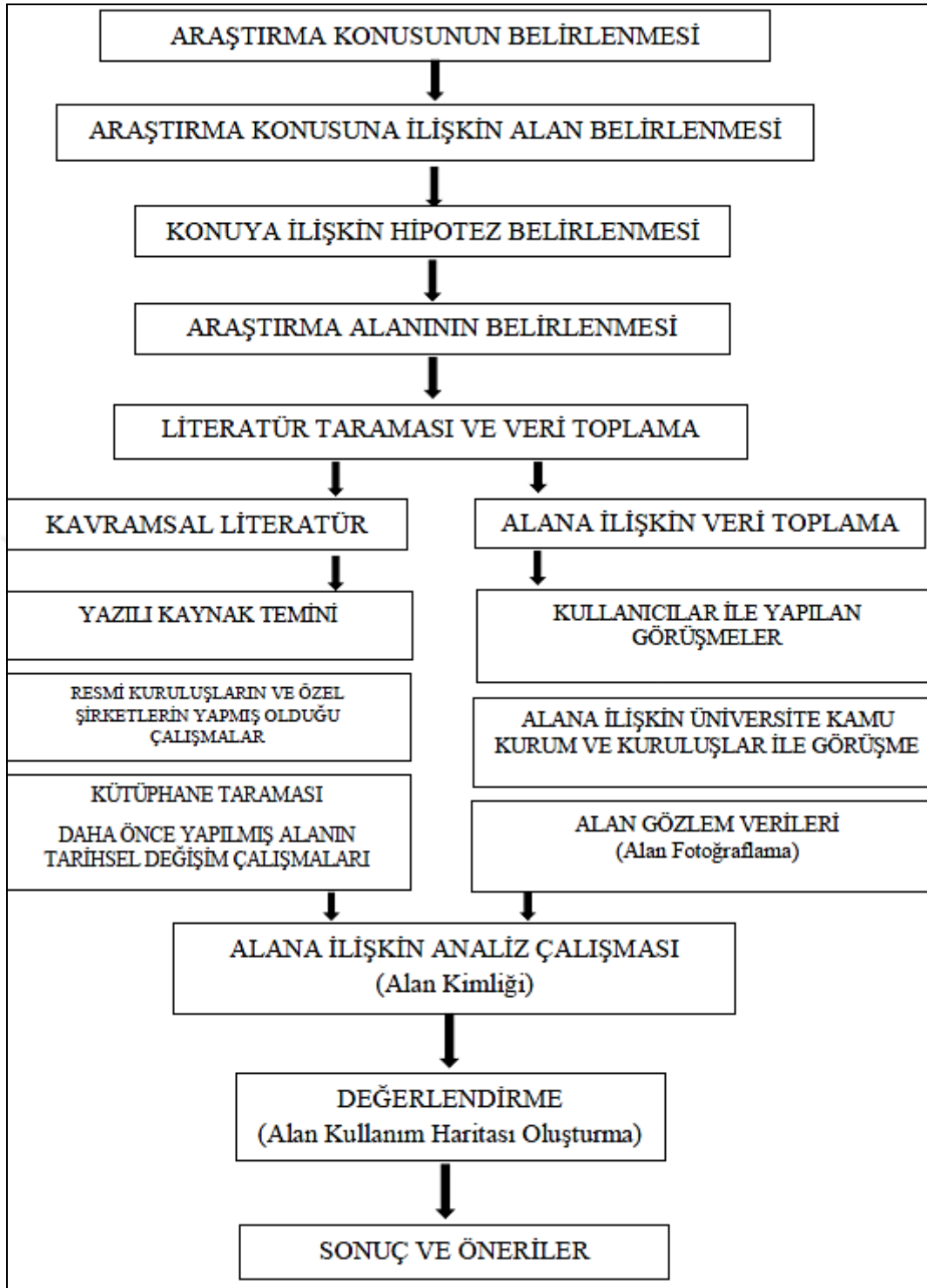
3.2 Metot

Bu çalışmada, ilk olarak araştırma konusu belirlenmiştir. Araştırmanın konusu kullanım pratiklerinin kent meydan kimliğine etkisidir. Bir kent meydanını coğrafi, mimari, iklimsel ve sosyokültürel etkenlerden kaynaklı oluşan kullanım tiplerinin, meydan kimliğinin oluşumunda etkisi vardır ibaresi kullanılarak hipotez oluşturulmuştur. Bu etkenlerden kaynaklı Taksim Meydanı'nın farklı sosyokültürel, tarihi, siyasal, politik, coğrafi özelliklerinden kaynaklı birçok farklı kullanım pratiklerinin, kent meydan kimliğine etkisi daha kolay inceleneceği için, çalışma alanı olarak Taksim Meydanı seçilmiştir.

Araştırma alanı belirlendikten sonra alana ve konuya ilişkin literatür taraması yapılmıştır. Araştırma konusuna ve kapsamına ilişkin ulusal ve uluslararası yayınlar, kitap, dergi, makaleler ve tezler incelenmiştir.

Görüşme tekniği ve görüşmeye katılacak kullanıcı profilleri belirlenmiştir. Çalışma kapsamında kullanıcıların meydan kimliği algısını anlamak için alanda kullanıcılar ile yarı yapılandırılmış yüzyüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği; kullanıcılara aynı sorular sorarak konuşmanın içeriğe bağlı olarak esnek cevaplandırma yöntemidir. Görüşme tekniği belirlendikten sonra görüşme yapılacak kişiler saha çalışması içerisinde tespit edilip, alana ilk defa gelen, az kullanan veya sürekli kullanan kullanıcılar seçilerek 60 kişi ile çalışma alanında görüşülmüştür. Aynı zamanda alan kullanım pratikleri hakkında görüşlerini almak amacıyla, Taksim Meydanı ile ilgili çalışmaları olan 10 kişi, planlamacılar, mimarlar, üniversite hocaları, tarihçiler, sosyologlar ve gazeteciler ile görüşülmüştür. Neticede 70 kişi ile yüz yüze görüşülerek ses kayıtları yapılmıştır.

Görüşmelerin yapıldığı ses kayıtları dinleyerek kullanıcıların alan ile ilgili tekrar eden görüşleri işlenerek meydan kimliği sonuçları çıkartılmıştır. Tekrar eden görüşmeler neden-sonuç ilişkisine dayandırılarak birbiri ile ilişkilendirilip değerlendirmeye alınmıştır. Değerlendirmeler doğrultusunda hipotezin doğruluğuna bakılmıştır. Son olarak sonuç ve öneriler belirlenmiştir. Bu aşamalar Şekil 4.1' de gösterilmektedir.

Şekil 3. 2: Aşama şeması.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1 Taksim Kent Meydanının Tarihsel Değişimi

Tarihsel değişime bakıldığında zaman Taksim Meydanı hep gözde bir alan olarak kent kimliğini etkilediğini görülmektedir. Taksim meydanının bilinen en eski tarihi 1600 yıllarında mezarlık olduğudur. Taksim meydanı adını meydandaki sekizgen yapıda olan maksemden almaktadır. Maksem, suların toplanıp evlere, hamamlara, çeşmelere “taksim” edildiği yer anlamındadır. 1732-1733’te 1. Mahmut tarafından Galata-Beyoğlu suyunu taksim etmek için yapılmıştır. Cephesinde “Her şeye su ile hayat verdik.” anlamına gelen bir ayet yazan Taksim Maksemi, günümüzde kullanılmamaktadır. Ancak taş yapı İstiklal Caddesi’nin girişinde varlığını sürdürmektedir(URL-14, 2019). Tesis son şeklini 1839’da almıştır. Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu’nun 24.03.1962 tarih 1804 sayılı kararı ile tescil edilmiştir (TMMOB PMO, 2012).

İlk olarak bu alanda günümüzdeki “Gezi Parkı”nın olduğu alana 1806’da III. Selim tarafından önemi büyük yapılardan olan Topçu Kışlası inşa ettirilmiştir (Şekil 4.1). Bu dönemde Beyoğlu bölgesi ve Taksim kent merkezinden uzakta mezarlıkların bulunduğu ıssız bir alandır (URL-15, 2019).

Şekil 4. 1 1700 Taksim Su Maksemi ve Topçu Kışlası (URL-15, 2019).

1870 yılında ise kışlanın arkasına Osmanlı'nın ilk kamusal parkı inşa edilmiştir. Bu kamusal park Beaux-arts ilkelerine göre tasarlanmıştır (Kırmızı ve Çalışkan, 2009; Altınçekiç, Ergin ve Tanfer, 2014).

Daha sonra ulaşım ağına önem verilmiştir (Şekil 4.2). Diğer semtlere toplu taşıma ile ulaşım sağlanmıştır (Kırmızı ve Çalışkan, 2009; Altınçekiç vd., 2014). 1913'te tramvayla Beyoğlu'nun Şişli'ye bağlanması Taksim'in önemini artırmıştır (URL- 16, 2019).

Şekil 4. 2: 1925 Tramvay durakları ile sınırlı Taksim Meydanı (URL-15, 2019).

I. Dünya Savaşı'nda İstanbul Fransızlar tarafından 1918 yılında işgal edilmiştir. Fransızlar Taksim Meydan alanını çeşitli etkinliklerde kullanmışlardır (Şekil 4.3). Bu nedenle kışla işlevini yitirmiş ve ilk olarak 1921' de stadyum olarak kullanılmıştır (URL-15, 2019).

Şekil 4. 3: 1921 Taksim Stadı girişi (URL-15, 2019).

Topçu Kışlasındaki askerler eğitim faaliyetlerini kışlanın karşısındaki büyük alanda gerçekleştirmişlerdir. Bu alana zaman içinde talim yapılan yer anlamında “Talimhane” ismi verilmiştir. 1920 yılında Topçu Kışlasının işlevini kaybetmiştir ve bu alan iskâna açılmıştır (URL-14, 2019).

Cumhuriyetten sonra ise Cumhuriyet Anıtı yerleştirilerek ilk olarak meydan düzenlemesi yapılmıştır ve bu Taksim Meydanı Cumhuriyetin simgesi haline gelmiştir (Kozar, 2012) Anıt açılmış fakat çevre düzenlemesi yapılmamıştır (Şekil 4.4). 1929 yılında günümüze kadar ulaşan anıt etrafı göbek tanzimi yapılarak çevre düzenlemesi yapılmaya başlanmıştır. Anıt ortaya çıkmıştır ve döner kavşak da tamamlanmıştır. O tarihte alanın adı “Cumhuriyet Alanı” olarak belirlenmiştir (URL-15, 2019). Gülersoy (1986)'ya göre; artık kent meydanı haline gelen

Taksim Meydanı; “şehrin nabzının attığı önemli odak noktalarından biri” olmuştur (Kiper vd., 2019). Taksim Cumhuriyet Anıtı, Gezi Parkı, Atatürk Kültür Merkezi bu dönemde yapılmıştır. Galata-Beyoğlu arasında ilk metro tüneli yapılmış ve ilk atlı tramvay bu dönemde hizmete girmiştir. Daha sonra sırasıyla tiyatro, kilise, restoran, kafe, pasaj ve gelenek dışı konut uygulamaları başlamıştır (Karaman vd., 2011). Bu dönemde Taksim Topçu kışlası yıkılarak yerine Gezi Parkı inşa edilmiştir (Toprak, 2017; Kiper vd., 2019).

Şekil 4. 4: 8 Ağustos 1928’de Cumhuriyet Anıtının açılışı (URL-15, 2019).

1933 yılında Elgötz Taksim Meydanı tasarım planı hazırlamıştır. İstiklal Caddesini ticari ve iş alanları işlevine ağırlık vermiştir. Zamanla anıtın etrafı kahveler, pastaneler, barlar, pavyonlar ve gazinoların yapılması ile meydandaki insan yoğunluğu bu şekilde artmıştır (Şekil 4.5). Taksim ve Galata arasını ise kültürel işlevler ile donatılmasını önermiştir. Ermeni mezarlığını ise park haline getirilmesini önermiştir (URL-15, 2019).

Şekil 4. 5: Anıtın etrafındaki iş yerleri (URL-15, 2019).

1931’da şehir plancısı Henry Prost İstanbul Nazım İmar Planı hazırlamıştır (Şekil 4.6). Ahırlar ve önünde bulunan dükkânların yıkımı başlamıştır. Böylelikle Taksim Meydanı gerçek kimliğine kavuşmuştur. Bu son haliyle meydan Cumhuriyet’in simgesi, sosyal ve siyasi kimliğin odak noktası haline gelmiştir. (URL-15).

Şekil 4. 6: Henry Prost tarafından hazırlanan İstanbul Nazım İmar Planındaki Taksim Meydanı – Referans Planı 1937 (Özler, 2007; Peyzaj Mimarları Odası, 2012).

1948’ de kentsel sit olarak tescillenmiş, Harbiye, Maçka, Dolmabahçe ve Taksim içine alan 30 hea büyüklüğünde park alanı tamamlanmıştır. Şekil 4.7’de görülen Taksim Meydanındaki Gezi Parkını da içeriye alan kısmı kentin büyük parklarından birisi olarak belirlenmiştir. Amacı ise eğlenme ve dinlenme merkezinin odak noktasını oluşturmaktır. Aynı zamanda açık hava tiyatrosu, spor ve sergi alanları, önemli konukların karşılandığı alan olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla geniş bir yeşil alan içermektedir (Aydemir, 2008; TMMOB PMO, 2012).

Şekil 4. 7: Park Alanı Düzenleme Planı ve (Özler, 2007; TMMOB PMO, 2012).

Şekil 12’ de ise Taksim İnönü Gezisi’nin 1943 yılında Pervititch tarafından çizilmiş planı görülmektedir.

Şekil 4. 8: Pervititch Tarafından Çizilen Plan (Jacques Pervititch Sigorta Haritalarında İstanbul, 1999; TMMOB PMO, 2012).

Henry Prost'un raporlarında aktardığı Taksim Meydanından başlayan park düzenlemesi, gezi parkları, gezinti yolları, manzara terasları ve meydanlar çağdaş bir kent yaşamını destekleyecek kent meydanları olarak tasarlanmışlardır. Şekil 4.9'da görüldüğü gibi o dönemde halk çocuklarını parkta gezdirebilmektedir (URL-15, 2019).

Şekil 4. 9: Gezi Parkı (URL-15).

İstiklal Caddesinin 1985 araç trafiğine kapatılması ile yürüyüş yolu halini almıştır. 2017 yılında ise Taksim'e Cami yapımı için temel atılmıştır. Zaman içerisinde görülen bütün bu gelişmeler Taksim meydanı ve yakın çevresinin mekansal kalitesinde ve toplum-çevre ilişkisinde çeşitli değişikliklere neden olmuştur (Toprak, 2017; Kiper vd., 2019).

Bağbaşı (2010)'a göre; Taksim Meydanının, tarihi gelişim durumu incelendiğinde geçmişten günümüze politik, fiziksel, kültürel ve özellikle tarihsel nedenlerle yoğun bir müdahaleye ve değişim sürecine sahip olduğu görülmektedir (Şekil 4.9). Zamanla değişen kullanım farklılıkları fiziksel ve sosyal anlamda toplum-çevre ilişkisi anlamında meydanın önemini daha da arttırmıştır (Kiper vd., 2019). Şekil 4.9' da Taksim Meydanının kronolojik değişiminin şeması gösterilmiştir. Şemada Taksim' in meydan olmasından günümüze kadar, kullanıcıların kolektif belleklerinde kodlanan olaylar dizilimi gösterilmiştir. Aynı zamanda bütün bu olaylar, Taksim Meydanını sosyo-kültürel, tarihi ve siyasi olarak meydan kimliği kazanmasına neden oluşumlardır. Taksim Meydanının tarihsel değişimindeki yaşanan olaylar Taksim Meydanını simgesel hale getirmiş ve meydana özgü kimlikler oluşturmuştur.

Şekil 4. 10: Taksim Meydanı'nın kronolojik değişim şeması.

4.2 Taksim Meydanı Görüşme Bulguları

Taksim Meydanının kent kimliği üzerindeki etkilerini anlamak adına temel bilgi aracı olarak alanda kullanıcılar ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Alana ilk defa gelen, az kullanan veya sürekli kullanan kullanıcılar seçilerek 60 kişi ile çalışma alanında görüşülmüştür. Aynı zamanda alan kullanım pratikleri hakkında görüşlerini almak amacıyla, Taksim Meydanı ile ilgili çalışmaları olan 10 kişi, planlamacılar, mimarlar, üniversite hocaları, tarihçiler, sosyologlar ve gazeteciler ile görüşülmüştür. Sonuç olarak 70 kişi ile görüşülmüştür.

Alanda yapılan görüşmelerde Taksim Meydanı'ndan memnun olan ve memnun olmayan kişilerde sürekli tekrar edilen cümleler dikkat çekmiştir. Kullanıcı kesim tarafından yapılan görüşmeler neticesinde kısıtlanan kullanım tipleri, gelişen kullanım pratikleri, toplumun meydan algısı ve meydan kimliği açığa çıkmaktadır.

Araştırma alanında kullanıcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda Taksim Meydanı'nın çevresel etkenlerden kaynaklı kullanım pratiklerini incelediğimizde alanın buluşma ve geçiş meydanı olarak kimlik kazandığını görmekteyiz. Alanda sert zemin yoğunluğu ve yeşil aksların yoksunluğu kullanıcılar tarafından olumsuz olarak karşılanmaktadır. Görüşmelerin değerlendirilmesi sonucunda Taksim meydanının 70 kişi arasından 15 kişi meydandaki yeşil alan yoksunluğundan şikâyet etmektedir. Ayrıca 19 kişi de meydanın beton yığını olarak tabir ettiği görülmektedir. Dolayısıyla beton yığını ve ağaçlandırmanın eksikliğinin ortak bir şikâyet olduğu, görüşme yapılan kişilerin yoğun sert zemin üzerinde bulunmaktan psikolojik yönden rahatsız olduğunu dile getirdiği ve alanı bundan dolayı sadece buluşma, geçiş olarak kullandığı görülmektedir. Aynı zamanda alanın geçiş ve buluşma noktası olarak kullanılmasındaki diğer çevresel etkenler ise; meydanda metro çıkışlarının ve önemli ulaşım ağlarının bulunmasından kaynaklıdır. Diğer yandan meydanda dinlenme, gölgelik oturma alanlarının, kafeterya, sanat ve kültürel aktivite yapılacak alan eksiklikleri de aynı değerlendirme adı altında dile getirdikleri görülmüştür. Meydan kullanım pratikleri bu şekilde şekillenmiş ve meydan kimliği kullanıcılar için buluşma, geçiş meydanı olarak nitelendirdikleri görülmüştür (Tablo 4.1).

Tablo 4. 1: Çevresel etkenlerden kaynaklı kullanım tipleri.

Mevcut Çevresel Etkenler	Tercih Edilmeyen Kullanım Tipi	Gelişen Kullanım Pratiği	Tekrarlayan Görüş Sayısı	Oluşan Meydan Kimliği
Sert zemin yoğunluğu ve yeşil alan eksikliği	Dinlenme	Ulaşım Geçiş	19	Buluşma Geçiş Meydanı
Dinlenme, oturma, kafeterya alanların olmaması	Dinlenme Eğlence Sosyalleşme	Geçiş	15	
Gölgelik oturma alanı olmaması	Seyir Dinlenme Sosyalleşme	Geçiş	9	
Peyzaj donatıları eksikliği	Dinlenme Sosyalleşme Seyir	Geçiş	5	
Önemli ulaşım noktalarını birleştirmesi	Yok	Ulaşım Buluşma	25	
Metro ulaşım ağı olması	Yok	Ulaşım	10	

Araştırma alanında sosyokültürel etkenlerden kaynaklı kullanım tiplerinin meydan kimliğine etkisini incelediğimizde ise meydanın birden fazla kimlikle nitelendirildiği görülmektedir. Kullanıcılar meydana sanat, eğlence, kültürel aktivitelerin olmamasından kaynaklı, sosyalleşmek için kullanmayı tercih etmediklerini söylemişlerdir. Aynı zamanda meydanın güvenlik güçleri ile ortak kullanılması, Taksim Meydanı' nı askeri bir meydan olarak algıladıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca meydanlarda olması gereken, kendinden farklı sosyal gruplarla karşılaşmaların, kaynaşmanın olmadığı, Taksim Meydanında aynı tip etnik kültürlerin sadece kendi aralarında sosyalleştikleri görülmüştür. Bu durumun, az yoğunlukta olan aynı etnik kültürdeki kullanıcıların, meydanı kullanma yoğunluğunu daha da düşürdüğü tespit edilmiştir. Bir grup kullanıcı da Taksim Meydanı' nın sosyokültürel ve tarihsel değerini yitirdiği için meydanı kullanmayı tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Aynı görüşteki kullanıcılar Atatürk Kültür Merkezi' nin yıkılıp, yeniden inşa edilmesini meydanın simgesel ve tarihi kimliğine olumsuz yönde etki ettiğini düşündüklerini dile getirmişlerdir. Taksim Meydanı' nın fiziki değişimini siyasi değerlerle açıklayan kullanıcılar da meydanı siyasi meydan olarak nitelendirmektedirler. Bir başka grup kullanıcının meydan algısı da, Maksim

arkasına yapılan cami inşaatının başlaması ile politik meydan algısından, dini meydan algısına dönüştüğü tespit edilmiştir. Bütün bu görüşme bulgularının sonucunda ise sosyokültürel etkenlerden kaynaklı kullanıcıların kullanım tipleri; askeri meydan, siyasi meydan, tarihi meydan, dini meydan ve sembolik meydan olarak kimlik kazanmıştır (Tablo 4.2).

Tablo 4. 2: Sosyokültürel etkenlerden kaynaklı kullanım tipleri.

Mevcut Sosyokültürel Etkenler	Tercih Edilmeyen Kullanım Tipi	Gelişen Kullanım Pratiği	Tekrarlayan Görüş Sayısı	Oluşan Meydan Kimliği
Sanat, eğlence, kültürel aktivite alanı eksikliği	Eğlence Sosyalleşme	Kaçış Geçiş	16	Askeri Meydan
Güvenlik güçleri ile ortak kullanım	Protesto Bildiri dağıtma Eylem yapma	Geçiş	16	
Siyasal simgesel bir mekân olması	Yok	Siyasi	17	
Kullanıcı profildeki kültürel değişim	Sosyalleşme Kaynaşma	Geçiş Kaçış	27	Tarihi Meydan
Tarihi kimlik ve simgesini yitirmesi	Buluşma Sosyalleşme Eğlence	Kaçış Geçiş	10	Dini Meydan
Cami projesi		İbadet	7	
Atatürk Kültür Merkezi yıkımı	Buluşma	Kaçış	6	

Alan kullanıcılarının Taksim Meydanını psikolojik açıdan kullanım tipleri değerlendirildiğinde alanın suç meydanı olarak bir kimlik kazandığı görülmektedir. Taksim meydanı, illegal eylemlerin gerçekleştiği, hırsızlık olaylarının yanı sıra, alkol ve uyuşturucu kullananların yarattığı, sıkıntılı kullanıcı tiplerinin bölgesi olarak nitelendirilmektedir. İnsanların bu tip olaylardan dolayı kendini burada güvensiz ve huzursuz hissettiği görülmektedir. Ayrıca Taksim meydanını kullanmak istemeyen kullanıcılar nedenini buna bağlamaktadırlar. Kullanıcılar alanda kültürlü insanların azaldığı ve suç yatkınlıklarına kaldığını söylemektedirler. Sürekli seyyar satıcıların su satma isteği, tesbih satma isteği, çay

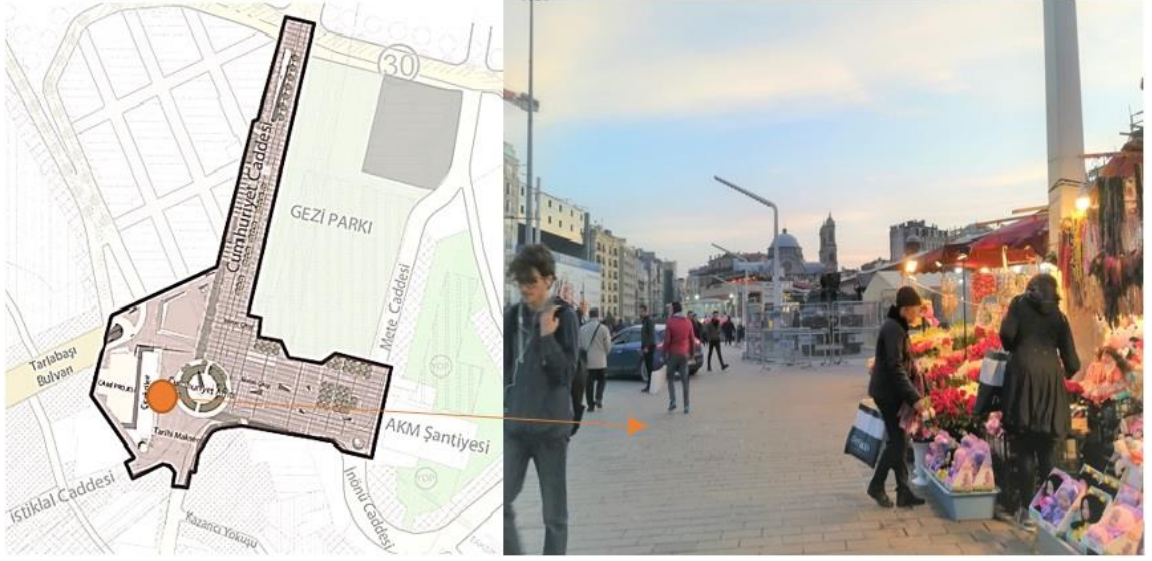
satma isteğinde bulunmasından rahatsızlık duyduklarını, özellikle akşam saatlerinde sıkıntı yaşadıklarını söyleyen insanlar buraya aileleri ile gelmek istemediklerini dile getirmektedirler. Bu durum da Taksim meydanını toplumun kendini güvende hissetmediği bir alan olarak algıladığı, suç meydanı olarak nitelendirdiği görülmektedir (Tablo 4.3).

Tablo 4. 3: Psikolojik Etkenlerden Kaynaklı Kullanım Tipleri.

Mevcut Psikolojik Etkenler	Tercih Edilmeyen Kullanım Tipi	Gelişen Kullanım Pratiği	Tekrarlayan Görüş Sayısı	Meydan Kimliği
Ruhsuz bir meydan olması	Sosyalleşme Sanatsal etkinlik Eğlence	Kaçış Geçiş	13	Suç Meydanı
Güvensiz bir alan olması	Buluşma Sosyalleşme Kaynaşmak Ticaret Turizm	Kaçış	26	
Yasal olmayan suçların olması	Sosyalleşme Kaynaşmak Ticaret Turizm	Kaçış	6	
Gezi olayları, Kanlı 1 Mayıs, 6-7 Eylül vs. yaşanmış anılar	Eğlence Buluşma Kaynaşma Ticaret Turizm Siyasi eylemler	Kaçış	5	

4.3 Taksim Meydanı Fotoğraf ve Gözlem Bulguları

Araştırma alanında yapılan bu görüşmeler sonrasında, kullanıcı halkın yorumlarında vurgulanan şikâyetleri değerlendirmek amacıyla araştırmacı tarafından alanda yaz ve kış aylarında günün belli saatlerinde vakit geçirilmiş, alana dair fotoğraf çekimleri ve gözlemler yapılmıştır.

Şekil 4. 11: Taksim Meydanı Anıt Caddesi (03.02.2018).

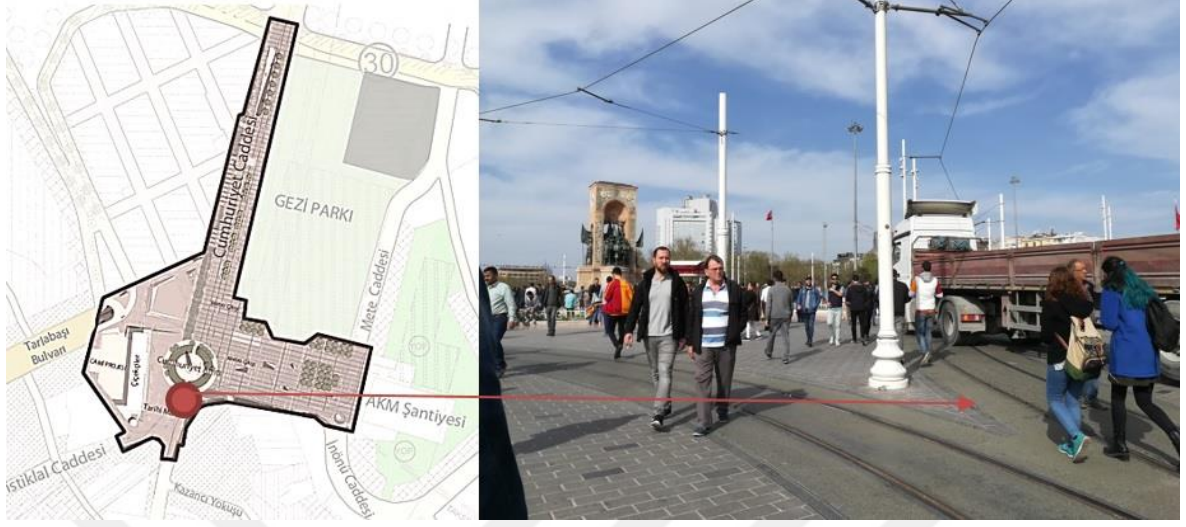
Şekil 4.11’de Anıt Caddesi üzerindeki güvenlik güçlerinin konumu görülmektedir. Meydandan İstiklal Caddesine geçişte kullanıcı halk ve güvenlik güçlerinin bu alanı ortak kullandığı gözlemlenmiştir.

Şekil 4. 12: Taksim Meydanı Tak-1 Zafer Caddesi (15.04.2018).

Şekil 4.12’ de Taksim Meydanı’nın hemen karşısında bulunan tarihi Atatürk Kültür Merkezi’nin yıkıldıktan sonraki görüntüsü ve çevresinin taksi durağı haline gelmiş olduğu

görülmektedir. Daha öncesinde belli bir kitlenin buluşma ve sosyalleşme alanı olduğu bu alan artık kullanıcı yoğunluğunun düştüğü tespit edilmiştir.

Şekil 4. 13: Taksim Meydanı Anıt Caddesi (15.04.2018).

Şekil 4.13’ te yoğun insan trafiğinin olduğu ve tarihi tramvay raylarının bulunduğu alanı kullanıcı halk ve iş makinalarının alanı ortak kullanıldığı görülmektedir. Sıraselviler Caddesi ve İstiklal Caddesine yoğun olarak geçiş aksı olarak kullanılan bölgedeki aracın geçişi kısıtladığı görülmektedir.

Şekil 4. 14: Taksim Meydanı Anıt Caddesi (15.04.2018).

Şekil 4.14’ te Taksim Meydanında insanların yoğun olarak geçtiği Anıt Caddesinde iş makinalarının kullanıcıların kullanım alanlarını daralttığı görülmektedir. Kullanıcıların bu alandan hızlıca geçtikleri gözlemlenmiştir.

Şekil 4. 15: Taksim Meydanı Cumhuriyet Caddesi (28.12.2018).

Şekil 4.15’ te etkinlik ve fuar alanı kurulduğunda yoğun geçiş bölgesi olan Cumhuriyet Caddesi’ni kaplamasına rağmen insan yoğunluğunun arttığı görülmektedir. Bu tür etkinlikler olduğu zaman kullanıcıların memnuniyetlerinin arttığı ve Taksim Meydanında bulunma sürelerini uzattıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca fuar içerisinde farklı etnik kültürde kullanıcıların bir arada bulunarak, kaynaşma yaşadıkları görülmüştür. Dolayısıyla meydana sosyal ve kültürel etkinlikler insanların meydanlarda farklı sosyal gruptaki insanlarla karşılaşma olanağı sağladığı görülmüş, kullanıcıların psikojik açıdan iyi hissettikleri tespit edilmiştir.

Şekil 4. 16: Cumhuriyet Anıtı Çevresi (14.06.2019).

Şekil 4.16’ da ise Yaz mevsiminin iş sabahı gününde Cumhuriyet Anıtı’nın etrafı bir askeri okulun mezuniyet töreni dolayısıyla kapatıldığını görülmektedir. Sabah saatlerinde yoğun geçiş alanı olarak kullanılan anıt çevresindeki Cumhuriyet Caddesi, İnönü Caddesi ve Mete Caddesinden gelen kullanıcıların kullandığı geçiş aksı kapatılmıştır. Sabah saatlerinde yoğunluğu fazla olan geçiş alanındaki yoğunluğun azaldığı tespit edilmiştir.

Şekil 4. 17: Taksim Meydanı Cumhuriyet Caddesi (14.06.2019).

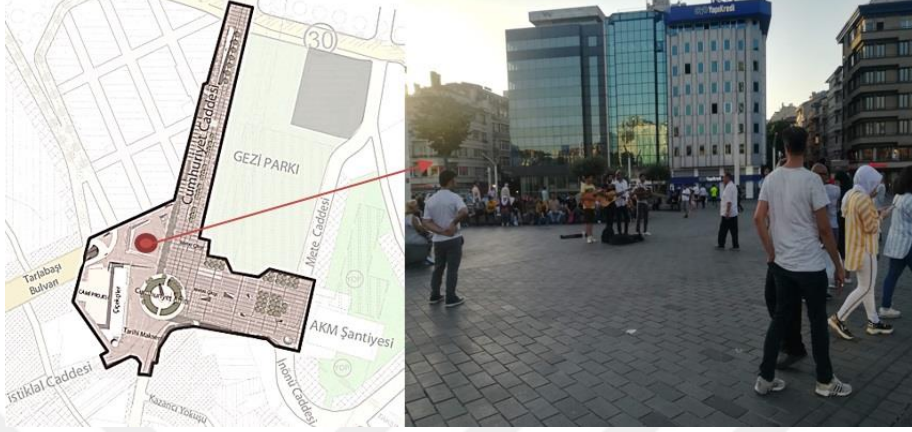
Şekil 4.17’ de Şişli yönünden gelen insanların Taksim Meydanı’na ulaşmak için kullanan kullanıcıların geçiş yolu üzerindeki, güvenlik güçleri araçlarının konumlandığı görülmektedir.

Şekil 4. 18: Taksim Meydanı rekreasyon alanı (14.06.2019).

Şekil 4.18’ de rekreasyon alanının sabah saatlerinde güvenlik güçlerinin çalışma alanı olarak kullandığı görülmektedir. Aynı alanın sabah saatlerinde güvenlik güçlerinin olmasından

kaynaklı, akşam saatlerindeki suç amaçlı kullanıcıların alandan uzaklaştığı görülmüştür. Ayrıca peyzaj açısından bakıldığında sert döşeme içinde beton saksılarla yerleştirilen ağaçların, beton görünümünü yeterince yumuşatmadığı görülmektedir.

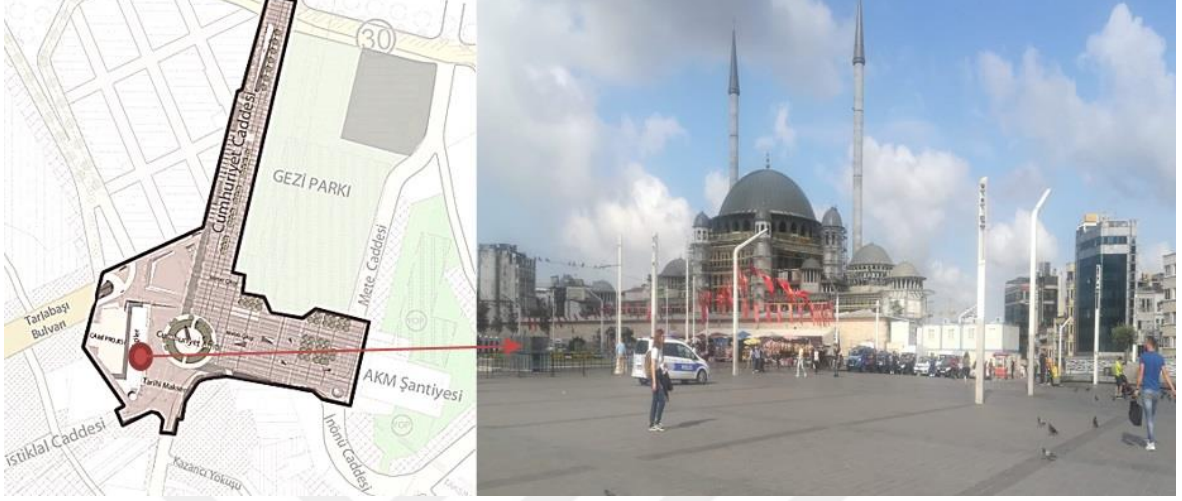
Şekil 4. 19: Taksim Meydanı Tarlabası Bulvarı ve Anıt Caddesi arasında kalan dinlenme alanı (13.06.2019).

Şekil 4.19' da kullanıcılar ile görüşmelerde işaret edilen gece saatlerinde alanın suç bölgesi olan rekreasyon alanı görülmektedir. Gündüz vakitlerinde ise dinlenme ve çeşitli etkinliklerin yapılması için tasarlanan rekreasyon alanında sadece belli bir etnik kültürdeki insanların yoğunluğu dikkat çekmektedir. Bir müzik grubu sokak konseri vermekte ve sadece aynı etnik kültürdeki yoğunluğun dinlediği ve etrafında çember oluşturduğu gözlemlenmiştir. Taksim Meydanı'nın kendinden farklı insanlarla karşılaşma ve kaynaşma yaşandığı bir meydan olmadığı görülmektedir.

Şekil 4. 20: Taksim Meydanı Sıraselviler Caddesi (14.06.2019).

Şekil 4.20’ da sürekli kullanılan Beşiktaş’ tan İstiklal Caddesi’ ne geçmek için kullanılan geçiş aksının güvenlik güçleri tarafından sınırlandırıldığı görülmektedir. Kullanıcılar mecburi kullandığı ulaşım için araç yoluna geçtiği görülmektedir.

Şekil 4. 21: Cami inşaatı önündeki açık alan (14.06.2019).

Şekil 4.21’ de ise cami inşaatı önünde kurulan güvenlik güçleri ve araçlarının konumları görülmektedir. Meydanda çiçekçilerin meydanda simgeleşmesinden kaynaklı genellikle kullanıcı yoğunluğunun çok olduğu bölgede, güvenlik güçlerinin konumlandığı alanı genişlettiği zamanlarda, kullanıcı geçişinin azaldığı görülmektedir.

Şekil 4. 22: Taksim Meydanı tarihi su maksemi önü (28.06.2019).

Şekil 4.22’ de Tarihi Su Maksemi önünde tam İstiklal Caddesine giriş bölgesinde, 2 kişi sokak müziği yapmaktadır. Güvenlik güçlerinin çalışması olduğu bir günde kullanıcıların İstiklal Caddesine yönelmesinden kaynaklı, tam geçiş yoğunluğunun olduğu noktada müzik yapmayı tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Bu tür etkinliklerin meydana değil de meydan çeperlerinde genelde İstiklal Caddesinde insan topluluğun yoğun olduğu yerlerde yapılmaktadır.

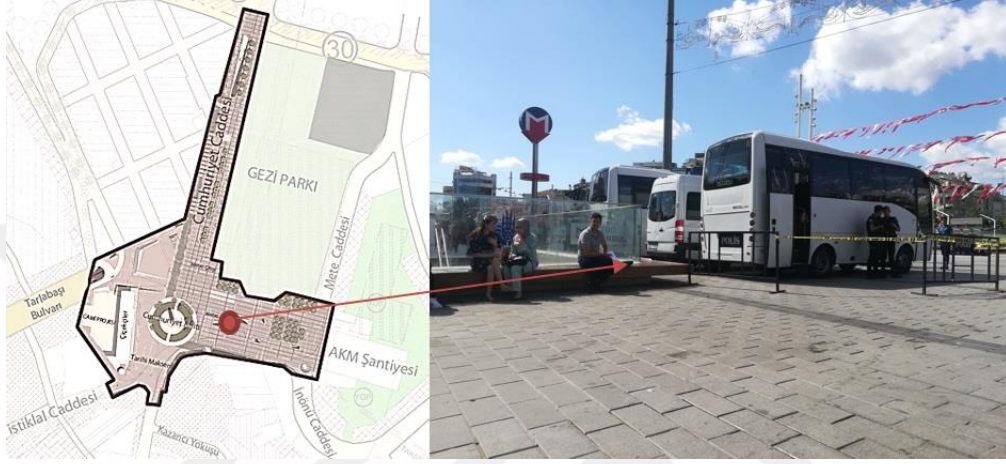
Şekil 4. 23: Taksim Meydanı Cumhuriyet Anıtı (30.06.2019).

Şekil 4.23’ te Cumhuriyet Anıtı çevresindeki kalabalık görülmektedir. İnsanların oturma birimleri olmadığından oturmak için demir korkulukları tercih ettiği görülmektedir. Özellikle aynı etnik kökendeki kullanıcıların tercih ettiği bu alanda genel olarak fotoğraf çekmek, dinlenmek ve kendi aralarında sosyalleşmek için bir araya geldikleri gözlemlenmiştir.

Şekil 4. 24: Taksim Meydanı Anıt Caddesi Metro Çıkışı (30.06.2019).

Şekil 4.24’ te Taksim Meydanı Anıt Caddesindeki Metro çıkışı görülmektedir. 30 Haziran tarihi LGBTİ grubunun yürüyüş günü olduğundan dolayı, güvenlik önemleri alınmıştır. Güvenlik güçleri metro çıkışının olduğu noktayı çevreleyerek konumlanmıştır. Aynı zamanda metro çıkışını kullanan kullanıcıların kimlik kontrolleri yapılarak, LGBTİ üyelerinin protesto yapma eğilimine karşılık, alanı terk etmelerini istedikleri gözlemlenmiştir.

Şekil 4. 25: Taksim Meydanı Metro Çıkışı (30.06.2019).

Şekil 4.25’ te Taksim Meydanı metro çıkışında güvenlik güçlerinin araçlarından dolayı, bu bölgedeki banklardaki kullanıcı yoğunluğunun azaldığı gözlemlenmiştir.

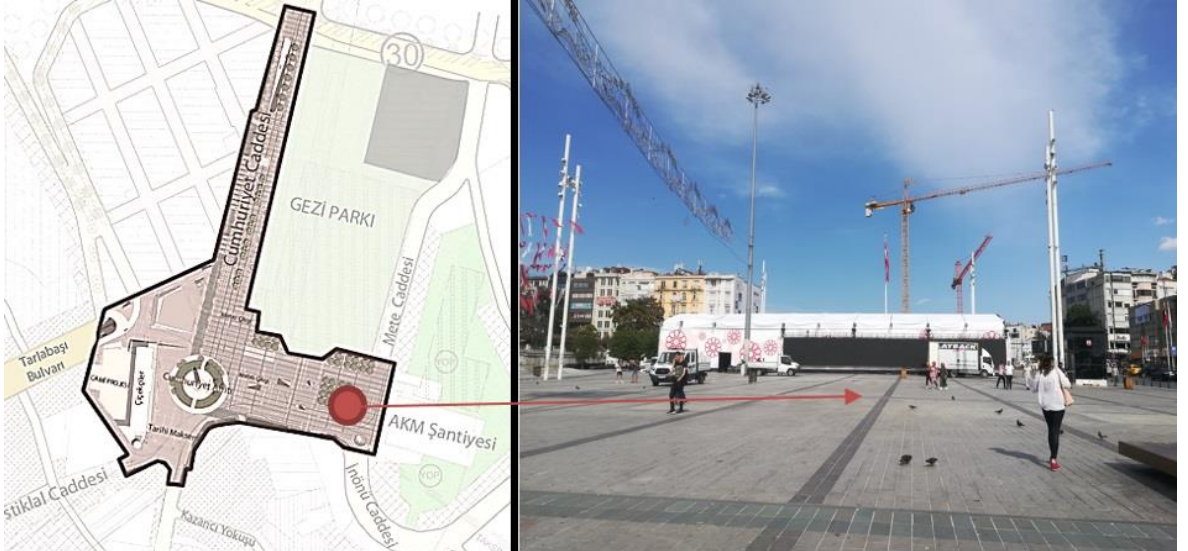
Şekil 4. 26: Taksim Meydanı Anıt Caddesi (30.06.2019).

Şekil 4.26’ da yine Anıt Caddesi üzerinde bulunan alandaki güvenlik güçlerinin konumlandığı oturma birilmerini kullanıcıların kullanmadığı gözlemlenmiştir. Yoğun kullanıcı geçişinin olduğu caddede yoğunluk azalmıştır.

Şekil 4. 27: Taksim Meydanı Cumhuriyet Anıtı Çevresi (13.07.2019).

Şekil 4.27’ de Cumhuriyet Anıtı etrafındaki yeşil alanda oturup, yiyecek yiyen kullanıcılar görülmektedir. Görülen bu yeşil alanda oturmak yasaktır. Fakat meydanda gölgelik bir yer arayan kullanıcılar, bulamadıkları için yasağa rağmen burada oturmayı tercih etmiştir.

Şekil 4. 28: Taksim Meydanı Mete Caddesi Önü (13.07.2019).

Şekil 4.28’de Mete Caddesi önündeki meydan alanı görülmektedir. Alanda 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Beraberlik Günü için kurulan stanttan dolayı şekil 4.26’ da görülen bitki parterleri ve oturma alanlarının kaldırıldığı gözlemlenmiştir. Taksim Meydanı’nda genel olarak resmi bayramlarda Cumhuriyet Anıtı etrafında çelenk koyularak kutlama yapılmaktadır. Ancak 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü’nde geçmişte yaşanan kaos ortamını engellemek amacıyla Taksim Meydanı geçiş ve kullanıma kapatılmaktadır. Bu durumda kullanıcı halka açık kamusal bir alanda yönetimin etkisi görülmektedir. Bu şekilde kullanıcılar için meydanın toplumsallığı, politikliği, kamusallığı tartışma konusu olmakta ve siyasi bir meydan olarak algılanmaktadır.

Şekil 4. 29: İstiklal Caddesi (14.07.2019).

Şekil 4.29’da İstiklal Caddesi’nde sokak müziği yapıldığı görülmektedir. Etkinlik için meydandaki belirli kısıtlamalardan dolayı İstiklal Caddesini seçen grup aynı zamanda caddenin yoğunluğa oranla yetersizliğinden kaynaklı geçiş alanını kısıtladığı görülmektedir.

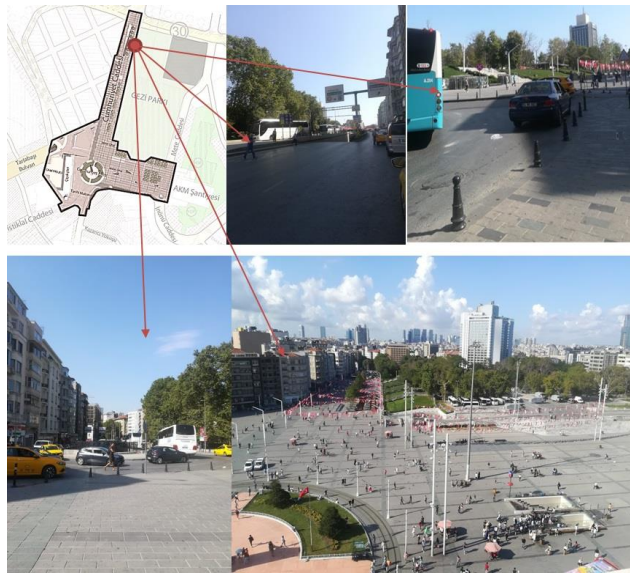
Şekil 4. 30: Taksim Meydanı metro çıkışı (25.07.2019).

Şekil 4.30’da Taksim Meydanında bulunan metro çıkışı görülmektedir. Meydanın önemli semtleri birleştirecek noktada olması ve alan içerisinde metro çıkışının olmasından kaynaklı bu noktada ulaşım, geçiş kullanım tipi gelişmiştir ve alan içerisinde burada kullanıcı yoğunluğu görülmektedir.

Şekil 4. 31: Taksim Meydanı İstiklal Caddesi’ne giriş (25.07.2019).

Şekil 4.31’ de Taksim Meydanı’nın kullanıcılar tarafından İstiklal Caddesi’ ne ulaşmak için kullandıkları görülmektedir. Aynı zamanda meydanda uygulanan sert zemin döşeme ve bitkilendirmenin, kullanıcıların bölgeyi dinlenme alanı olarak değil, geçiş alanı olarak kullanması için bir yönlendirme olduğu görülmektedir. Aynı zamanda meydanda simge haline gelmiş çiçekçilerin İstiklal Caddesi üzerinden buraya taşınması, kullanıcı trafiğine daha az takılması ve kullanıcıların görüş açısından uzağa alınmasından kaynaklı, kullanıcılar için, çiçekçilerin simgesel özelliği kaybolmak üzere olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 4. 32: Cumhuriyet Caddesi’nden Taksim Meydanı’na giriş (03.08.2019).

Şekil 4.32’ de Cumhuriyet Caddesi’nin yayalaştırma projesi sonrası durumu görülmektedir. Meydan girişinde araçların alt köprü ile aşağı taşınmasından kaynaklı araçla gelmek isteyen kullanıcıların, meydan kullanımı kısıtlanıldığı gözlemlenmiştir. Alan daha çok insansızlaşması ile Cumhuriyet Caddesi üzerindeki proje öncesindeki yoğunluğun olmadığı, alana daha az kullanıcı yoğunluğu ile bir giriş olduğu görülmüştür. Aynı zamanda Şişli’den Taksim Meyda’nına kadar sırasıyla uzanan simgesel asırlık çınarların proje kapsamında ortadan kaldırılmıştır. Meydan betonlaştırılarak, kullanıcı kitlenin de bu anlamda memnun olmadığı gözlemlenmiştir. Projeden memnun olan kullanıcıların da olmasının yanı sıra, gözlemler doğrultusunda memnun olmayan ve bu alanı eskisi gibi çok kullanmayan kullanıcılar tespit edilmiştir.

Şekil 4. 33: Cumhuriyet Caddesi (03.08.2019).

Şekil 4.33’te Cumhuriyet Caddesi üzerinde bulunan alanın üzerinde resmi bayramlara ait tanıtıcı fotoğraflar bulunmaktadır. Bu durum aynı zamanda meydanın hem siyasi bir meydan, hem resmi törenlerin yapıldığı bir alan olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda meydan kullanımında alan olarak yönetimin daha aktif kullandığı, bu şekildeki kullanımlar doğrultusunda meydanların kamusalılığının zedelendiği, yerel kullanıcı yoğunluğunun azalması ile görülmektedir.

Şekil 4. 34: Gezi Parkı girişi (03.08.2019).

Şekil 4.34' te Taksim Meydanı için siyasal, politik ve simgesel kırılma noktası yaşatmasına neden olan Gezi Parkı girişi görülmektedir. Gezi Parkı protestolara, kaos ortamına ev sahipliği yapmış bir alan olmasından kaynaklı, meydan ile bütünlüğü güvenlik güçleri ve bariyerleri tarafından koparılmıştır. Gezi Parkı kullanıcıları bu şekilde alandan uzaklaştırılmış ve giriş alanı güvenlik güçleri noktası haline gelmiştir. Bu şekilde meydanın ve parkın peyzaj görüntüsünü perdelenmekte ve aynı zamanda parkın geçiş ve yoğun kullanımını da kısıtlamaktadır.

4.4 Taksim Meydanı Analiz Bulguları

Araştırma alanında yapılan görüşmeler, fotoğraf çekimleri ve gözlemler sonucunda alan kullanımı, alanın sosyo-kültürel değerleri, alanın fiziki özelliklerine dair analiz haritaları hazırlanmıştır. Çalışma alanında mevcut bulunan ve genel olarak yer değişikliği yapmamış alan ile bütünleşmiş hale gelen simitçi, kestaneci, su satıcısı, tesbih satıcısı, ayakkabı boyacısı, şemsiyeci gibi seyyar satıcı, güvenlik, zabıta noktaları tespit edilmiştir. Alana dair landmark, yoğunluk ve yaya akış analizleri yapılmıştır.

Şekil 4. 35: Şemsiye satıcısı noktası.

Şekil 4.35'te şemsiye satıcı noktası gösterilmektedir. Genel olarak Gezi Parkı ve metro girişinin bulunduğu noktada yağmurlu günlerde bu bölgede bulunmaktadır

Şekil 4. 36: Ayakkabı boyacısı noktası.

Şekil 4.36'da ayakkabı boyacısı noktası gösterilmektedir. Uzun yıllardır Taksim Meydanında boyacılık yaparak tanınan boyacı, Taksim Meydanı için bir simge haline gelmiştir. Yayalaştırma projesinden sonra yoğun kullanım bölgesindeki Gezi Parkı ve metro girişinin bulunduğu noktada konumlanmıştır.

Şekil 4. 37: Simitçi noktaları.

Şekil 4.37’de alandaki simitçi noktaları görülmektedir. Simitçiler alanın çok yoğun kullanıcı bölgesinde ve geçiş aksının üzerinde konumlanmışlardır.

Şekil 4. 38: Su satıcı noktaları.

Şekil 4.38’de su satıcı noktaları görülmektedir. Su satıcıları metro çıkışı ve Cumhuriyet Anıtı çevresinde yoldan geçen ve anıt etrafındaki kullanıcılara yönelik bu alanda konumlanmıştır.

Şekil 4. 39: Kestaneci noktaları.

Şekil 4.39’da alandaki kestaneci noktaları görülmektedir. Kestaneciler de alanın yay akışının yoğun olduğu bölgede konumlanmıştır.

Şekil 4. 40: Tesbih satıcısı noktası.

Şekil 4.40’da tesbih satıcısı alanda suç yoğunluğunun fazla olduğu rekreasyon alanında konumlanmıştır.

Şekil 4. 41: Yoğunluk analizi.

Şekil 4.41’de alandaki yoğunluk analizi gösterilmektedir. Metro çıkışlarından İstiklal ve Sıraselviler Caddelerine kadar çok yoğun bir kullanım görülmektedir. Şişli’ den Taksim Meydanına orta yoğunlukta kullanım gözlemlenmiştir. Alanda yıkılan Atatürk Kültür Merkezi şantiyesi bölgesinde ise az yoğunlukta kullanım gözlemlenmiştir.

Şekil 4. 42: Yaya akış analizi.

Şekil 4.42’de alandaki yaya akış analizi gösterilmektedir. Metro çıkışlarından İstiklal ve Sıraselviler caddelerine kadar çok yoğun bir kullanım görülmektedir. Şişli’ den Taksim Meydanı, İstiklal Caddesine doğru yoğun yaya akışı gözlemlenmiştir. Özellikle metro çıkışlarının olduğu bölgelerden yayılan yaya akışı görülmektedir.

Şekil 4. 43: Güvenlik noktaları.

Şekil 4.43’de alandaki güvenlik noktaları görülmektedir. Alanın İstiklal Caddesi girişi, Gezi Parkı, cami şantiyesi ve çiçekçilerin olduğu bölgelere yakın güvenlik noktalarının konumlandığı gözlemlenmiştir.

Şekil 4. 44: Zabıta noktaları.

Şekil 4.44’te alandaki zabıta güvenlik noktaları görülmektedir. Alanın Gezi Parkı, Cami Projesi ve İstiklal Caddesine giriş kısmında kullanıcıların suç işleme eğilimini gösterdikleri alanlarda konumlandıkları gözlemlenmiştir.

Şekil 4. 45: Landmark analizi.

Şekil 4.45’te alandaki landmarklar gösterilmiştir. Taksim Meydanının nirengi noktaları; (1) Taksim Cumhuriyet Anıtı, (2) Taksim Maksemi, (3) metro çıkışı, (4) Cami Şantiyesi, (5) Gezi Parkı, (6) Atatürk Kültür Merkezi şantiyesi, (7) The Marmara Oteli, (8) Taksim Sahnesi, (9) Talimhane olarak belirlenmiştir. Her bir landmark Taksim Meydanının sosyo-kültürel ve tarihi yapısına katkı sağlamaktadır.

Taksim Meydanında yapılan görüşmeler, fotoğraflamalar, analizler ve gözlemler sonucunda alanın son halinin kullanım tipleri ve kullanım yoğunluğu haritası oluşturulmuştur (Şekil 4.46). Alanda pembe renklerle gösterilen akslar kullanıcıların alan geçiş güzergâhı ve yoğunluğunu göstermektedir. Baskın olarak Cumhuriyet Caddesinden İstiklal Caddesine, Beşiktaş tarafından yine İstiklal Caddesine doğru bir yönelim olduğu görülmektedir. Yayalar alanda sadece geçiş olarak bulunup, metro çıkışında ise beklemek amaçlı belirli bir süre bulunduğu gözlemlenmiştir. Alanda Atatürk Kültür Merkezi önündeki buluşma noktasının binanın yıkılması ile, metro çıkış noktasında olduğu görülmüştür. Meydanda yoğun şekilde konumlanan güvenlik duruş noktaları gösterilmiştir. Cumhuriyet Anıtı etrafı fotoğraf çekilmek ve sadece aynı etnik kültürdeki kullanıcıların, dinlenme amaçlı kullandığı görülmektedir. Rekreasyon amaçlı yapılan seyir terası ise meydanda kaosu yaşadığı bölge olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda insanların sert zemin yoğunluğu şikâyeti ve beton plakası haritada açık bir şekilde görülmektedir.

Taksim Meydanı geçiş ve buluşma alanı olarak kimlik kazanmıştır. Aynı zamanda Taksim Meydanının kullanıcılar için önemli bir ulaşım noktasında olması fakat kullanım yoğunluğun günümüzde azaldığı görölmektedir. Taksim Meydanının genel olarak güvenlik güçlerinin, yerel kullanıcılara oranla daha etkin kullanımı olduğu görölmektedir. Alandaki tarihi anıt, çiçekçiler, gezi olayları ile simgeleşmiş hayvanlar, maksem gibi alana kimlik veren simgesel etkilerin meydan kimliğine etkisi olmuştur. Ancak kullanım tipleri bir meydan olarak algılanmaktadır.

Şekil 4. 46: Taksim Meydanı alan kullanım haritası.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kamusal bir alandaki kullanım tipleri, alan kimliği oluşumuna etkilidir. Özellikle birçok farklı amaç için kamuyu ve yönetim tarafından kullanılan kent meydanları da kimliği oluşurken, kullanım tiplerinin etkisi çok önemlidir.

Taksim Meydanı çalışmamızda ise meydanın yöneten ve yönetilen kullanıcılar tarafından nasıl kullanıldığına, ne amaçla bu alanı tercih ettiğine bakılmıştır. Alan ile ilgili yüz yüze görüşmeler, alan içerisinde gözlemler, analizler ve yazılı kaynak araştırmaları yapılarak meydan kimliği tespit edilmeye çalışılmış ve kimlik üzerindeki kullanım pratiklerinin etkisi değerlendirilmiştir.

Taksim Meydanı kullanım tiplerine bakıldığında yöneten, yönetilen, tüketici ve üretici kavramları arasındaki dengenin kurulamadığı gözlemlenmiştir. Taksim Meydanı örneğinde yönetim kullanıcıların etkinliği, yönetilen kullanıcıların etkinliğine kıyasla daha fazla olduğu görülmüştür. Aynı zamanda farklı kültürel yapıdaki insanların alanda birbirleri ile sosyalleşemedikleri, genel olarak aynı etnik kültürdeki kullanıcı yoğunluğundan dolayı, kullanıcıların bir kısmının, meydanda mekânsal özgürlüklerinin kısıtlandığını algıladıkları görülmektedir. Yönetim tarafından, kent meydanlarında, kamuyu ilgilendiren kamusal basın özgürlüğü, alan kullanım özgürlüğü, protesto gösterileri, bildiri dağıtımı gibi meydana kamusal özelliklerini veren kullanım tiplerinin, Taksim Meydanı'nda kaosa zemin hazırlayacağı öngörüldüğü için kısıtlanmıştır. Sonuç olarak Taksim Meydanı kamusal ve toplumsal özelliği zedelenmiş, etkin kullanımın kamusalıktan ziyade siyasi kullanımda olduğu bir meydan haline gelmiştir.

Buna karşın sadece tek bir etnik kültürünün yoğunluğu dikkat çekmektedir. Yerel kullanıcı ile dışarıdan gelen turist kullanıcı kitlesi arasında ciddi bir sosyal çatışma yaşandığı görülmektedir. İdeal bir kent meydanında farklı kültürden, farklı sosyal gruptaki insanların karşılaşmaları ve kaynaşmaları meydanı, meydan yapan özelliklerinden biri olmasına rağmen, Taksim Meydanı için bu durumun gerçekleşmediği görülmüştür.

Taksim Meydanı aynı zamanda kullanıcıların, suç işleme yoğunluğunun çok olmasından kaynaklı kendilerini güvensiz hissettiği bir kent meydanına dönüşmüştür. Güvenlik güçlerinin yoğunluğuna rağmen alanda yoğun hırsızlığa devam edildiği gözlemlenmiştir. Bir kent meydanında, güvensiz hissetmeye neden olan durumların gerçekleştiği ve kaosun gerçekleştiği bir alana dönüşmüştür. Bu durumdan kaynaklı halk sosyalleşmek için bu meydanı kullanmamakta ve kullandığı zamanlarda ise kamusal ihtiyaçlarının sadece kısıtlı bir kısmını gerçekleştirmektedir. Taksim Meydanı halkın dinlenebileceği, sanatsal ve kültürel aktivitelerin olduğu bir meydan özelliğini zaman içerisinde yitirmiş, kullanıcılar için suç meydanı olarak nitelendirildiği görülmüştür.

Taksim Meydanına son yıllarda yapılan fiziki değişimler de eklenince, meydan genel olarak kullanıcıların ulaşım ve geçiş için çok tercih etmese de, mecbur kalarak kullandığı bir alan haline dönüşmüştür. İnsanlar beton yoğunluğundan dolayı, yeşil alanın sınırlandırılması, kafe ve eğlence alanlarının kaldırılmasından dolayı meydanın tarihinin zamanla kaybolarak, imajının sarsıldığını düşünmektedir.

Sonuç olarak görüşmeler ve gözlemler sonucu Taksim Meydanı'nı kullanım tiplerinin meydan kimliğine etkisi olduğu görülmektedir. Yapısal olarak betonun yoğun olduğu, sadece geçiş ve buluşma noktası olarak kullanıldığı görülmektedir. Sosyokültürel olarak bakıldığında ise siyasi meydan ve suç meydanı olarak bir kimlik kazanmıştır. Kullanım tiplerinden oluşan bu kimlikleri, meydanın toplumsallığı ve kamusallığını koruması için değiştirmeye yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Taksim Meydanı peyzaj projesi, insanlaştırmacı etken düşünülerek revizyon projesinin yapılması, yeşil bantların çoğaltılması, yönetici ile yönetilen dengesini kamusal alanlarda sağlıklı bir şekilde kurulması gerekmektedir. Yerli kullanıcı halkın bu meydandan kaçmasını engellemek adına, bir takım sanat ve kültürel aktivitelere izin verilen, kamusal kullanım haline gelmesine katkı verilmelidir. İnsanların birbiri ile kaynaşabildiği, özgürce düşüncelerini yansıtabildiği bir alan haline dönüşümüne katkı sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Acarlı, B., Kiper, T. ve Korkut, A. (2018). Kent meydanlarının fiziksel mekân kalitesi: İstanbul Taksim Meydanı ve yakın çevresi. *Kent Akademisi Dergisi*, 11 (33), 29-41.
- Akdoğan, G. (1962). İstanbul Peyzajının Tanziminde Peyzaj Mimarisi İle İlgili Problemler ve Ana Prensipler. *A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları*. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 16 (155): 209.
- Altınçekiç, S. ve Kart, N. (2000). Kentsel Tasarım Sürecinde Meydanlar. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: B, 50: 112-120.
- Bahçeci, H. I. (2018). Kent Mekânında Kamusal Alan: Richard Sennett Perspektifinde Bir İnceleme Memleket Siyaset Yönetim. *MSY Dergi*, 13 (29): 111-128.
- Beyoğlu Belediyesi (2009). Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Raporu ve Analizleri, İstanbul.
- Birol, G. (2007). Bir Kentin kimliği ve Kervansaray Oteli üzerine bir değerlendirme. Balıkesir Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, *Arkitekt Dergisi*, Kasım-Aralık 2007, (514): 46-54.
- Cezar, M. (1985). Tipik Yapılarıyla Osmanlı Şehirciliğinde Çarşı ve Klasik Dönem İmar Sistemi, *M.S.Ü. Yayını*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul s. 422.
- Çetin, D. (2008). Toplum ve Mekân İlişkisinin Kent Dinamikleri İçinde İncelenmesi ve Tarlabası Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, s. 143.
- Çınar, H. S., Altınçek, B. ve Tanfer, M. (2014). Tarihsel süreç içinde kent kimliğinin mekânsal kalite değerlendirmesi üzerine bir araştırma (Taksim Meydanı). *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 15 (2): 132-148.
- Dağtaş, E. (1999). Onsekizinci ve Ondokuzuncu yüzyıllarda kamusal alan-özel alan ikilemi ve basının tarihsel gelişimi. *Kurgu Dergisi*, (16): 157-173.
- Demirel, T. (2008). Kent Meydanları Yer Seçimine Metodolojik Bir Yaklaşım: Adana Kenti Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Adana, s. 341.
- Donat, O. ve Yavuzçehre, P. (2016). Batı'da ve Osmanlı'da kamusal mekânın tarihsel süreçteki değişimi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, s. 505-519.
- Ektiren, M. (2017). Kent Meydanlarının Kent Kimliği İle İlişkisi. *Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi*, 10 (2): 240-254.
- Erdönmez, E. ve Akı, A. (2005). Açık kamusal kent mekânlarının toplum ilişkilerindeki etkileri. *YTÜ Mim. Fak. e-Dergisi*, 1 (1): 67-87.

- Erdönmez, E. ve Çelik, F. (2016).Kentsel mekânda kamusal alan ilişkileri. *Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, (16): 146-163.
- Ersağdıç, Y. (1998). Kent Meydanlarının Rekreatyoneel İşlevleri Açısından İncelenmesi ve Bu İşlevlerin Konak Meydanı Örneğinde İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, E.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İzmir, s.89.
- Gençel, Z. (2000). Geleneksel Türk kentinde meydan kavramı. *Ege Mimarlık Dergisi*, (34): 22-25.
- Gökgür, P. (2017). Kamusal alanların mekânsal organizasyonu. 1. basım, *Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınları*, Bartın, (1): 152.
- Gökgür, P. (2008). *Kentsel mekânda kamusal alanın yeri*. 2. basım, Bağlam Yayınları, İstanbul, s. 140.
- Habermas, J. (1997). *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü*. çev: T. Bora ve M. Sancar. 15. basım, İstanbul: İletişim Yayınları, s. 408.
- İnceoğlu, M. (2007). Kentsel Açık Mekânların Kalite Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, s. 344.
- İşözen, E. (1987). *Taksim Meydanı Kentsel Tasarım Proje Yarışması*. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Boyut Sahaf Yayınları, İstanbul, s.89.
- Jabbariagh, M. (2015). Dinamik Kent Meydanları İçin Tasarım Değerlendirme Kriterlerinin Sağlanması: Eminönü Meydanı İncelemesi. Kentsel Tasarım Programı, Kentsel Tasarım Anabilim Dalı, İstanbul, s.139.
- Karadağ, A. (1994). Kamusal alan modelleri: çoğulcu perspektiften bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Ankara, 58(3): 171-195.
- Kır, İ. (2009). Kent Meydanlarının Kent Kimliğine Etkileri; İzmir Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Kozar, C. (2012). Bir Uzlaşım Alanı Olarak Taksim Meydanı. *Arkitera*, (2): 1-4.
- Kızılyel, S. (2014). Temel Hak Ve Özgürlüklerin Kısıtlanmasında Kamu Güvenliği Ölçütü. Doktora Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara, s.225.
- Küçükbaş, E. ve Özkan, B. (1994): Bir Meydan Tasarım Sürecinin Germencik Örneğinde Ortaya Konulması. E.Ü Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Bilim Ofset, İzmir.
- Mumford, L. (2007). *Tarih Boyunca Kent: Kökenleri, Geçirdiği Dönüşümler ve Geleceği*. 2. basım, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 736.

- Oktay, D. (2007). Kentsel kimlik ve canlılık bağlamında meydanlar: Kuzey Kıbrıs'ta bir meydana bakış. *Mimarlık Dergisi*, (334): 1288-1232.
- Oktay, D. (2007). Sürdürülebilirlik, Yaşanılabilirlik ve Kentsel Yaşam Kalitesi. *Mimarlık Dergisi*, (335): 1329-1332
- Oktay, D. (2011). Kent kimliğine bütüncül bir bakış. *Kent Araştırmaları Dergisi*, Mekân ve Kimlik, Adamor Yayınları, (3): 8-19.
- On Tasarım (2015). Taksim Meydanı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Avan Projesi Raporu. T.C. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı Alt Yapı ve Projeler Müdürlüğü, İstanbul.
- Öçal, H. (2008). Isparta Kent Kimliğinde Modernizmin Yansımaları ve Modernizm Etkisindeki Konut Mimarisi. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta, s.107.
- Önder, S. ve Aklanoğlu, F. (2002). Kentsel açık mekân olarak meydanların irdelenmesi. *S. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 16 (29): 96-106.
- Özgece, N. (2015). Kent meydanlarının sosyo-politik dönüşümü: İnönü Meydanı. *Havadis Gazetesi*, 257(11): 12-13.
- Önder, S. ve Aklanoğlu, F. (2002). kentsel açık mekân olarak meydanların irdelenmesi. *S. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 16 (29): 96-106.
- Özer, M. ve Ayten, M. (2005). Tarihsel süreç içerisinde meydanlar gelişimi. *Planlama Dergisi*, (33): 96-98.
- Öztan, Y. (1998). Kentler ve Meydanlar. *Maison Française Dergisi*, İstanbul, (33): 154-157.
- Peyzaj Mimarları Odası İstanbul Şubesi, (2012). Taksim Meydan Düzenlemesi. İstanbul.
- Sayan, S. (2010). Planlama Ve Uygulama Süreçlerinde Kent Meydanları: Antalya Cumhuriyet ve Konyaaltı kent meydanlarında karşılaştırmalı bir araştırma. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, (14): 138-142.
- Sennett, R. (1996). Kamusal insanın çöküşü. çev: S. Durak ve A. Yılmaz. 4. basım, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 480.
- Suher, H. (1997). Kent planlama sürecinde kent meydanlarının yeri ve işlevi. *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, Sayı: 4, Özdemir Ofset, İstanbul.
- Şahin, B. E. (2006). Meydanların Kentsel Yaşama Katkısı Üzerine Bir İnceleme: Bursa Örneği. *Mimarlık Ana Bilim Dalı. Uludağ Üniversitesi, Bursa*, s. 275.
- Tandoğan, R. (2018). Kent Kimliği ve Turizmit Projesi. *International Journal of Tourism, Economic and Business Sciences*, 2(2): 433-443.
- Tümer, G. (2007). İnsanlar Kentler ve Meydanlar. *Mimarlık Dergisi*, (334): 1287-1289.

- Uluengin, Ö. (2011,05). Tüm ‘Öteki’lerin Kenti. *İdeal Kent Dergisi*, 2(3) 130-141.
- Uzgören, G. ve Erdönmez, E. (2016). Kamusal Açık Alanlarda Mekân Kalitesi ve Kentsel Mekân Aktiviteleri İlişkisi Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Megaron Dergisi*. İstanbul, (12): 41-56.
- Uzun, İ. (2006). Kamusal Açık Mekân: Kavram ve Tarihe Genel Bakış. *Ege Mimarlık Dergisi*, (59): 14-17.
- Yahyagil, M.Y. (2011). Kentlerin Kültürün Gelişmesindeki Etkileri. *Dergi Park*, (25): 105-120.
- Yıldız, M.A. (2007). Tarihsel Birikime Sahip Kentsel Açık Alanların Dinamizmi - İstanbul Kent Örneği; Beyazıt Meydanı, Sultanahmet Meydanı ve Taksim Meydanı. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehircilik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.90.
- Yılmaz, E. ve Çitçi, S. (2011). Kentlerin ortaya çıkışı ve sosyo-politik açıdan Türkiye’de kentleşme dönemleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 35 s. 252-267.
- Yılmazcan, D. (2017). Eski Yunan Toplumunda Kölelik. Yüksek Lisans Tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Çankırı, s.136
- Yırtıcı, H. (2005). *Çağdaş Kapitalizmin Mekânsal Örgütlenmesi*. 2. basım İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 200.
- Zucker, P. (1959). *Towns And Square*. Columbia University Press, New York, London, p.69.
- URL-3 (2018). http://bolge10.ormansu.gov.tr/10bolge/AnaSayfa/Korunan_Alanlarimiz/mil_liparklar/kuredagi/kuredaglariflora.aspx?sflang=tr, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 10. Bölge Müdürlüğü, Küre Dağları Flora, (03.02.2018).
- URL-1 (2019).<https://www.academia.edu/20087383/SANAY%C4%B0LE>, (05.03.2019),
- URL-2 (2019). <http://www.yoldasin.com/iste-dunyanin-en-guzel-meydanlari/>, (09.03.2019)
- URL-3 (2019). <https://gezipgordum.com/grand-place/>, (25.07.2019)
- URL-4 (2019). <http://gezilecekyerler.com/istiklal-caddesi/>, (25.07.2019)
- URL-6 (2019). <https://tr.khanacademy.org/humanities/world-history/ancient-medicval/cl>, (25.07.2019)
- URL-7 (2019).<https://dergipark.org.tr/download/article-file/100885>, (19.06.2019)
- URL-8(2019).<http://ekoiq.com/2016/05/23/surdurulebilir-kentler-icin-insan-odakli->

politikalara-ihhtiyac-var/7, (19.06.2019)

URL-9 (2019). <https://www.uzakrota.com/times-square-times-meydani/>, (19.06.2019)

URL-10 (2019). <http://www.yoldasin.com/moskovada-tarihin-tanigi-kizil-meydan/>, (19.06.2019)

URL-11 (2019). <https://gezipgordum.com/melbourne-gezilecek-yerler/>, (19.06.2019)

URL-12 (2019). <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/taksimdeki-cami-alaninda-santiye-hazirliklarina-baslandi-40360346>, (25.06.2019)

URL-13 (2019). <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9816/istanbul-ataturk-kultur-merkezi.html>, (25.06.2019)

URL-14 (2019). <http://www.tas-istanbul.com/portfolio-view/taksim-meydaninin-hikayesi/>, (25.06.2019)

URL-15 (2019). <https://www.slideshare.net/muzafferdonmez/taksim-meydaninin-tarihi>, (25.06.2019)

URL-16 (2019). <https://listelist.com/taksim-meydaninin-oykusu/>, (25.06.2019)

BİBLİYOGRAFYA

- Akdoğan, G. (1962). İstanbul Peyzajının Tanziminde Peyzaj Mimarisi ile İlgili Problemler ve Ana Prensipler. *A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları*. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, (194): 461.
- Arendt, H. (1994). *İnsanlık Durumu*. Çev. Bahadır Sina Şener, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 320.
- Aslanoğlu, R. (2000). *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*. Ezgi Kitabevi, Bursa, s. 254.
- Aydemir, I., (2008). İki Fransız Mimarı Henri Prost ve August Perret'nin İstanbul ile İlgili Çalışmaları. *Megaron YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, İstanbul, 3(1): 104-111.
- Bağbaşı, G. (2010). İstanbul Kent Meydanlarının Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrde delenmesi: Sultanahmet, Beyazıt, Taksim, Beşiktaş, Ortaköy Meydanı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın, s. 89.
- Buck-Morss, S. (2015). *Görmenin Diyalektiği*. Çev. F. Burak Aydar, Metis Yayınları, İstanbul, s. 528.
- Canatan, K. (1998). Bir Paradigma Sorunu Olarak Kamusal Alan-Özel Alan ikilemi. *İslamcı Dergiler Projesi Dergisi*, (4): 8-11.
- Çetiner, A. (1991). *Şehir Planlamasında Çalışma Yöntemleri ve İfade Teknikleri*. İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul, s.304.
- Ersağdıç, Y.(1998). Kent Meydanlarının Rekreatif İşlevleri Açısından İncelenmesi ve Bu İşlevlerin Konak Meydanı Örneğinde İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, E.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İzmir.
- Gülersoy, Ç. (1986). Taksim / Bir Meydanın Hikâyesi. İstanbul Kitaplığı, İstanbul.
- Habermas, J. (1995). Kamusal Alan: Ansiklopedik Bir Makale, *Birikim Dergisi*, (2): 70-72.
- Jacques Pervititch Sigorta Haritalarında İstanbul, (1999). Axa Oyak, İstanbul, pp.127.
- Kahvecioğlu, H. (2008). *Mekânın Üreticisi veya Tüketicisi Olarak Zaman*. A. Şentürer, Ş. Ural, Ö. Berber, & F. Uz içinde, Zaman-Mekân, Yem Yayın. İstanbul, s. 142- 149
- Karaman, A., Ünsal, F., Karabey, H., Tekökoğlu ve T., Erbey, E. (2011). *Beyoğlu Kentsel Sit Alanı*. Kegelya Kentsel Gelişmeyi İnceleme ve Yönlendirme Atölyesi, (1):1-343.
- Keleş, R. (2012). Kamusal Alan, Kentleşme ve Kentlilik Bilinci. *Güney Mimarlık*, 15(2): 10-12.

- Kırmızı, Z. ve Çalışkan, F., (2009). *İstanbul ve Ulaşım Zaman Dizini*. Cinius Yayınları, İstanbul, s. 277.
- Lefebvre, H. (2001). *The Production of Space*. Blackwell Publishers, Oxford, pp. 454.
- Lim, W., S. W., (1984). *Enviromental Identity and Urbanism*. Habitat Int., Great Britain, pp. 181-192.
- Lynch, K. (1960). *The Image of the City*. The MIT Press, Cambridge, pp. 103.
- Lynch, K. (1981). *A Theory of Good City Form*. MIT Press, Cambridge, pp. 514.
- Marcus, C.C., Francis, C. (1998). *People Places 'Design Guidelines for Urban Open Space'*. Van Nostrand Reinhold Company, New York, p. 193.
- Moughtin, C. 1992: *Urban Design: Street and Square*. Butterworth- Heinemann Ltd., p. 138.
- Özler, Ş. (2007). *Cumhuriyet Dönemi İstanbul Planlama Raporları*. 1934–1995 Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, İstanbul, p.106.
- Price, V. (1992). *Public Opinion*. New York: Sage Publications, pp. 93.
- Sandercock, L. (2006). *Towards Cosmopolis: A Postmodern Agenda*. from Towards Cosmopolis (1998), *The Global Cities Reader*. Ed. Brenner, N. & Keil, R., Routledge, London, pp. 311-312
- Tekeli, İ. (2011). *Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, s. 328.
- Toprak, M. (2017). *Meydanların Sosyo- Politik Dönüşümü Üzerine Bir Analiz: Taksim Meydanı Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 143.
- Ünügür, S.M. (1996). İstanbul'un Değişen Kentsel Kimliği Üzerine. *Arkitekt*, (444): 59-66.
- Weber, M. (2000). *Modern Kentin Oluşumu*. Bakış kitaplığı, İstanbul, s. 317.
- Webster's (1983). *Ninth New Collegiate Dictionary*, Merriam Webster Inc. Publishers p. 5563
- Wilson, E. (1992). *Görünmez Flâneur*. Çev. Filiz Çulha ve Aksu Bora, Birikim yayınları, s. 54-65.
- Wolton, D. (1998). *Penser la Communication*. Poche, Flammarion, Paris, p. 400.

EKLER

EK 1: Kullanıcılar ile yapılan görüşmeler;

Görüşme Soruları;

- 1) Yaş
- 2) Meslek
- 3) Genelde ne amaçla Taksim Meydanında olursunuz?
- 4) Taksim Meydanının kimliği sizce nedir
- 5) Bu meydanı sosyal, kültürel etkinliklerinizi yapmak için tercih eder miydiniz?
- 6) Taksim Meydanından beklentileriniz neler? Sizce nasıl olsa psikolojik olarak daha iyi hissederdiniz?

Röportaj Cevapları;

36 Yaş, Erkek, Kafe İşletmecisi (13.06.2019);

“İşletmesini yaptığım kafeye geçmek için buradayım şu anda. Burayı sadece geçiş alanı olarak kullanıyorum. Taksim Meydanında kendimi özgürce ve hür irademle ifade edebileceğim bir yer olmasını istedim. Buradan her geçtiğimde çok çirkin şeyler görüyorum. Biraz zaman sonra sevgilim ile el ele bile geçemeyeceğim bir yer olarak görüyorum. Mesela işsiz, madde kullanan insanların yol kesmeleri, bir şey satmak için önüme geçmeleri beni rahatsız ediyor. Etraftaki otel, gece kulübü ve eğlence sektöründen kaynaklı oluşan çirkin görüntüden de rahatsızlık duymaktayım. Özellikle Arap Yarım adasından gelen mültecilerin ve dilencilerin meydanı işgal etmesinden, yol üstünde ağladıkları için psikolojik olarak rahatsızlık hissediyorum. Mesela meydanda özgürce dans edenleri izlemek istedim fakat artık dans edenler yok. Taksim eski cazibesini ve nazikliğini yitirdi.”

23 Yaş, Erkek, Sağlıkçı (13.06.2019);

“Bu meydanı genelde metro kullandığımdan dolayı geçiş alanı olarak kullanıyorum. Dinlenme ve oturma alanlarının eksik olduğunu düşünüyorum. Bana göre bir meydan betonarmeden ibaret olmamalı. Yeşil alanların eksikliği dikkatimi çekiyor. Ayrıca yoğun güvenlik etkisinden dolayı herhangi bir kültürel aktivite gerçekleştirme alanı olarak tercih etmiyorum. Dünyanın farklı yerlerinden gelen insanlar burayı tercih ediyor. Farklı kültürlerin bi arada olması güzeldir fakat bi anda kaynaşmaya çalışması bir sorun yaratıyor.

Mesela Arap ülkelerinden gelen insanlar kendi ülkelerinde mesela sağdan yürüyorlarsa burada da gelip sağdan yürümeye çalışıyorlar. O yüzden meydana yürürken herkes birbirine çarpıyor. Bu kadar yoğunluğun olmasından dolayı rahatsız oluyorum. Rahatça gösterilerin yapılacağı bir meydan olmasını isterdim ‘‘

40 Yaş, Erkek, Ahşap Ustası (13.06.2019);

‘‘Taksim meydanı eşittir beton yığını. Eskiden daha çok yeşillik vardı. Bu alanı sadece geçmek için kullanıyorum. Bu meydana turist gelsin ama ölçülü gelsin ve kültürlü insanlar gelsin. 1950’ li yıllarında Taksim Meydanına kravatsız insan giremiyordu ben bunu savunuyorum. Bu ırkçılık olarak nitelendirilebilir ama tarihime saygı duyuyorum. Şu anki Taksim Heykelinin bir anısı var. Cumhuriyet yıllarında bir İtalyan mimarı yapmıştır. Önceden yeşilliğin Maçka Demokrasi Parkı’na kadar devam ettiği bir alandı. Şimdi etrafında bir sürü binalar, betonarmeler var. Su öğelerin, derelerin olduğu bir yerdi. Mimara yönetim tarafından parası ödenmeyince proje yarım kaldı ve bu hale geldi.’’

50 Yaş, Erkek, Siyasi Parti Çalışanı (13.06.2019);

‘‘Ben şu an seçim bildirisi dağıtmak için İstiklal Caddesi’ ne geçmek için burayı kullanıyorum. Taksim Meydanını sadece geçiş amaçlı kullanıyorum. Bazen bildiri dağıtmak veya basın açıklaması yapmak istiyorum buradaki insanlara fakat izin verilmiyor. Donatı elemanları var ama ben tercih etmiyorum meydana huzurlu ve rahat hissetmiyorum.’’

28 Yaş, Erkek, Mimar (13.06.2019);

‘‘Bu alanın en büyük sorunlarından birisi güvenlik. Bundan dolayı istenilen peyzaj alanı oluşturulamıyor. Güvenliğin bu duruma kentsel donatılar açısından etkisi oluyor. Mesela bir çöp kovası güvenlik açısından koyulamıyor. Bundan dolayı peyzaj donatı elemanları eksik. Bu projenin çalışma ekibinde benim de olmama rağmen uygulanan peyzaj projesini beğenmedim. Sirkülasyon ağını beğeniyorum herhangi bir sorun yok, sosyal alanlar mevcut, bekleme alanları, su öğeleri kullanılması güzel. Yeşil alanın daha çok olmasını isterim uzaktan bakınca beton yığını gibi görünüyor ama bir takım nedenlerden dolayı bu şekilde olmuştur. Meydandan genel anlamda memnunum sadece peyzaj projesinden memnun değilim.’’

17 Yaş, Erkek, Kestaneci (13.06.2019);

“Ben bu meydanı beğeniyorum. Güzel ama sadece çöp kovası yok onun dışında her şey on numara”

50-55 Yaşlarında, 2 Kadın, Ev Hanımı (13.06.2019);

“Taksim Meydanı eski halinden daha güzel. Araçların meydandan kaldırılması ve alanın yaya açılması açısından çok memnunuz. Ulaşım eskiye nazaran çok daha kolay oldu. Metro çıkışı yapılması çok iyi oldu. Kendimizi meydanda mutlu ve özgür hissediyoruz fakat daha yeşil bir alan olabilirdi.”

20 Yaş, Erkek, Simitçi (13.06.2019);

“Meydan boş bir meydan, hiçbir şey yok, dağılmış. Eskiden daha güzeldi. Dükkânlar boş mesela yeşilliğin olduğu yer dükkândı eskiden şu anda da dükkân olması lazım. İnsanlar dükkân olmamasından kaynaklı oturmuyor burada. Her taraf beton burada ama yeşillik çok da şart değil. Burası mega kent, para üzerine kurulmuş bir alan. Buraya insanlar para kazanmaya ve para harcamaya geliyorlar. Daha çok dükkân olmasından yanayım”

20 li Yaşlardaki 3 Kadın, Öğrenci (13.06.2019);

“Biz Galata Kulesi’ ne gitmek için burayı kullanıyoruz. Meydan projesi 1980’lere dönsün. Burası bir beton yığını başka bir şey değil. Ayrıca çok fazla yabancı uyruklu insan var. Biz eski dönemleri özölüyoruz, meydanı Araplar işgal ettiler. Farklı kültürler olsun ama daha saygın, daha temiz, daha modern Avrupa ülkelerindeki meydanlar gibi bir düzen olsun. Buraya insanlar buraya geldiğinde aslında neden geldiğini bile bilmiyorlar ve her türlü olayı görebiliyorsunuz burada. Eskiden burada kültürlü insanlar vardı, şimdi onlar Kadıköy ilçesine kaydı. Güzel mekânlar kapandı. Yurt dışından gelen erasmus öğrencilerinin gittiği güzel mekânlar vardı onlar kapandı. Esnaf da burada iş yapamıyor. Sanat yok, kültür yok daha farklı bir meydan olabilirdi”

45 Yaş, Kadın, Reklamcı (13.06.2019);

“Şu an mecburi olarak küfür ederek buradan geçiyorum. Çok sinirliyim. Önceden benim bildiğim bu meydanda sabah 4’lerde barlardan çıkıp güvenle yürüdüğüm bir meydandı burası. Şimdi Suriye’li ve Araplara kalmış. Bir kadın olarak gündüz saatinde bile buradan geçmekten bile korkuyorum, işimi alelacele halledip tekrar binip gitmek istiyorum buradan.

Kültür seviyesi düşük bir meydan kendimi kısıtlanmış hissediyorum. Sanata ve kültüre dair hiçbir şey yok.”

36 Yaşında, Kadın, Ev Hanımı (13.06.2019);

“Ben Taksim Meydanınız izlediğim bir diziden merak edip Ankara’ dan görmeye geldim. Dizide siyasi olayların olduğu insanların ürkerek geldiği bir mekân olarak aktarılıyordu. Neden odak noktası haline geldiğine bakmak için, merakımdan dolayı geldim ve biraz ruhsuz buldum. Meydana baktığımda boşluk hissettim”.

36 Yaşında, Erkek, İnşaat Mühendisi (13.06.2019);

“Turist olarak geldim. Buraya cami inşaatı yapıldı mühendis olarak görmek istedim. Meydanda peyzaj projesi istenilen şekilde uygulanamadı fakat zaten Avrupa’daki meydanlarda da peyzaj istenilen gibi yansıtılamıyor. Genel olarak çıplak alanlar görüyoruz. Bence meydana tekrar güzel bir peyzaj düzenlemesi yapılabilir. Su ve yeşil öğeler daha çok kullanılabilir. Bu çıplaklıktan kurtarabilir. Meydanda önceden yaşanan kanlı 1 Mayıs olaylarından dolayı insanlar tedirgin oluyor. Fakat tekrar düzenlenecek olan peyzaj projesi ile buradaki Atatürk Kültür Merkezi inşaatı var önemli bir yapı, tarihi Marmara Oteli birçok Türk filmde konu olarak ele alınmış tarihi kimliği olan bir yapının burada olması da bir avantaj. Buradan baktığımızda ise kocaman meydandan rahatça görülebilecek büyük bir kilisenin olması da Osmanlı’nın farklı din ve kültürlere olan hoşgörü ve saygısını gösteriyor. Bu yönetimle de hemen karşısına bir cami inşaatı yapılmış, iki yapının karşılıklı olması bu hoşgörüyü pekiştirmiş olarak yorumluyorum. Bu da Taksim Meydanının hoşgörü meydanı olarak kimlik kazanmasına vesile oluyor. Caminin mimarının kilisenin mimarisi ile örtüşmesi ve tarihi kimlik ile bütünleşen bir yapı olarak tasarlanması güzel olmuş.”

33 Yaş, Kadın, Turist (13.06.2019);

“Ben otele gidecektim, biraz burada oturayım dinleneyim dedim ama çok kalabalık. Amaçsız bir kalabalık var. Tasarım olarak fena bulmuyorum ama İngiltere’ de gittiğim meydanlarla kıyasladığımda burası çok kötü. Meydan dediğin içerisinde gençlerin dans yaptığı, spor yaptığı alanlar olmalı.”

25 Yaş, Erkek, Zabıta (13.06.2019);

“Ben burada işim gereği duruyorum. Vatandaş sürekli bizi burada sıkıntıya sokuyor. Biraz daha sakin bir meydan olmasını isterdim.”

60 Yaş, Kadın, Emekli (13.06.2019);

“Burayı hiç sevmiyorum. Her yer beton. Önceden çok güzeldi çay bahçeleri vardı. Yeme-içme mekânları vardı. Mevcut ağaçların devam etmesi lazımdı. Sıcak bir havada oturma yeri var ama üzerinde tente yok oturulmuyor. Kupkuru meydan içimiz dışımız beton olacak. Ben buraya artık çıkmak istemiyorum.”

29 Yaş, Kadın, Dansçı (13.06.2019);

“Başıma bir şey gelmeyecekse konuşayım. Daha yeşil bir meydan olabilir. Önceki hali daha iyiydi şimdi dümdüz beton. Önceden araçlar vardı, araçlara kapatıldı fakat bu seferde her yer beton oldu. İnsanların geçmek için değil de sosyalleşmek için geldikleri bir meydan olmasını tercih ederdim. Tüm dünya şehirlerinde olduğu gibi sanatsal aktivitelerin olduğu bir meydan olsun isterdim. İnsanlar buradan sadece geçiyorlar, duramıyorlar burada.”

17 Yaş, Erkek, Radyo ve Televizyoncu (13.06.2019);

“Şu an iş için buradan geçiyorum. Burası Suriyeli dolu. Bu meydanda yönetim güçlerinin halktan daha çok egemen olduğu bir meydan olduğunu düşünüyorum ve sadece güvenlik görevlilerinin özgür olduğunu düşünüyorum. Esnaf ve işportacıya izin verilmeyen bir meydan. Taksim yeniden işçiye emekçiye açılırsa daha güzel olur. 1 Mayıs’ ta buralar kapatılmasın insanlar işçi bayramında rahatça özgürce düşüncelerini gelsin burada söylesin.”

40 Yaş, Erkek, Mimar (13.06.2019);

“Taksim meydanını metroya ulaşmak için kullanıyorum. Meydan son yıllarda yapılan fiziki müdahaleler sonucunda tanımlı alan özelliğini kaybetti. Atatürk Kültür Merkezinin meydan çevresindeki düzayak ulaşılan toplu taşıma duraklarının ortadan kalkması gibi. Atatürk Kültür Merkezi zamanında meydanın dikdörtgen alanın fonunu oluşturuyordu. Ayrıca kültürel etkinliklerin şehir ölçeğinde merkeziydi. Belli bir kesimin belli bir sürede ulaştığı, ulaşmak istediği, buluşmak için kullandığı, anı biriktirdiği yer olmaktan çıktı. Şu anda meydanda oluşan yay trafiği İstiklal Caddesi dışında ulaşılacak bir aks bulamadığı için tek yöne doğru akmaktadır. Bu da meydanın enerjisini düşürmektedir. Ayrıca araçlarla meydana ulaşmak eziyet halini almıştır. Eskiden meydanda başlayıp tünel yönünde ilerleyen alışveriş, yeme içme, sinema, tiyatro vaat eden cadde yürüyüş güzergâhı, otopark ihtiyacını daha uzak noktalarda karşılanınca akışını değiştirmiştir. Artık Taksim programları benim için tepebaşı

otoparktan başlayıp, Galata Meydanı, Tünel, Karaköy bölgesinde sınırlı maalesef. Meydana gitme ihtiyacı hissetmiyorum. Benim gibi de birçokları gezi pakı olayları sonrası Kadıköy' e taşınan eğlence ve kültür ortamını tercih ettiği için Taksim' in demografik yapısı yabancı turist ağırlıklı oldu. Alışveriş, yeme içme ve içeri işletmeler bu yönde pozisyon alınca taksim bölgesi de bu yönde dönüşerek bir kimlik kazandı. Talimhane dönüşümü başarısızlığı ve Tarlabası'nın ölü hale gelmesi bu kimliğin bozulmasında etkili oldu.”

31 Yaş, Kadın, Peyzaj Mimar (13.06.2019);

“Ben bu meydanı sıklıkla kullanıyorum. Buluşma noktası olarak ulaşımın rahat olduğu güzel ve geniş bir meydan. Tramvayın olması kültürel açıdan bir hava katıyor bu yönden beğeniyorum. Yalnız eskisi kadar bir albenisi yok meydanın. Eskiden yerli insanlar daha çok kullanıyordu, fotoğraf çektiriyordu şimdi ise sadece Suriyeliler kullanıyor. Ben bir yerli olarak kadraja sadece çarşafli kadınların girmesinden dolayı orada fotoğraf çekmek istemiyorum. Kadın kimliğimle ise yabancı uyruklu insanların video ve fotoğraflarında beni çekmelerinden şüphelendiğim için onlara yanaşmıyorum. Video ve fotoğraf çeken insanların anıtın tarihini bilerek mi çekiyor, yoksa bir haber öylesine kadrajına kadınları almak için mi çekiyor bilmiyorsun, bu durumdan şüphe duyuyorum. Yani eskisi gibi bir kozmopolit bir yapısı yok. Önceden sokak çalgıcıları vardı şimdi ise sadece Suriyeli insanların sanatçıları var. Yerli halkın önceden burada daha rahat olduğuna inanıyorum. Önceden tulumba çalıp horon teperlerdi, santur çalarlardı, flüt çalarlardı halay çekerlerdi. Şimdi yerli halk sanki öyle bir şey yapsa güvenlik tarafından uyarılacak gibi bir hava var fakat yabancı uyruklu insanlar bu konuda daha rahatlar. Kendi kültürümden bir esinti göremiyorum meydan alanında. Bu kadar güvenlik görevlisinin olması insanı tedirgin ediyor, sürekli izleniyormuşsun gibi bir durum hissediyorum. Ayrıca buradaki insanlar kabalar, nezâket yok, garip garip bakışlar hissediyorum. Eskiden böyle değildi entel insanların uğrak yeri olduğu bir mekândı ve sırf bu ortamı görmek için uzaktan gelen insanlar vardı. Şimdi ise albenisi kalmayan beton yapısının yoğun olduğu, yeşil alandan yoksun, nefes alamayacağın bir yer haline geldi. Tekrar bitkisel bir tasarım yapılabilir. Meydanda sadece resmi ve sivil araçların yoğunluğu çirkin bir görüntü oluşturuyor.”

42 Yaş, Erkek, Döner ustası (13.07.2019);

“Oturma alanları ve parkları olursa daha güzel olur. Dükkanın önüne masa-sandalye atmak istiyoruz. Ama istiklal caddesinde çok hırsızlık oluyor.”

39 Yaş, Erkek, Kamu Personeli (13.07.2019);

“Burası parke taşlar hep böleydi. Yeni düzenlemeden memnunum trafik çok kalabalıktı, Aşağıya araçların alınması, yayaların üste taşınması iyi oldu. Yaya olarak bu kalabalığı yakalayamıyordum burası ve bir kargaşa oluyordu. Nüfus çoğalmasına, turist sayısı artmasına rağmen meydan yeterli. Ama istiklal caddesi yetersiz. Mimari düzenlemeler bence yerinde oldu. Önceden burada kazalar çok oluyordu. Daha önce burada çalışıyordum araba ile buradan çıkmak mümkün değildi.

47 Yaş, Erkek, Otel İşletmecisi ve 36 Yaş, Erkek, Kestaneci (13.07.2019);

“Buranın ışıklandırılması çok iyi değil. Işıklandırma olmadığı zaman akşam hırsızlık olur, kapkaç olur kamera seni çekmez. Korsan taksi durağı da var bu civarda. İkinci olarak ağaçlandırma eksik. Bu arada biz böyle röportaj yapıyoruz polis üstümüze geliyor. Hırsızlık için de polis iyi çalışmalı”

21 Yaş, Erkek, Su Satıcısı (13.07.2019);

“Burası genelde gece kalabalık oluyor. Anıtın etrafına fotoğraf için geliyorlar, oturmak için geliyorlar.”

50 Yaş, Erkek, Kestaneci (13.07.2019);

“Burada her yer güvenilir. Metro kenarları kalabalık oturma alanı olmasa da insanlar gezi parkında oturuyorlar genelde.”

17 Yaş, Erkek, Öğrenci (13.07.2019);

“Ben buralı değilim. Metro çıkışında oturuyorum ama ilk defa geliyorum. Otobüs ile arkadaşım gelecek onu bekliyorum. Burası güzel ama kalabalık.”

17 Yaş, Erkek, Öğrenci (13.07.2019);

“Eve geçeceğim ben, geçerken burayı kullanıyorum. Sigara içmek için oturdum banka. Genellikle kalabalık olduğu için sevmiyorum burayı.”

25 Yaş, Kadın, Avukat (13.07.2019);

“Ben burada yaşamıyorum. Şu an bir arkadaşımı bekliyorum otobüs ile gelecek. Çok kalabalık. Sürekli satıcılar geliyor, su istiyor musun, teşbih alır mısın? Burası karmaşık, düzen yok. Paris’ ten geliyorum orda ki meydan daha düzenli.”

34, Erkek, Kuaför (13.07.2019);

“Ben arkadaşımı bekliyorum. Buraya gelmeyi pek tercih etmiyorum. Her yer beton zaten. Biraz daha yeşillik, daha güzel bir proje, su ögelerinin olduğu bir alan olabilirdi. Çocukluğumdan belli buradayım burası hep betonu. Hırsızlık da var burada bu kadar polis olmasına rağmen nasıl oluyor anlamış değilim.”

29 Yaş, Erkek, Otel Güvenlik Görevlisi (13.07.2019);

“Bu alan biraz daha ağaçlandırılabilir. Çünkü çok güneş alan bir alan burası. Bu alan koca bir geçiş alanı.”

22 Yaş Kadın, 23 Yaş Erkek, 45 Yaş Erkek, Kahveci (13.07.2019);

“Baktığımız zaman beton var başka bir şey yok. Ayrıca o oturma elemanlarının içlerine de lale diyorlar çok masraflı, hiç gerek yok. Oturma elemanlarını da kaldırdılar. 15 Temmuz standı kurulduğu için. Buraya etkinlik için çadır kuruyorlardı geçen yıl o güzel oluyordu. Kitap fuarı ve yemek tadımları. Taksim turizmin göbeği böyle etkinlikler yapabilirler. Türkler de artık çok fazla geliyor. Her şey burada oluyor artık daha fazla etkinlikler olarak güzelleştirilebilir. Metro giriş çıkışı burada zaten kitap, faur, sergi, etkinlik olsa acayip güzel olur. Festivaller vardı o zaman daha güzeldi.”

18 Yaş, Erkek, Unicef gönüllüsü (13.07.2019);

“Taksim meydanı çok kozmopolit bir yer. İstanbul’ un diğer yerlerine göre. Hareketlilik çok fazla, gelen insan sayısı çok fazla, çok hızlı bir akış var. Ama biz genelde Taksim Meydanı’nda bulunmuyoruz, İstiklal caddesini tercih ediyoruz. Çünkü yaz ayındayız gölgelik alan yok meydanda. Ayrıca burası çok beton. Daha yeşil olmasını isterdim. Boş beton yığını olduğu için kendimi kendim gibi hissetmiyorum. Çok düz, sıradan. Taksim meydanı insanların toplandığı, kaynaştığı bir alan fakat daha yeşillik olsa bu kaynaşma artırabilir, daha anlam yükleyebilirdim. Genelde metro kullanmak için burada oluyorum veya arkadaşlarla buluşma noktası, Beşiktaş’ a, Karaköy’ e geçmek için metro çıkışı buluşma odak noktamız.”

22 Yaş, Erkek, Akut gönüllüsü (13.07.2019);

“Meydanda oturak olmadığı için demirlerin üzerine oturuyorum. Fazla kullanmıyorum. Sadece buluşma noktası olarak kullanıyorum anıtın etrafını.”

29 Yaş, Erkek, Peyzaj Mimarı (13.07.2019);

“Çalıştığım iş yeri buraya yakın, o yüzden sadece metro kullanmak için kullanıyorum burayı. Öncelikle bu alanda hafif bir eğim var. Bu eğimin olduğu yerlerde yapılan havuzların kaskatı çok yüksek insan boyutuna ulaşıyor. Her yerin tamamen meydan olması, bitki kasaların eksikliğini beğenmiyorum. En çok buluşma noktası olan, kalabalığın olduğu bu meydanda daha çok yeşil görmek isterdim. İnsanların direkt güneşe maruz kalmasını istemezdim. Çok çıplak bir yer, bundan dolayı beni çok mutlu etmiyor, gelmekten pek keyif almıyorum.”

55 Yaş, Kadın, Elektrik mühendisi (14.07.2019);

“Arkadaşımı beklemek için buradayım. Uzun zamandır ilk defa geliyorum. Kalabalık olduğu için pek tercih etmiyorum. Pek sevmiyorum burayı, taş yığını, bir yeşillik yok, toprak yok, ağaç yok. Eski halini daha çok seviyordum. Daha yeşillikti, ortalarda yol olmasına rağmen toprak vardı, çimen vardı, çiçek vardı. Bir an önce gitmek istiyorum buradan. Sevmediğim için büzüşmüş oturuyorum burada”

38 Yaş, Kadın, Aşçı (14.07.2019);

“Burası benim yaşayamayacağım bir alan değil işten çıktım kapalı bir yerde çalıştığım için telefon görüşmesi yapmak için oturdum. İnsanlar bana göre değil yabancılar çok fazla. Tabi ki yabancılara ihtiyacımız var ama fakat değerlerimizin tamamen kaybolduğunu burada gördüm. İnsanlar sadece görselden ibaret. Zenginin yaşadığı, fakirin sadece baktığı bir alan. Tarihe baktığımızda harika bir tarihi var ama keşke korunabilseydi. Tarihi etrafındaki otellerin yabancılara satılması bozdu bence. Ekonomik kriz var yabancılar geliyor burada harcıyor, biz bakıyoruz. Onun dışında çok kavga dövüş var burada. Geceleri çok pis bir yer. Sevmiyorum, nefret ediyorum buradan. “

44 Yaş, Erkek, Belediye temizlik görevlisi (14.07.2019);

“İnsanlar oturuyorlar, oturma birimlerinin etraflarını kirletiyorlar. Anıtın etrafında fotoğraf çekiliyorlar. İçki içiliyor daha sonra birbirleri ile kavga ediyorlar. Seyyar satıcılar, çaycılar ve tesbih satıcılar rahatsızlık veriyor. Akşamları çok hırsızlık oluyor. Güvenlik timleri o yönde iyi ama eskisi gibi hırsızlık yok. Devamlı kimlik kontrolü var. Hiç anlamadığın biri gelip kimlik soruyor, bir bakıyorsun polis.”

50 Yaş, Erkek, Boyacı (14.07.2019);

“50 yıldır buradayım. Eski durum yok. Şimdiki durum vahim. İnsanlar değişti, yollar değişti. Yön levhaları yok günde kaç kişi yol soruyor bana. Şu an sanki ben sarhoş olmuşum, gelen soruyor, giden soruyor. Oturma alanları vardı kaldırdılar çünkü yarın 15 Temmuz nedeniyle Sayın Cumhurbaşkanımız geliyor. Çünkü burayı kullanacaklar. Buraya cami yaptılar, yanındaki oturma alanı yabancıların kadın pazarı. Sıkıntılı bir yer.”

16 Yaş, Kız Çocuğu, Su satıcısı (14.07.2019);

“Oturulacak yer yok. İnsanlar çimenliğe oturuyor, polisler de gelip kaldırıyor. Işılandırma eksik. Birkaç defa duydum aşağı mahallelerden yaşlı adamlar geliyor, Araplara bir şeyler soruyorlar. Gayler falan çok var. Akşam geliyorlar. Onlar için gelen insanlar var. Polisleri görünce kaçıyorlar.”

34 Yaş, Erkek, Çiçekçi (14.07.2019);

“Meydanda dinlenme alanı olarak yapılan yer, orası fuhuş yatağı olmuş. Gündüz vakti bu gizliden olur ama akşam vakti buraya gelin görün hırsızların ve fuhuşçuların bir numaralı yeri. Meydanda insanlar alkol içip azıtıyorlar. Mimari olan kısmında ise gölgelik alan yok. Ağaçlık alan yok. Gezi parkı yetersiz, orada da birçok yeri kapattılar. Oturma alanları yok, insanların aileleri ve çocukları ile gelebileceği bir yer değil. Turistik bir yerde belediye daha çok çalışmalı.”

50 Yaş, 2 Erkek, Kestaneci (14.07.2019);

“Yerlilerde pek sorun yok. Akşam Suriyeli, Araplar, Afkan, Asyalı travestiler geliyorlar, hırsızlık, fuhuş için burayı berbat ediyorlar. Bunlar turist değil, bunların yüzünden turist gelemiyor ki. Şu dinlenme alanına geliyorlar. Akşam gelip de içlerine giremezsin. Buralarda dükkânlar olsun, kafeler, çay bahçeleri o zaman bu pislik olmaz. Eskiden dükkânlar vardı restoranlar, insanlar oturuyordu daha güzel görünüyordu. Polis bile baş edemiyor. Ailenle gelemezsin buraya. Benim ülkem, benim İstanbul’ um bunu hiç haketmiyor. Polis Tarlabası’ndaki torbacıları temizlemiş ama burayı temizleyemiyor yabancı oldukları için.”

45 Yaş, Erkek, İnşaatçı (14.07.2019);

“Buraya geliyorum ama bazen de gelmeye gerek duymuyorum. Yabancılar çok var rahatsız oluyorum. Alkol ve uyuşturucu oluyor kenar mahallelerden buraya geliyorlar.”

32 Yaş, 2 Kadın, Turist (14.07.2019);

“Burası çok güzel anıtın etrafında fotoğraf çekilmeye geldik. Mimari tamamlanınca, cami bitince daha güzel olacak. Ama çok fazla çöp var o yönden kötü.”

Gazeteci, Naci Öncel (30.07.2019);

“AKM tarafından meydana girdiğimde 4 şey görüyorum: Otel, Anıt, Kilise, Cami inşaatı. Birbirlerine hiç yakışmayan, mimari ve kütleli olarak uyumsuz bir dördü. Alt geçitin inşaatı süresinde otomobille giderken alternatif güzergâhları kullanmaya alıştık. AKM açık otoparkının kapanması vb. nedenlerle araçla daha ziyade Tepebaşı kullanılır oldu. Ama daha da önemlisi alt geçit nedeniyle otomobille veya otobüsle geçerken Taksim Meydanı bizim için görünmez bir mekân oldu. Neredeyse tüm ilişkimiz koptu. Yaya olarak gittiğimizde İstiklal Caddesi'ndeki etkinlikler için metro kullanıyoruz ve Şişhane durağını tercih ediyoruz. Taksim istasyonunda inmişsek Kabataş'a inmek için oluyor ki bu durumda da Meydan'a çıkmıyoruz. Keza stadyuma gittiğimizde Taksim istasyonunun Gezi Parkı çıkışını kullandığımız için yine Meydan'a uğramıyoruz. Özetle, hayatı boyunca İstanbul'da yaşamış bir kişi olarak muhtemelen Taksim'le fiziki ilişkimin en düşük olduğu dönemi yaşıyorum diyebilirim. Paris başta olmak üzere yurt dışındaki meydanları görme fırsatına kavuştuğum 80'li yıllarda bile Taksim Meydanı benim meydan anlayışım ile örtüşmüyordu, hala da örtüşmüyor. Benim gençliğimde Taksim bir meydan değil bir otobüs hareket merkeziydi adeta! Artık kullanılmayan AKM'nin ne anıtlı, ne İstiklal Caddesi ile ne de Kilise ile mimari bir ilgisi yoktu. (Olsa olsa bina yüksekliğinin İstiklal ile uyumlu olmasından söz edilebilir). Belki de Avrupa şehirlerinde hiçbir meydanda görülemeyecek şekilde bir gökdelen otel meydanın hâkimiydi ve hala da öyle. O gökdelen orada durduğu sürece tüm meydan düzenlemeleri sadece "düzenleme" olarak kalacaktır. Meydanın geneli ile ilgili mimarlık / çevre planlama sorunu otelin dev "gölgesi" altında kalacak gibi görünüyor. Otelin Gümüşsuyu'na bakan köşesindeki binayla olan ölçek ilişkisizliği bir garabet anıtıydı ve hala da öyle. Dönem dönem görünüp kaybolan dev ekranlar hiç bir zaman meydana estetik katmadı. Şimdiki tabelalar çok daha "parlak" olsa da estetik durum pek farklı değil. Meydanda bugüne dek kullanılan zemin malzemeleri anıtlı veya İstiklal Caddesi'nin ruhuyla çoğu zaman uyumsuz oldu. Hala da öyle... Listeyi uzatabilirim. Özetle: Taksim Meydanı, hep problemliydi hala da problemlili. Beklentilerimi karşılamaktan maalesef her zaman uzaktı. Hala da uzak. Taksim Meydanı, bir eklektisizm ve kaos anıtıdır. Son yüzyılın tarihinden parça parça yansımalar taşıyan bu meydanın, tasarlanmış bir meydandan ziyade rakip tarihsel gelişmelerin birbirinin önüne geçmeye çalıştığı bir açık hava müzesi olduğunu söyleyebilirim. Bu özelliği hala yaşamaya devam ediyor. Her dönem, her ideoloji Taksim'e

çıkma, Taksim'de görünmek, Taksim'e hâkim olmak için uğraşsa da Meydan kimsenin aynası olmamakta ısrarlı. En sadık olduğı mimari tarz ise "kitsch" galiba!"

Peyzaj Mimarı, Akademisyen, Hande Sanem Çınar;

"Meydanlar değerdendirilirken, meydanların kullanıcılar da bir yer ve aidiyet duygusu oluşturma çok önemlidir. Bir yere ait olma duygusu önemli bir gereksinim olup, bu duygunun gerçekleşmesi, o yerin kendine özgü ve oradaki insanları içine alan coğrafi, tarihsel, toplumsal ve özellikle estetik değerdlerinin oluşturduğı bir karaktere bağlıdır. Meydanlar, bulunduğı kentin sosyo-ekonomik yapısı, kentlilerin profili ve ihtiyaçları doğrultusunda ve en önemlisi tarihi kimliğini koruyacak şekilde tasarlanmalıdır. Bu söylemle Taksim Meydanı benimde uzun zamandır çalışma konum olan meydan, yaptığım analiz sonuçları çerçevesinde, günümüze gelene kadar geçirdiğı süreçlerle beraber, kullanıcı profilindeki değışim, kullanıcıların çalışma alanı ile ilgili memnuniyetinin giderek azalması, fiziksel değışimdeki yapılan hatalar, kentin her gecen gün meydansızlaşmak sorunu ile yüzleştiğinin kanıtıdır."

Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Genel Sekreterliğı, Mücella Yapıcı;

"Kent meydanları belli bir amaç için bir araya geldikleri ve toplandıkları alandır. Park değildir, yeşil alan değildir. Meydan gerçekten yurttaşın, vatandaşın esas olarak toplanma ihtiyacı duyulduğı herhangi bir nedenle, siyasi olabilir, ticari olabilir, başka bir şey olabilir, bir araya gelip toplandıkları alan. Bundan dolayı çok demokratik bir kurgusu olmalı meydanın. Bizim ülkemizde park, rekreasyon alanı olarak kullanarak amacı değıştirilmiştir. Bizde meydan denildiğinde otopark gibi amacı değıştirilen kavramdır. Osmanlıdaki meydanlara bakıldığında daha çok erkek nüfusun bir araya geldiğı, gündelik meselelerin konuştuğı, cenaze törenlerin olduğı alanlardır. Türkiye'deki meydanlar Cumhuriyet döneminde sonradan oluşturulmuştur. Taksim Meydanı da adından da anlaşıldığı gibi Cumhuriyet'i temsil eder. Bayramların kutlandığı alandır. Daha sonra 1 Mayıs ile anılmaya başlandı. Yine toplanmaya bağlı bir alandır. Avrupda'ki meydanlar aynı zamanda çok foksionludur. Zaman zaman pazarların, festivallerin kurulduğı alanlardır. Meydan toplanmaya yönelik düşünöldüğü için sadece siyasi olarak düşünme, milli takımının maç günlerini aklına getir. Taksim Meydanı bir sürü önemli yolun geçtiğı, hem çok kolay dolabilen, hem de çok kolay boşalabilen güvenli bir meydan alanıdır normalde. Bakma sen Kanlı 1 Mayısılara. Taksim Meydanı birçok kentsel ve tarihsel statıdır. Buraya açılan yollar da kendi başına bir değerdır. Cumhuriyet Caddesi bugün en kötü muameleyi gören caddedir.

Yeraltına alına yol, çınarların oradan alınması. Cami inşaatı sanki açıkta namaz kılmaya elverişli bir alanmış gibi, beton garip bir alan. Gezi olayları belirleyendi aslında, çok bakımsız bir alandı. Çok yanlış seçilmiş aydınlatma donatıları. Bir takım polis bariyerleri, parkın içinde depolanan bariyerler, seni iten oradan seni buluşma noktasından da uzaklaştıran anlayışlar. Yayalaştırma projesi adı altında meydanın yaya ulaşımını engellendi. İnsansızlaştırılan bir meydan oldu. Meydana saksıda çiçek koymak, gezi parkının devamı gibi bir takım düşünceler yanlıştır. Oranın meydan olarak işlevinin iade edilmesi gerekmektedir. Hiç güvenli bir ortam değil ben bu yaşımda yerin altında otobüse binmek için kullanamam. Bir kadın olarak güvenli bulmuyorum. Meydandaki çiçekçileri simgeleri yaşatarak ancak güven sağlarsın. AKM'ye, anıta, Gezi Parkına hep kötü muameleler yapıldı. Toplanma alanları engellemeyen kent mobilyaları hatta kaplama oyunları ile bir takım şeyler yapılabilir. Ama tamamen toplanma yapmak yasak, keyif yapmak yasak, yılbaşı geceleri meydanda toplanıp dans etmek yasak... Asıl meydanın işlevini yasaklarsan, meydan, meydan olmaktan çıkar. Buranın ideolojik olarak bir baskı var. Bütün bu müdâhaleler ile korkunç bir alan oluşturdular. Cami silüeti yükseliyor alanla hiçbir ilgisi yok, ben bile bakamıyorum. Meydan artık sınırları olmayan saçma bir alana dönüştü. Bu meydana ancak meydana, meydan kimliği vermek onu kendine getirir.”

İstanbul Üniversitesi-Sosyal Antropoloji Yardımcı Doçent, Güldem Baykal Büyüksaraç;

“Taksim hem politik bir mekân hem de simgesel, sembolik bir mekân olarak ele almak gerekiyor. Anıtları ile AKM'si ile Gezi Parkı ve birçok simgesel değerleri ile bilinmektedir. Mesela buranın simgesel köpekleri vardır. Gezi olaylarında gaz maskeli alanlarda dolaşıyordu. The Marmara Oteli önünde köpek vardır sembol olarak. Benim için sadece geçiş noktası, olabildiğince az vakit geçirdiğim, geçirmek de istemediğim bir alan burası. Zaten istenen buydu buluşma noktası olmaktan çıkarılmaya çalışılıyordu, tarihi geçmiş silinmeye çalışılıyordu. Saksıların dizilişi yönlendirme bile burada buluşmayın, buradan geçin diyor.”

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Şehir Bölge Planlama Öğretim Görevlisi, Tayfun Kahraman;

“Taksim Meydanının karakteri ve silüeti, özellikle Nişantaşı bölgesinin yerleşime açılması ve Cumhuriyetin ilk yıllarıyla birlikte kentin merkezi bölgelerinden biri haline gelmiş bir meydan alanı. Cumhuriyet tarihi botunca birçok siyasal simgelerle bir ayara gelmiş meydan. Ama şu an bu simgelerin kaybedilmesine, kamusal alanın siyasallaşmasına Türkiye’ de tek

örnek bu meydan. Meydandaki proje tamam ne gelip geçici meydanın kamusallığını karşılamıyor. Örneğin bir taraftan metro çıkışının olması buluşma noktası olarak tasarlanmış. Aynı zamanda eylem taleplerinin gündeme gelmesiyle de o alan tamamen bir güvenlik noktası haline gelmiştir. Tasarıma bakıldığında oturma birimleri insanları cezbeden değil, bir nevi vitrinde tutan bir oturma mekânı. Bu da kullanılmasını engelleyen bir meydan halindedir. Son tasarım kamusal alanı, kamusal alan olmaktan çıkaran bir meydandır. Gezi Parkı ile ilişki de adeta setler örülmüş vaziyettedir. İlişkisi sınırlandırılmıştır, güvenlik ve tasarımından dolayı birbirinden koparılmıştır. Kamusal olarak Taksim Meydanına olumlu bakmak mümkün değildir. Taksim Meydanını yeniden bir kamusal bir meydan haline getirilmesi gerekmektedir. Yayalaştırılma projesi ile birlikte kent içerisindeki bir kavşak noktası haline gelmiştir. Araçları daha çok bu alana çekmiştir, tamamen yayalaştırılması gerekmektedir. Yayanın konaklayacağı, duracağı bir mekân tasarımı yoktur. “

Beyoğlu Belediyesi, Şehir Bölge Planlamacı Gizem Doğan;

“Taksim Meydanı bir meydan değildir. Bu etiket yapışmıştır. Meydan dediğiniz yer burası gibi bir yer değildir. Meydanlar kendiliğinden oluşan, tamamen yayaaların kullandığı bir alandır. Onu simgeleyen bir çeşme, heykel, bir bina vardır. Halk orda toplanır, Pazar kurulur mesela. Bir yerin meydan olması için kesinlikle araç olmaması lazımdır. Trafik girmeden önce orada hiçbir şey yokken gereekten bir meydanmış. Ama şimdi transfer merkezi, odak noktası ve geçiş noktası haline gelmiştir. Bu da bizim ülke olarak meydandan ne anladığımız anlamına geliyor. Taksim Meydanı tarihsel anlamda da kaybetmiştir. Tekrar kimliğini kazansın diye yayalaştırılma projesi falan yapıyor ama ne kadar yayaaları buraya çeken, kimlik açısından oturan çabalar tartışılır. Ben oraya çıktığım zaman boşluğa çıkıyorum, meydanın içinde kalmıyorum, şimdi nereye gitsem diye etrafa bakıyorum. Şimdi bir de AKM büyütülüyor, cami projesi var, Taksim gezisi var böyle çevreleniyor ama bu onu meydan yapar mı? Meydanlaştırmaya mı çalışılıyor tartışılır. Asfalt izini azaltmaya ama yaya izini çoğaltmaya çalışmışlar ama çok üzerine kapsamlı düşünülmemiş. Betonla tanımlamaya çalışmışlar yaya kullanımını. Demokratik bir platformda bir sürü kentsel tasarım yarışmaları yapıldı burada. Ama bunun için ciddi masraflara girmek lazım. Finansmanı şişiren şeyler ve trafiği bir süre burada kitlemek gerekiyor ve bu da ticari kayıp yaşatır. Ama yine de düşünülebilir. Yaratılan çevrenin kalitesine geleceğim; tanımlı bir peyzaj alanı mı yaratmaya çalışıyorlar, trafiği azaltmak için batış çıkış alanı mı oluşturmaya çalışıyorlar? Yaya kullanımı için mi trafiği batırıyorlar, yoksa orda ki ticari oteller için mi ne amaçla yapıldığı açısından planıcı olarak bir tatmin olmadım. Bir peyzaj projesinin

kapsamını görmek isterim. Büyükşehir’ e gidince göreceksiniz zaten ağaçlara kadar tespit edilmesi lazım ama o da yok. Bu belediyede Taksim Meydanı için bir toplantı yapıldı ın görmedim. Demokratik ortamda yari ma projeleri hazırlanabilir.’’

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Hayriye Kübra BOLAT

Doğum Yeri ve Tarihi : Merzifon 01.12.1989

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyet/Yayınlar : Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi
(16 – 18 Eylül 2019 / Bolu) (İCAR)/Kamusal Alan
Kimliğinin Oluşmasında Kolektif Belleğin Etkisinin
İncelenmesi: Taksim Meydanı Örneği

Aldığı Ödüller : 3. Ödül, TMMOB Öğrenci Evi Peyzaj Tasarımı Öğrenci
Fikir Projesi Yarışması

İş Deneyimi

Stajlar : Akka Antedon Hotel (07.12-08.12)

MDesign (07.12)

Projeler ve Kurs Belgeleri : Maslak 1453 Peyzaj Projesi

BÜNSEM Autodesk 3D Max Kurs Belgesi

Çalıştığı Kurumlar : Yön Peyzaj ve Sulama Ltd. Ş.
Ağaoğlu Şirketler Grubu Akdeniz İnşaat ve Eğitim
Hizmetleri A.Ş.

İletişim

E-Posta Adresi : hayriyekubrabolat@gmail.com

Tarih : 09/09/2019 (Tez Savunma Tarihi)